

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE BİLECİK’TE SİYASİ HAYAT (1950-1960)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİRKAN VURAL

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. SELMA GÖKTÜRK ÇETİNKAYA

BİLECİK, 2025

10504679

T.C.
BİLECİK ŞEYH EDEBALI ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TARİH ANABİLİM DALI

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE BİLECİK’TE SİYASİ HAYAT (1950-1960)

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BİRKAN VURAL

TEZ DANIŞMANI

DOÇ. DR. SELMA GÖKTÜRK ÇETİNKAYA

BİLECİK, 2025

10504679

BEYAN

“Demokrat Parti Döneminde Bilecik’te Siyasi Hayat (1950-1960)” adlı yüksek lisans tezinin hazırlık ve yazımı sırasında bilimsel araştırma ve etik kurallarına uyduğumu, başkalarının eserlerinden yararlandığım bölümlerde bilimsel kurallara uygun olarak atıfta bulunduğumu, kullandığım verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı, tezin herhangi bir kısmının Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunulmadığını, aksinin tespit edileceği muhtemel durumlarda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Bu çalışmanın, Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP), TÜBİTAK veya benzeri kuruluşlarca desteklenmesi durumunda; projenin ve destekleyen kurumun adı proje numarası ile birlikte, ETİK KURUL onayı alınması durumunda ise ETİK KURUL tarih karar ve sayı bilgilerinin beyan edilmesi gerekmektedir.			
DESTEK ALINMIŞTIR	☐	DESTEK ALINMAMIŞTIR	☒
Destek alındı ise;			
Destekleyen kurum;			
Desteğin Türü		Proje Numarası	
1- BAP (Bilimsel Araştırma Projesi)			
2- TÜBİTAK			
Diğer;.....			
ETİK KURUL onayı var ise;			
ETİK KURUL karar tarih/sayı:		/.....	

Birkan VURAL

Tarih

...../...../2025

İmza

.....

ÖN SÖZ

Türk Siyasi Tarihi içinde önemli bir yere sahip olan Demokrat Parti, 1950-1960 yılları arasında iktidarı elinde bulundurmuş ve bu süreçte gerçekleştirilen üç genel seçimde Türkiye'nin pek çok ilinde sandıklardan birinci parti olarak çıkmıştır. Bu illerden birisi de Bilecik olmuştur. Hazırlanan çalışmada Demokrat Parti'nin iktidarı döneminde Bilecik'te yaşanan siyasi gelişmeler, yapılan seçimler çerçevesinde ele alınmıştır.

Çalışmamı oluştururken her zaman olduğu gibi daima yanımda olan sonsuz destekçim, eşim Hümeysra VURAL'a, değerli yorumlarıyla teze sunmuş olduğu katkı için kıymetli dostum Alper GEÇER'e ve "Demokrat Parti Döneminde Bilecik'te Siyasi Hayat (1950-1960)" ismi altında hazırlanan yüksek lisans tezinin oluşumu esnasında gerek tez konusunun belirlenmesinde gerekse yazım aşamasında desteğini esirgemeyip beni daima teşvik eden kıymetli hocam Doç. Dr. Selma GÖKTÜRK ÇETİNKAYA'ya en samimi duygularıyla teşekkür ederim. Savunma sırasında çalışmaya sundukları katkı dolayısıyla değerli jüri üyeleri Prof. Dr. Dilşen İNCE ERDOĞAN ve Dr. Öğr. Üyesi Ali OKUMUŞ hocalarıma teşekkürü bir borç bilirim.

Son olarak tüm eğitim hayatımda olduğu gibi bu süreçte de verdikleri destek ve güvenden dolayı tüm aileme teşekkür ederim.

Birkan VURAL

2025

ÖZET

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE BİLECİK'TE SİYASİ HAYAT (1950-1960)

1950 Seçimleriyle birlikte Türkiye Cumhuriyeti Devleti yeni bir siyasi anlayış ve kimlik kazanmıştır. 27 yıl boyunca iktidarda olan Cumhuriyet Halk Partisi'ni büyük çoğunlukla yenmeyi başaran Demokrat Parti, ülkeye yeni bir siyasi anlayış getirmiştir. Bununla birlikte ülkenin her yerinde değişim yaşanmış ve bu değişim hemen hemen her alanda etkisini göstermiştir. Bu çalışma, 1950-1960 yılları arasında devam eden Demokrat Parti iktidarı esnasında Bilecik ilinde meydana gelen siyasi olayları ve şehrin politikasında öne çıkmış isimleri konu edinmiştir. Bu çerçevede Bilecik milletvekillerinin, Bilecik valilerinin ve belediye başkanlarının kısa biyografileriyle beraber çalışmalarına da tezde yer verilmiştir. Ayrıca şehrin siyasetinde rol oynayan yerel yönetimlerle, parti il teşkilatlarıyla ve muhtarlarıyla ilgili bilgileri de tezde bulabilmek mümkün olacaktır.

Tarih metodolojisine uygun olarak hazırlanan tezin sınırları, dönemin siyasi hadiseleriyle çizilmiş; sosyo-kültürel ve ekonomik gelişmelere tezde değinilmemiştir. Özellikle dönemin yereldeki siyasi karakterlerine yer verilmiş ve Türkiye genelinde öne çıkan konuların Bilecik'e yansımalarına bakılmıştır. Hazırlanan çalışmanın bibliyografik temelini Türkiye Büyük Millet Meclisi tutanakları, kararnameler, yerel ve ulusal gazeteler, arşiv kaynakları gibi birinci el kaynaklar oluşturmaktadır. Bu kaynaklara ek olarak araştırma eserlerinden de faydalanılmıştır. Bilecik'in küçük bir il olması kaynaklara ulaşılmasını bir nebze zorlaştırmış olsa da çalışmanın konusuna dair kaynaklar büyük bir titizlikle incelenmiş ve elde edilen sonuçlar kronolojik bir sıralama ile ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler:Bilecik, Demokrat Parti, 1950 Seçimleri, 1954 Seçimleri, 1957 Seçimleri.

ABSTRACT

POLITICAL LIFE IN BİLECİK DURING THE DEMOCRAT PARTY PERIOD (1950-1960)

With the 1950 elections, the Republic of Turkey gained a new political understanding and identity. Democrat Party, managed to defeat CHP, in power for 27 years, by a large majority, brought a new political understanding to the country. With this, a new change had taken place all over the country and this change has had an impact in almost every field. This study is about the political events that took place in Bilecik province during the Democrat Party government between 1950-1960 and the prominent figures in the city's politics. In this context, the thesis includes short biographies and works of Bilecik deputies, Bilecik governors and Bilecik mayors. In addition, it will be possible to find information about local governments, party provincial organizations and headman that played a role in the city's politics.

The thesis was prepared in accordance with the History methodology. The boundaries of the thesis were drawn with the political events of the period. For this reason, socio-cultural and economic developments were not mentioned in the thesis. In particular, the local political characters of the period were included and the reflections of prominent issues in Turkey in Bilecik were examined. The bibliographic basis of the prepared study consists of first-hand sources such as the minutes of the Turkish Grand National Assembly, decrees, local and national newspapers, and archival sources. In addition to these sources, research works were also used. The fact that Bilecik is a small province made it somewhat difficult to access the sources. However, the sources related to the subject of the study have been examined with great care and the results obtained have been discussed in chronological order.

Keywords:Bilecik, Democrat Party, 1950 Elections, 1954 Elections, 1957 Elections.

İÇİNDEKİLER

	Sayfa
ÖN SÖZ.....	i
ÖZET.....	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
TABLolar LİSTESİ.....	vi
GÖRSELLER LİSTESİ	vii
KISALTMALAR LİSTESİ.....	viii
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

IX. YASAMA DÖNEMİNDE BİLECİK (1950-1954)

1. 1950 Seçimleri ve Bilecik'te Siyasi Faaliyetler	3
2. IX. Yasama Dönemi Bilecik Milletvekilleri ve Çalışmaları	12
2.1. İsmail Aşkın ve Siyasi Faaliyetleri	13
2.2. Keşşaf Mehmet Korkut ve Siyasi Faaliyetleri	15
2.3. Talat Oran ve Siyasi Faaliyetleri.....	19
2.4. Yümnü Üresin ve Siyasi Faaliyetleri	21

İKİNCİ BÖLÜM

X. YASAMA DÖNEMİNDE BİLECİK (1954-1957)

1. 1954 Seçimleri ve Bilecik'te Siyasi Faaliyetler	23
2. X. Yasama Dönemi Bilecik Milletvekilleri ve Çalışmaları	27
2.1. İsmail Selçuk Çakıroğlu ve Siyasi Faaliyetleri	27
2.2. Mehmet Şevki Hasırcı ve Siyasi Faaliyetleri	29
2.3. Talat Oran ve Siyasi Faaliyetleri.....	30
2.4. Yümnü Üresin ve Siyasi Faaliyetleri	31

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

XI. YASAMA DÖNEMİNDE BİLECİK (1957-1960)

1. 1957 Seçimleri ve Bilecik'te Siyasi Faaliyetler	33
2. XI. Yasama Dönemi Bilecik Milletvekilleri ve Çalışmaları	38
2.1. Ertuğrul Çolak ve Siyasi Faaliyetleri	38
2.2. Mehmet Erdem ve Siyasi Faaliyetleri	39
2.3. Mehmet Şevki Hasırcı ve Siyasi Faaliyetleri	40
2.4. Yümnü Üresin ve Siyasi Faaliyetleri	41

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE BİLECİK’TE YEREL YÖNETİMLER VE
PARTİ TEŞKİLATLARI

1. Yerel Yönetimler.....	43
1.1. Vilayet.....	43
1.1.1. İl Genel Meclisi	47
1.2. Belediye.....	50
1.3. Muhtarlık.....	61
2. Partilerin Siyasi Teşkilatları.....	65
2.1 Demokrat Partinin Bilecik Teşkilatlanması	65
2.2 Bilecik’te Muhalif Parti Teşkilatları	73
SONUÇ.....	79
KAYNAKÇA	81
EKLER.....	95

TABLÖLER LİSTESİ

Sayfa

Tablo 1.1. Bilecik İli 1950 Milletvekili Seçim Sonuçları.....	4
Tablo 1.2. Bilecik İli 1951 Milletvekilleri Ara Seçim Sonuçları.....	11
Tablo 2.1. Bilecik İli 1954 Milletvekili Seçim Sonuçları.....	25
Tablo 3.1. Bilecik İli 1957 Milletvekili Seçim Sonuçları.....	35
Tablo 4.1. 1950 Yılı Vilayet Umumi Meclislerinin Seçim Neticeleri.....	48
Tablo 4.2. Bilecik İli 1950 Yerel Seçim Sonuçları.....	51
Tablo 4.3. 13 Kasım 1955 Belediye Meclis Seçimleri Demokrat Parti Adayları ve Müstakil Adaylar (Bilecik).....	56
Tablo 4.4. 13 Kasım 1955 Belediye Meclisleri Seçim Sonuçları (Bilecik).....	58
Tablo 4.5. Türkiye Geneli 7 Kasım 1954 Muhtarlık İhtiyar Meclisi.....	61
Tablo 4.6. 7 Kasım 1954 Muhtarlık İhtiyar Meclisi (Bilecik).....	61
Tablo 4.7. 7 Kasım 1954 Şehir ve Kasabalarda Yapılan İhtiyar Heyeti Seçim Neticeleri (Türkiye Geneli)	61
Tablo 4.8. 7 Kasım 1954 Şehir ve Kasabalarda Yapılan İhtiyar Heyeti Seçim Neticeleri (Bilecik)	62
Tablo 4.9. 1954 Yılı Bilecik Merkez Köy ve Mahalle Muhtarları.....	62

GÖRSELLER LİSTESİ

Sayfa

Görsel 1.1. 1950 Genel Seçimlerinde Bilecik'ten Seçilen Milletvekilleri.....	5
Görsel 1.2. 1951 Ara Seçimlerinin Bilecik'teki Neticesi.....	11
Görsel 1.3. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Bilecik Ziyareti.....	12
Görsel 1.4. İsmail Aşkın'a ait Seçim Mazbatası.....	15
Görsel 1.5. Keşşaf Mehmet Korkut'a ait Seçim Mazbatası.....	16
Görsel 1.6. Talat Oran'a ait Seçim Mazbatası.....	19
Görsel 1.7. Yümnü Üresin'e ait Seçim Mazbatası.....	22
Görsel 2.1. Bilecik Basınında 1954 Genel Seçimleri Neticesi.....	26
Görsel 2.2. İsmail Selçuk Çakıroğlu'na ait Seçim Mazbatası.....	28
Görsel 2.3. Mehmet Şevki Hasırcı'ya ait Seçim Mazbatası.....	30
Görsel 2.4. Talat Oran'a ait Seçim Mazbatası.....	31
Görsel 2.5. Yümnü Üresin'e ait Seçim Mazbatası.....	32
Görsel 3.1. Bilecik'e Vaat Edilmiş Seramik ve Konserve Fabrikası.....	34
Görsel 3.2. Ulusal Basında 1957 Genel Seçim Sonuçları.....	36
Görsel 3.3. CHP Genel Başkanı Dün Bilecik'te İkinci Konuşmasını Yaptı.....	37
Görsel 3.4. Ertuğrul Çolak'a ait Seçim Mazbatası.....	39
Görsel 3.5. Mehmet Erdem'e ait Seçim Mazbatası.....	40
Görsel 3.6. Şevki Hasırcı'ya ait Seçim Mazbatası.....	41
Görsel 3.7. Yümnü Üresin'e ait Seçim Mazbatası.....	42
Görsel 4.1. Vali Şinasi Tulga Emekliye Ayrıldı.....	43
Görsel 4.2. DP Döneminin ilk Bilecik Belediye Başkanı Hamdi Ayaz.....	52
Görsel 4.3. Necmi Güney'in Bilecik Belediye Başkanı Seçilmesi.....	53
Görsel 4.4. Bilecik Belediye Binası.....	55
Görsel 4.5. Necmi Kadioğlu'nun Yeniden Belediye Başkanı Seçilmesi.....	59
Görsel 4.6. Necmi Kadioğlu Karikatürü.....	60
Görsel 4.7. DP Bilecik Teşkilatı Çiftelere Giderken.....	65
Görsel 4.8. Bilecik İli 1947 Yılı Demokrat Parti İdarecileri.....	66

KISALTMALAR LİSTESİ

CA :	Cumhurbaşkanlığı Arşivi
CHP :	Cumhuriyet Halk Partisi
CKMP :	Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi
CMP :	Cumhuriyetçi Millet Partisi
DİE :	T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü
DP :	Demokrat Partisi
HP :	Hürriyet Partisi
MP :	Millet Partisi
TBMM :	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TBMM KD :	Türkiye Büyük Millet Meclisi Karar Defteri
TBMM TD :	Türkiye Büyük Millet Meclisi Tutanak Defteri
TBMM ZC :	Türkiye Büyük Millet Meclisi Zabıt Ceridesi
TKP :	Türkiye Köylü Partisi
TSK	Türk Silahlı Kuvvetleri

GİRİŞ

Türk Siyasi Tarihinde ilk defa İkinci Meşrutiyet Döneminde karşılaşılan çok partili yaşamın ikinci kez gündeme gelişi Cumhuriyet'in ilk yıllarında olmuş ve özellikle Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkası ile politik hareketlilik kendini göstermiştir. Fakat adı geçen bu iki partinin kısa süren ömrü, Türkiye Cumhuriyeti'nin 1945'e değin Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) iktidarında tek partili olarak siyaset yapmasına yol açmıştır. Her ne kadar "Müstakil Grup" adıyla parti içi muhalif bir yapı oluşturulmuşsa da demokratik manada randıman alınabildiğini söylemek pek doğru olmayacaktır. Bu doğrultuda Türk Demokrasisi denildiğinde akla direkt 1945'in gelmesi, öylesine bir yaklaşım olarak değerlendirilemez. Zira 1945 senesi, demokratik açıdan öncelikle CHP'nin içindeki farklı seslerin daha duyulur hale gelmesinin miladı olmuş, akabinde de farklı partilerin¹ kurulmasının önünü açmıştır. Ancak partisel bazda esas siyasal hareketlilik 1946'nın ilk ayında yaşanmaya başlamış ve 7 Ocak 1946'da kurulan Demokrat Parti (DP) ile Türk Siyasetinin seyri bugüne dahi etki edecek derecede değişiklik göstermiştir. Altı yıl süren İkinci Dünya Savaşı boyunca uygulanan politikaların Türk toplumunda bıraktığı negatif hislerin tesirinden kurtulabilme arzusunun varlığı ile CHP içinden çıkan siyasilerin kurduğu DP, Anadolu'nun büyük bir kısmında heyecanla karşılanmıştır. Sadece büyük kentlerde değil, kırsalda da kucaklanan bu partinin destekçileri, 1946 Genel Seçimlerinde DP'yi ana muhalefet partisi haline getirirken 14 Mayıs 1950'de ise iktidara taşımıştır. Demokratların bu başarısı on yıl boyunca devam etmiş ve 27 Mayıs 1960'a kadar halkın çoğunluğunu yanına çekebilmiştir. 1950'den 1960'a kadar DP'yi iktidarda tutan illerden birisi de bu dönemde yapılan üç genel seçimde de sandıktan Demokratları birinci çıkaran Bilecik olmuştur.

Her ne kadar 1946 Genel Seçimlerinde CHP'nin kazandığı iller arasında yer alsa da Bilecik, 1950'de TBMM'deki sandalyelerinin hepsini DP'nin adaylarına kazandırmıştır. 1954 ve 1957 Genel Seçimlerinde de aynı şekilde DP yanlısı bir tutum sergileyen Bilecik'te 1950'li yılların siyasilerini öne çıkaran bu çalışmada il teşkilatlarının faaliyetleri üzerinde de durulmuştur. Tarihi bir yöntemle ve kronolojik çerçevede ele alınan tez, bu dönemde gerçekleştirilen üç seçim üzerinden bölümlere ayrılmıştır. Dolayısıyla bölümler iki seçim dönemi arasındaki süreçlerin Bilecik ili genelindeki bilgilerini işlemek üzere kurgulanmıştır. Bu bağlamda 1950-1954, 1954-1957 ve 1957-1960 arasındaki süreçler ilk üç bölümde işlenmiş, dördüncü bölüm ise 1950-1960 arasındaki dönemin Bilecik yerel yönetimleri ile parti

¹ 1945'te kurulan partiler Milli Kalkınma Partisi ile Sosyal Adalet Partisi'dir. Bkz. (Göktürk Çetinkaya ve Vural, 2024: 43).

teşkilatlarına ayrılmıştır. Tezin ana kaynakları Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi belgeleri, TBMM Zabıt Tutanakları, ulusal ve yerel gazetelerin yanı sıra tetkik eserler olarak belirlenmiştir. Kaynak noktasında tezde öne çıkartılmaya gayret edilen yerel basına yönelik taramalar Milli Kütüphane ile Beyazıt Kütüphanesi'nde yapılmış olup tez yazım sürecinin başında olmamakla beraber hali hazırda Bilecik İl Halk Kütüphanesi'nde yayımlanan sayılar dijital ortamda bulunmaktadır. Haftalık yayımlanan bu gazetelerin yakın olduğu siyasi partilere dayalı yazımlarda bulunması, tezde objektif kalabilmek adına değerlendirme sürecinde daha da titiz davranılmasına neden olmuştur. Bu bilimsel anlayışla, ülke genelindeki politik gündemin Türkiye'nin küçük bir ilindeki yansımalarını ortaya çıkartmaya çalışan tezde dönemin mühim isimlerinin Bilecik'teki çalışmalarına da yer vermeye gayret edilmiştir.

BİRİNCİ BÖLÜM

IX. YASAMA DÖNEMİNDE BİLECİK (1950-1954)

1. 1950 Seçimleri ve Bilecik'te Siyasi Faaliyetler

Demokrat Parti'nin Bilecik'teki serüveni, partinin kuruluşundan 51 gün sonra, 27 Şubat 1946 günü “tüccar İsmail Aşkın, çiftçi Halil Akcan, emekli subay Mehti Kay, sinemacı Enver Dağıslı, terzi Hasan Örnek, diş doktoru İzzet Başaran” tarafından kurulan ve başkanlığını İsmail Aşkın'ın üstlendiği İl Müteşebbis Heyeti ile başlamıştır (Çetinkaya, 2017: 86). 1946 Genel Seçimlerini Türkiye genelinde olduğu gibi Bilecik'te de CHP kazanmış; ana muhalefet partisi olan DP, iktidar olabilmek için 1950 Genel Seçimlerine oldukça yoğun hazırlanmıştır. Bu doğrultuda DP Bilecik İl Kongresi Avukat Feyyaz Işıl'ın başkanlığında 13 Mart 1950 tarihinde toplanmıştır. Kongreye delegelerin isteği üzerine partinin kurucularından Prof. Dr. Fuat Köprülü de teşrif etmiştir. Prof. Dr. Fuat Köprülü, seçimlerin 14 veya 21 Mayıs'ta yapılacağını söyleyerek 1946 Seçimlerinin telafi edileceğini, gerekli derslerin çıkarılıp dört yıl boyunca gayretli ve verimli bir şekilde çalışıldığını belirtmiştir. Aynı zamanda 1946 seçiminde yapılan fesat çıkarmak, rey çalmak gibi usulsüzlüklerin yeni seçim kanunuyla² yapılmasının mümkün olmadığını dile getirerek halkın oylarını bir bayram havası içerisinde kullanmalarını ve bunun bir vatan borcu olduğunu söyleyerek konuşmasını bitirmiştir (Son Posta, 14.03.1950:1,7). Türk Edebiyatı'nın önemli isimlerinden olan Fuat Köprülü'nün kurucu üyesi olduğu partisinin il kongresine katılması, seçim çalışmalarına verdiği önemi göstermektedir. DP Türk siyasi tarihini değiştirecek seçim olan 1950 Genel Seçimlerine çok çalışmış ve iktidar olabilmek için küçük büyük demeden pek çok şehre temsilciler göndermiştir. Bu denli önemli bir ismin seçim çalışması için Bilecik'te görevlendirilmesi, Bilecik siyaseti adına dikkate değer bir gelişme olarak yorumlanabilir.

Demokrat Parti'nin Bilecik İl Kongresi, partinin yayın organı Zafer'de de gündem olmuş, gazete oldukça detaylı bir şekilde kongreyi ve konuşmaları kamuoyuna aktarmıştır. DP İl Kongresi, İl Başkanı İsmail Aşkın tarafından açılmıştır. Kongreye genel kurul üyelerinden Fuat Köprülü, Çanakkale Milletvekili Hüseyin Bingöl, DP Müfettişi Hüsnü Yaman da katılmıştır. Kongrede Fuat Köprülü konuşma yaparak Bilecik'in DP'nin ilk teşkilatını kurduğu yerlerden biri olduğunu söylemiştir. 1946 Seçimlerinin başarısızlığına değinmiş ve bunun telafisini yapacaklarını, sıkı bir şekilde çalıştıklarını ve kongredeki atmosferin kendisini çok

² Çok partili siyasal hayatın başlamasından itibaren eleştirilere konu olan seçim kanunu, uzun çalışmalar sonucu CHP ve DP'nin uzlaşmasıyla 16 Şubat 1950 tarihinde yeniden düzenlendi. Bu seçim kanunu, tek dereceli, eşit ve gizli oy, açık tasnif ve her ilin bir seçim çevresi kabul edildiği “çok oy alanın seçilmesi” ilkelerine dayalı, yargının denetim ve yönetiminde bir seçim sistemi gerektirmekteydi (Güngör, 2010:193-194).

mutlu ettiğini dile getirerek; seçimlere şaibe katılmak istediğinden ancak bunlara müsaade etmeyerek mücadele edileceğinden bahsetmiştir. Yine parti içinde çıkan karışıklıkların bertaraf edildiğini, parti mensuplarının doğruluk ve açık sözlülükten yana olup vicdanlı ve namuslu bireyler olduklarını söylemiştir. Tek vazifelerinin millete olan borçlarını ödemek olduğunu belirtmiştir. Hep birlikte kardeşçe çalışarak seçimleri zaferle taçlandırmak istediklerini dile getirerek konuşmasına son vermiştir. Haberin devamından görüleceği üzere kongrede İl İdare Kurulu seçimi yapılarak İsmail Aşkın, Halil Akcan, Enver Dağsal, Reşat Özgil, İbrahim Gücen, Sıtkı Berkman, Mehdi Kay, İbrahim Olgun, Ali Elmas gibi isimler görevlendirilmiştir (Zafer, 14.03.1950: 1, 5, 6).

14 Mayıs 1950’de gerçekleştirilecek olan genel seçimler için aday belirleme süreçlerinin oldukça hareketli geçtiği görülmektedir. Bilecik’te iki partinin katılım sağladığı seçimlerde CHP’nin adayları sırasıyla şöyle belirlenmiştir: Reşit Bozüyük (8. Devre Bilecik Milletvekili), Memduh Şevket Esendal (8. Devre Bilecik Milletvekili), Bahaettin Horozoğlu (İzmir Defterdarı), Mustafa Nuri Sangar (Bilecik Ceza Yargıcı) şeklindedir. DP’nin adayları ise; sırasıyla İhsan Şerif Özgen (Kütahya Milletvekili, DP Genel Kurul Üyesi), İsmail Aşkın (Tüccar, DP İl Başkanı), Dr. Talât Oran (Heybeliada Verem Sanatoryumu Dahiliye Mütahassısı), Keşşaf Mehmet Kurkut (Tüccar) olarak belirlenmiştir (Tuncer, 2010: 255, 275).

Fuat Köprülü’nün ziyaretinden iki ay sonra yapılan genel seçimler Türk siyasetinde olduğu gibi Bilecik siyasetinde de büyük yankı uyandırmıştır. 1950 Seçimlerinin Bilecik’e yansımaları ulusal basında konu olmuştur. Akşam’daki habere göre, 14 Mayıs 1950 tarihinde yapılan seçimlerin neticesinde DP’nin mecliste 350 milletvekili bulundurabileceği tahmin edilmektedir. Partinin İstanbul, Bursa, Kocaeli, Kırklareli, Bilecik, Amasya, Afyon, Bolu, Manisa, Rize, Zonguldak, Konya, Edirne ve Eskişehir illerinde seçimi kazandığı anlaşılmaktadır (Akşam, 15.05.1950: 1). Milliyet ise DP’nin seçim zaferini elde ettiği yerleri “Adana, Balıkesir, Eskişehir, Zonguldak, Bursa, Manisa, Muğla, Edirne, Kırklareli, Rize, Bilecik, Çanakkale, Kayseri, Kocaeli” olarak vermiştir (Milliyet, 15.05.1950: 1). Bilecik’in 27 yıllık CHP iktidarına son vermedeki kararlılığı, 1950 Seçimlerine hatırı sayılır şekilde yansıması ve bu durumu da halk sandıkta göstermiştir.

Tablo 1.1. Bilecik İli 1950 Milletvekili Seçim Sonuçları

Partiler	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi	Milletvekili Sayısı
CHP	27.772	44.2	-----
DP	32.613	52.0	4

Kaynak: (DİE, 1966: 24,25)

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü üzere Bilecik, 1950 Genel Seçimleri neticesinde dört milletvekilliğini de DP'ye kazandırmış ve Talat Oran, İhsan Şerif Özgen, Keşşaf Mehmet Korkut ile İsmail Aşkın DP'nin Bilecik Milletvekili olmuşlardır (CA, 17.05.1950).

	T. C. BAŞBAKANLIK CUMHURİYET ARŞİVİ	Seçim
Bilecik İl Seçim Kurulu Bşk.		Özü: Bilecik İli Milletvekilliğine seçilenlere aid ikişer nüsha tutanağın sunulduğu H.
Sayı 78		
Başbakanlık Yüksek Kâtine.		
5545 Sayılı Milletvekilleri seçimi Kanununa tevfiğe 14/Mayıs/1950 pazartesi günü yapılan Milletvekili seçiminde Milletvekilliğine seçilmiş oldukları anlaşılan Demokrat Partiye mensup Doktor Talat Oran, İhsan Şerif Özgen, Keşşaf Mehmet Korkut ve İsmail Aşkın aidiyet ve Kurulumuzca Kanunun 117 nci maddesine istinaden Düzenlenen Tutanağın Her Milletvekili için ikişer nüsha olmak üzere ilişik olarak sunulduğunu arz eylerim. 16/5/1950		
Eki B===== Tutanak.		Bilecik İl Seçim Kurulu Başkanı M. Ağah İncin.
y. i. m. d. 17.5.1950		
YAZI KAYIT NO: 3518/8 TARİH: 17.5.1950 1730 18		
030 10 37 510 3 17.5.1950 3518/8 3		

Görsel 1.1. 1950 Genel Seçimlerinde Bilecik'ten Seçilen Milletvekilleri

Kaynak: (CA, 17.05.1950)

Demokrat Parti'nin iktidara gelmesinden sonra gerçekleştirilen ilk seçimler ise 13 Ağustos 1950 tarihli Muhtarlık Seçimleri olmuştur. 1947'den beri partili olarak yapılan muhtarlık seçimlerinin³ 1950'deki sonuçlarının Bilecik özelindeki bilgisini ulusal bir gazetenin kamuoyuna duyurduğu görülmektedir. Buna göre DP, yapılan seçimleri yurt genelinde kazanan parti olmuştur. Bilecik merkezinde 3 DP, 2 CHP, köy merkezlerinde 27 DP, 26 CHP aday, muhtarlık seçimini kazanmıştır (Zafer, 16.08.1950: 1, 8). Bu sonuçlara bakıldığında Demokratların Bilecik'te de önde olduğu görülmektedir.

1950 yılında kabul edilen ve 1961 yılına kadar yürürlükte olan Milletvekili Seçim Kanunu'na göre birden fazla yerde aday olma durumu ve yaşanan vefatlar nedeniyle bazı illerde ara seçimlerin yapılması gerekliliği vardır (Milletvekili Seçim Kanunu, 1950; Çetinkaya ve Vural, 2024: 43). Bilecik'in de aralarında bulunduğu 17 ilde, 16 Eylül 1951 tarihinde 20 vekillik için ara seçim yapılmıştır. Bu seçimde İstanbul için 2, Aydın için ise 3 vekillik seçimine gidilmiştir. 1950 Genel Seçimlerinde İhsan Şerif Özgen hem Kütahya'dan hem de Bilecik'ten milletvekili seçilmiş; ardından Kütahya vekilliğini tercih etmiştir. Bu sebepten dolayı Bilecik'te milletvekilliği boşluğu doğmuştur (Çetinkaya ve Vural, 2024: 46).

Hem genel seçimler hem de belediye seçimlerinde umduğunu bulamayan CHP tüm dikkatini 1951 Ara Seçimlerine yöneltmiştir. Dönemin CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek ara seçimlerin yapılacağı illere ziyarette bulunmak için Ankara'dan hareket ederek çalışmalarına başlamıştır. Gülek aynı zamanda CHP Genel Merkezi tarafından Bilecik milletvekili aday, olarak belirlenmiştir. Böylece 1951 Ara Seçimlerinde Bilecik CHP adına milletvekili aday, resmi olarak ilan edilmiştir. Gülek adaylığının kesinleşmesinin ardından hem genel sekreter hem de vekil aday, sıfatları ile seçimlerin yapılacağı illere hareket etmiştir. Eskişehir, Bilecik, Bursa, İstanbul, İzmir, Aydın ve Denizli illerini ziyaret ederek CHP adına halktan oy istemiştir (Akşam, 17.08.1951: 2; Akşam, 18.08.1951:1-2). Seçim çalışmalarının en kilit yeri olarak Bilecik dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. DP ve CHP Bilecik'te sık sık karşı karşıya gelmiş ve olumsuz denilebilecek hadiseler yaşanmıştır. Özellikle seçim propagandalarının yapıldığı toplantılarda edilen sözler, dağıtılan hediyeler ve beyannameler iki partiyi mahkeme salonlarında karşı karşıya getirmiştir. Demokratlara göre Halk Partililer Bilecik il merkezinde ve ilçelerde tahrik edici beyannameler dağıtmış ve hatta bu beyannameler meydanlarda halka okunmuştur. Beyannamelerin demokratların yoğun olduğu ilçe ve köylerde okunması DP'lileri

³ 1945 yılında çok partili siyasi hayata geçildikten sonra 1947 yılında köy ve mahalle muhtarlık seçimleri yapılmıştır. Bu seçimlerde ilk defa parti mücadeleleri muhtarlık seçimlerinde de kendisini göstermiştir (Özkan, 2013:254).

rahatsız etmiş ve çeşitli tepkilerin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu beyannamelerin okunmasından sorumlu tutulan CHP Bilecik İl Başkanı Avukat Şemsettin Erdinç hakkında Adalet Bakanı'nın söylemine göre “*vatandaşın hükümete olan itimadını sarsacak tarzda ve memlekette anarşinin hüküm sürdüğünü ihsas edecek*” şekilde yazıldığı suçlamasıyla Cumhuriyet Savcılığına intikal etmiştir. Durumun seçim yasaklarını ihlal etmekten öte bir durum olduğu iddiaları ile savcının talebi ve Asliye Hukuk Mahkemesi'nin karar ile dava Ankara Garnizon Komutanlığına gönderilmesine karar verilirken beyannameler mahkeme kararı ile toplatılmıştır (Milliyet, 22.08.1951: 1; 24.08.1951:1; Akşam, 24.08.1951: 2).

Yayınlanan ve çeşitli iddialara konu olan bu beyannameler hakkında CHP Seçim İşleri Komitesi adına Doktor Kemali Beyazıt bir konuşma yapma ihtiyacı hissetmiştir. Bilecik'teki beyanname hadiselerini gazetelerden öğrendiklerini söyleyerek bu meselenin bu kadar büyütülmesinin bir baskı örneği taşıdığını ve bu beyannamenin parti merkezince hazırlandığı ve iddialarının gerçeği yansıtmadığını belirtmiştir. Adayların kanuna uygun bir şekilde seçime hazırlandıkları, propaganda olarak iddia edilen metni hem kendilerinin incelediğini hem de hukukçulara danışıldığını söyleyerek bunun neticesinde metinde hiçbir suç unsurunun yer almadığı tespit ettiklerini dile getirmiştir. Bu meseleyi iktidarın büyütmesindeki amacın adayları yıldırma ve teşkilatı sindirme politikası olduğunu söylemiştir (Akşam, 23.08.1951: 1-2).

Kamuoyunu meşgul eden bu beyanname hadisesine CHP Genel Sekreteri ve aynı zamanda Bilecik milletvekili adayları olan Kasım Gülek cevap vermiştir. Kasım Gülek'in, seçim çevresi olan Bilecik'te halka dağıtılan propaganda kağıtlarında suç unsuru barındırdığı Demokratlar tarafından belirtilmiş ve gündeme taşınmıştır. Bunun üzerine İstanbul'da CHP İl Merkezi'nde bir basın toplantısı düzenleyen Gülek olaylara sebep olan mektubun kendi şahsi seçim propagandası olduğunu ve hiçbir suç unsuru bandırmadığını belirtmiştir (Cumhuriyet 25.08.1951:1). Buna ilaveten Gülek, seçim propagandası yapmasının kanunun verdiği bir hak olduğunu ve bunu yaparken iktidarı tenkit etmenin de muhalefet olarak bir görevi olduğunu dile getirmiştir. Propagandasını mektup şeklinde yaptığını ve yazılanların DP iktidarından beri mevzu olan klasik yedi konuyu ele aldığını söylemiştir. Bu yedi konunun hiçbirisinin suç teşkil etmediğini ve mektuptaki sorunları seyahatleri sırasında halktan şikâyet olarak aldığını, propagandanın parti teşkilatı ile hiçbir ilişkisi olmadığını ve şahsi propagandası için kendisinin hazırladığını dile getirmiştir. Mektubun gizli bir tarafının olmadığı gibi mektubun halkın hükümete güvenini sarsma amacı taşıdığı düşüncesi içerisinde bulunulduysa da neden bir vilayette okunup yurdun dört bir yanında okunmadığı sorusunu sormak gerektiğini

vurgulamıştır. Adalet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı mektubun üçüncü maddesini okuyarak yorumladıklarını belirterek üçüncü maddeyi okumaya başlamıştır. Bu maddede hükümet dairelerinin basıldığından, istasyonların basılıp kasaların soyulduğundan, mala ve cana tecavüzlerinin arttığından bahsedilmiştir. Bu maddeleri olayları gazetelere yansıtmış olaylardan yola çıkarak anlatmıştır. İktidarın bu maddeleri sadece okuduğunu devamını okumadıklarını dile getirmiştir. Devamını, bu işi yapanların neden kontrol edilmediği, yüksek mevkilerdeki ehliyetsizlerin neden değiştirmediklerini, emirlerine itaat etmeyenlerin yerlerini değiştirmekle uğraştıklarını söyleyerek ifade etmiştir. Memlekette vatandaşları üzen hadiseleri dile getirdiği için suçlu sayıldığı ve iktidar tenkit etmesinin bir vazife olduğunu söylemiştir. Bunun muhalefetin bir görevi olduğunu dile getirmiştir. Bakanların daha özenli durumlar üzerinde durmaları gerektiğini, dava ile ilgilenmelerinin yargıcı ağır bir zorlama altına bıraktığını söylemiştir. Bilecik'te mektuplarla beraber hal tercümelerin de toplatıldığı ve bu işi DP teşkilatının üzerine alarak mektupların dağıtıldığı yerlerde vatandaşlar karakollara çağırılmıştır. Amaçları halkı yıldırma ve teşkilatı yıpratmaktır. Milletvekilleri köy köy dolaşarak Gülek hakkında ağır suçlamalarda bulunmaktadır. Devlet radyosu da iktidar propagandası yapmaktadır. Burada söylenenleri de radyo ile yayınlanmasının iktidar için vicdan borcu olduğunu belirterek olaylara açıklık getirmeye çalışmıştır (Akşam, 25.08.1951: 1-2).

Kasım Gülek'in yaptığı açıklama ile aynı zamana denk gelen bir gelişmenin ise iktidar partisinde yaşandığı görülmektedir. Dönemin gazetesinde gündeme yansıyan habere göre CHP'nin güçlü adayı karşısında DP'nin Söğüt'ün eski ailelerinden olan ancak 40 sene önce buradan ayrılan ve o dönemin Sağlık Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı görevinde bulunan Nail Karabuda'yı aday çıkartacağı haber oluşmuştur (Milliyet, 4.08.1951: 1-3; Çetinkaya, 2017: 89). Ancak DP nihayet milletvekili adayını belirlemiş ve açıklamıştır. Yapılan açıklamada Yümnü Üresin Bilecik adayı olarak ilan edilmiş ve ardından Üresin vakit kaybetmeden seçim çalışmalarına başlamıştır (Milliyet 21.08.1951: 1). Bilecik'te gerçekleştirilecek olan ara seçimler giderek önem kazanmaya başlamış ve basın mensuplarının dikkatini Bilecik'e yönlendirmelerini sağlamıştır. Ulusal gazetelerin kendi temsilcilerini göndermelerine yanı sıra Amerikalı gazetecilerin de seçimleri takip etmek amacıyla şehre geldikleri Cumhuriyet gazetesinde görevli olarak şehre gelen Nejdettin Evliyagil'in aktarımlarında görülmektedir (Evliyagil, 28.08.1951: 1). Evliyagil'in seçimlere doğru ilerlerken Bilecik şehrine dair aktarımlarının odak noktasını CHP'ye yönelik olmuştur. CHP'nin şehrin hemen hemen her noktasında iktidarı eleştirdiğini belirtmiştir. Pazar meydanlarında dahi iktidarı eleştirmekten geri durmayan CHP'nin Mardin Milletvekili Aziz Uras'ın bazı söylemleri sonucunda Bilecik

emniyeti tarafından tutanak tutulup incelemeye başladığını da aktarmıştır. Özellikle Aziz Uras Kore Savaşı üzerinde durmuş ve Kore'ye asker gönderilmesinin son derece yanlış olduğu, orada ölenlerin şehit sayılmayacağını dile getirmiştir. CHP'lilerden sonra miting alanında DP'liler yer almıştır. Sakin bir üslup ile konuşmasını sürdüren Üresin'in ardından bazı DP'liler Uras'ın konuşmalarını hedef alarak cevap vermiştir (Çetinkaya ve Vural, 2024: 52). Uras'ın konuşmasına bu kadar tepki gösterilmesinin ardında Kunuri Muharebeleri esnasında, 1'nci Tugay'dan Bozüyükü Topçu Çavuş Hasan Hüseyin Erkek'in 29 Kasım 1950'de şehit düşmesi de olabilir.⁴ Dolayısıyla hadise siyasi olsa da sebebinin toplumsal olma olasılığı vardır.

Görüleceği üzere Bilecik'te seçim çalışmaları giderek agresifleşmiş ve her iki parti de birbirlerine karşı söylemlerde hiç geri kalmamışlardır. Evliyagil'in aktarımlarından da bunun doğru bir izlenim olduğu çıkarılmaktadır. Gerek DP gerekse CHP Bilecik seçimleri için tüm güçlerini kullanmaktan çekinmemişler. DP Başbakan Yardımcısı Samet Ağaoğlu'nun Bilecik'e gelerek ilçe ve köyleri dolaşması, oralarda seçim konuşmaları yapması iktidarın verdiği önemi göstermektedir. Yine CHP'nin genel sekreteri Gülek'in aday göstermesi de CHP tarafının verdiği önemi göstermektedir (Evliyagil, 01.09.1951: 1).

Bilecik seçim çalışmaları esnasında tarafların birbirlerine karşı yürüttükleri propagandalar farklı boyuta taşınmış ve seçimlere din konusu da dahil edilmiştir. Halk partililer türbeleri kendilerinin açtığını dile getirirken DP'liler ise Arapça ezanın, din derslerinin ve radyoda Kur'an'ın kendileri döneminde yapıldığını ve CHP'nin camilerin kapısına kilit vurduğunu dile getirmişlerdir. Buna karşılık olarak Gülek, Bilecik'in bir köyünde partisinin İslam dinine daima sadık kalacağını söyleyince DP'liler karşı propaganda olarak Gülek'in Robert Koleji mezunlarının giydiği siyah cübbeli ve kepli bir resmini gösterip “ *Bu elbiseyi yalnızca papazlar giyer*” diye söylemlerde bulunmuşlardır (Evliyagil, 02.09.1951: 1). Bilecik'teki seçim çalışmalarında din konusu daima gündemde kalmaya devam etmiştir. Ancak Akmesic'te yapılan CHP konuşmalarında bu konuya hiç değinilmemiştir. Evliyagil bu durumun İstanbul ve Ankara'dan gazetecilerin mitingi takip etmesine dayandırmaktadır. CHP'lilerin bu tutumuna karşılık DP'liler aynı şekilde konuşmaya devam etmiştir. Hatta içlerinden bir milletvekili, Kasım Gülek için “*Kasım Gülek abdestsiz namaz kılıyor, ispat ederim.*” iddialarında bulunmuştur (Evliyagil, 4.09.1951: 1).

Bilecik'te seçim günü yaklaştıkça şehrin havası ve seçim ortamı bilakis siyasiler arasında gittikçe gerilmeye başladı. Özellikle bu dönemde silahların da devreye girdiği bazı hoş

⁴ Kore Savaşı için gönderilen askerlerden 114'ü Bilecik ve ilçelerindendir ve bu askerlerimizden Hasan Hüseyin Erkek Kunuri Muharebelerinde şehit düşmüş, Pusan Şehitliği'ne defnedilmiştir. Bkz. Akdoğan, 2017: 69.

olmayan olayların yaşandığı, evlerin basıldığı ve insanların zarar gördüğü, bazı tabii olmayan olayların varlığı görülmektedir. Bazı basın organlarına yansıyan haberlere göre CHP'nin, Bozüyük'te ve İnönü taraflarındaki Çerkez köylerinde belirli bir silahlı grupla DP Ocak başkanlarını DP'ye oy vermemeleri hususunda tehdit ettiği iddiaları konu olmuştur. Aynı şekilde Bilecik ve çevre şehirlerinde kılık değiştiren Maraşlı ve Antepli köylülerin özellikle dilenci ve kitapçı kılığına girerek silah sattığı Bilecik valiliği tarafından bildirilmiştir. Pek tabii bu kabul edilemeyecek ve halkın huzurunu kaçırarak durumların varlığı 1951 seçimlerin Bilecik özelindeki önemini gözler önüne süren bir durumdur. Başka bir iddiaya göre ise sakallı, vaiz kılığına giren bazı kimliği belli olmayan kişilerin köylülere para teklif ettiği, baskı ile köylülere CHP adayının elini öptürdüğü öne sürülmüştür. Pek tabi Gülek bu iddiaların asılsız olduğunu ve DP'nin seçim için her yolu denediğini ve tam bir yıldırma politikası içerisine girdiklerini ifade etmiştir. Hükümetin bu iddialar karşısında kayıtsız kalması beklenemeyeceği gibi hemen harekete geçilmiş ve bu iddialara konu olan bazı CHP mensuplarının evlerinde aramalar yapıp karakola götürülmüştür (Evliyagil, 11.09.1951: 1; Çetinkaya ve Vural, 2024: 55).

Gülek, seçim çalışmaları esnasında kendisi hakkında ortaya atılan iddialara ve beyannamelere karşılık DP'ye dava açmıştır. DP'li yetkililerin ve Kasım Gülek'le avukatının aynı zamanda İl Başkanı Şemseddin Erdinç'in 10 Eylül'de hazır bulunduğu Bilecik Asliye Ceza Mahkemesi 26 Eylül'e ertelenmiştir. Aynı gün iki parti de miting düzenlemiş iki partiden de önemli isimler Bilecik'in ilçelerinde halka seslenmişlerdir. 11 Eylül'de Bozüyük'te düzenlenen mitingde Bilecik Valisi Ahmet Akbil'in de konuşması dikkat çekici unsurlardan bir tanesidir. Seçim gününe, hatta sonuna kadar Bilecik'te 1951 seçimleri heyecanlı ve tartışmalı olarak devam etmiş her iki partide seçimleri kazanacaklarına kesin gözüyle bakmışlardır. Hatta CHP güçlü oldukları yerler arasında Bilecik'i ön sıralarda görmüştür. Kaldı ki basının da Kasım Gülek'i haberlerinde daha fazla ele aldığı ve konu edildiği doğrudur (Çetinkaya ve Vural, 2024: 56).

Oldukça hareketli bir seçim döneminin ardından 16 Eylül'de yapılan seçimlerde Bilecik'te ipi önde göğüsleyen parti DP olmuştur. Seçime katılımın %85 olduğu Bilecik'te diğer illere göre katılımın çok yüksek olduğu görülmektedir. Kaldı ki genel ortalamanın %54 civarında olduğu düşünülürse Bilecik'in seçim çalışmalarını oldukça yüksek hissettiği düşünülebilir. DP'nin 17 ilden 15'inde açık ara farkla kazandığı görülmektedir. CHP sadece Sinop ve Sivas illerinde umduğunu bulabilmiştir. Bu durum CHP'de büyük şaşkınlıkla DP'de ise büyük bir coşku ile karşılanmıştır (Milliyet, 17.09.1951: 3; Cumhuriyet, 17.09.1951: 1). Bilecik il merkezinde CHP seçimi önde bitirmiş; hatta memurların oturduğu yerlerde neredeyse

DP'ye hiç oyun çıkmaması dikkat çekmiştir. 6000 oy farkıyla DP'nin kazandığı Bilecik'in yeni milletvekili Yümnü Üresin, 29.676 oyla Bilecik'in yeni milletvekili olarak TBMM'ye girmiştir (Çetinkaya ve Vural, 2024: 57).

Tablo 1.2. Bilecik İli 1951 Milletvekili Ara Seçim Sonuçları

Partiler	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi	Milletvekili Sayısı
CHP	25.517	46.2	-----
DP	29.676	53.7	1

Kaynak: (DİE, 1966: 24,25)

Bilecik
İl Seçim Kurulu Bşk.
Sayı
60

79/205
T.C. 205
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞIVI

Seçim

Başbakanlık Yüce Ketişi.

Bilecik ilinde münhâfî bulunan Milletvekilliği için 16/9/1951 tarihinde yapılan ara seçiminde mezkûr Milletvekilliğine Demokrat Parti adayı emekli Korgenerâl Yümnü Üresin'in (29676) oy ile - seçilmiş bulunduğu ve Zümrüleyhin Milletvekili seçildiğine dair - kurulmuşca tanzim olunan tutanağın iki adet tevdikî örneğinin - Büyük Millet Meclisi başkanlığına tevdi edilmek üzere ilişik olarak sunulduğu saygılarımla arz olunur. 17/9/1951

Ek1
2 Milletvekilliği
=== tutanağı örneği

Bilecik
İl Seçim Kurulu Başkanı
Seifet Ağabeyoğlu

19-9-1951 58802

Görsel 1.2. 1951 Ara Seçimlerinin Bilecik'teki Neticesi

Kaynak: (CA, 27.09.1951)

Bazı devlet büyüklerinin de bu dönemde Bilecik ziyaretleri basına yansımıştır. Bu ziyaretlerden bazılarında Bilecik ziyaret merkezi olurken bazı ziyaretler ise Ankara-İstanbul geçiş güzergahında bulunması sebebiyle tren garının bulunduğu İstasyon Mahallesi'nde halkı selamlamak suretiyle kısa ziyaretlerden oluşmuştur.

Bu ziyaretlerden biri 16 Haziran 1953 Salı günü gerçekleşmiş; Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın beraberindeki Meclis Başkanı Refik Koraltan ile Bilecik'e geldiği haber olarak gazeteye yansımıştır. Bayar, hükümet bahçesinde toplanmış olan halka kısa bir hitabette bulunmuş ve sonrasında halkın isteklerini dinlemiş önemli gördüklerini not ettirmiştir (İleri Bilecik, 26.06.1953: 1, 2).

Görsel 1.3. Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Bilecik Ziyareti

Kaynak: (İleri Bilecik, 26.06.1953: 1)

2. IX. Yasama Dönemi Bilecik Milletvekilleri ve Çalışmaları

IX. Yasama Dönemi, Bilecik için oldukça hareketli bir süreç olmuş, 1951 Ara Seçimlerinin ardından nihayet dört vekilin tamamlanması ile başlamıştır. Hatırlanacağı üzere İhsan Şerif Özgen 1950 Genel Seçimlerinde hem Kütahya'dan hem de Bilecik'ten milletvekili seçilmiş ve o dönem yürürlükte bulunan seçim kanununa göre istediği seçim bölgesini seçebilme hakkına dayanarak Kütahya milletvekilliğini seçmişti. Bu durumun ardından Bilecik

milletvekilliği sayısının üçe düşmesi Bilecik'te bir ara seçim yapılmasını zaruri kılmış ve 16 ille birlikte Bilecik'te de 1951 Ara Seçimleri gerçekleşmişti. 1951 Ara Seçimlerinde Bilecik ülke gündemini uzunca bir süre meşgul etmiş ve iktidar partisi ile CHP'yi sık sık karşı karşıya getirmişti. Nihayetinde 16 Eylül 1951'de gerçekleştirilen ara seçimlerle birlikte Bilecik tam kadro ile TBMM'de temsil edilmeye hazırdı. 1950 Genel Seçimlerinde olduğu gibi 1951 Ara Seçimlerinde de DP büyük bir farkla seçimi galip şekilde tamamlamayı başarmıştır. Seçimlerin tamamlanması ile birlikte IX. Yasama Dönemi Bilecik milletvekilleri: İsmail Aşkın, Talat Oran, Yümnü Üresin ve Keşşaf Mehmet Korkut, DP adına Mecliste yerlerini almışlardır. Bilecik'i temsil eden vekillere dair kişisel bilgiler ve siyasi çalışmaları aşağıda sunulmuştur.

2.1. İsmail Aşkın ve Siyasi Faaliyetleri

23 Nisan 1906'da Bursa'nın Yenişehir ilçesinde doğan *İsmail Aşkın*'ın babasının adı Ali, annesinin adı ise Ruziye'dir. İlk ve rüştiye eğitimini Yenişehir'de alan Aşkın, 1918'de Kadıköy Aşyan İdadisi'ne kaydını yaptırmışsa da 8 Temmuz 1920'de Bursa'nın düşman işgaline uğramasıyla memleketine dönmüş ve eğitimini tamamlayamamıştır. Babası ile beraber Adapazarı'nda manifaturacılığa başlayan Aşkın, zaferden sonra Yenişehir'e dönmüştür. 1928'de Bursa Askeri Hastanesi'nde ve 70'nci Alayda askerlik vazifesine başlayan Aşkın, bu esnada hastalanarak iki sene hastanede tedavi görmüş, 1930'da 126'ncı Alayda askerliğine devam etmiştir. Askerliğinin ardından manifaturacılığa geri dönen İsmail Aşkın, 1942'de işini Bilecik'e taşımıştır. İkinci Dünya Savaşı yıllarında Sümerbank'ın Yerli Mallar Pazarları Bayiliğini üstlenmiş, 1944'te Bilecik Ticaret ve Sanayi Odası yönetim kurulu üyeliğinde bulunmuştur. 1944-1945'te İngiliz İnşaat Heyeti'nin Bilecik Mümessilliğini yapan Aşkın, 1946'da siyasete atılarak DP İl Müteşebbis Heyeti'nin başkanlığına; 1947, 1948, 1949 ve 1950 yıllarında da DP İl İdare Kurulu Başkanlıklarına seçilmiştir. 6 Ocak 1947'de çıkartmaya başladığı "Doğruyol" adlı haftalık gazetenin kurucusu ve başyazarıdır. IX. Yasama Dönemi DP Bilecik Milletvekili olan Aşkın, evli ve dört çocuk babası iken 19 Ağustos 1992 tarihinde vefat etmiştir. İsmail Aşkın 1950 yılında yapılan genel seçimlerde 32.395 oy alarak DP adına Bilecik Milletvekili seçilmiş ve Meclise girmiştir (TBMM, İsmail Aşkın Olumluk Kağıdı: 1950; Çetinkaya ve Vural, 2024: 47). İsmail Aşkın'ın Meclis görevleri ve çalışmalarının bazılarını aşağıda yer verilmiştir.

IX. Dönem milletvekilliği esnasında TBMM'de pek çok konuda söz hakkı alan ve tartışmalara da katılan İsmail Aşkın'ın bu süreçte 13 konuda görüşlerini belirttiği görülmektedir. Aşkın, zaman zaman Dilekçe Komisyonlarında da görev almıştır (TBMMTD, 29.05.1950: 36; 10.11.1952: 37; 09.11.1953: 35). Bilecik dışındaki konularda da söz hakkı alan

İsmail Aşkın, 1951 yılında afyon üretimi, afyonun alınması ve köylünün içinde bulunduğu durum konusunda da görüşlerini dile getirmiştir (TBMMTD, 18.04.1951: 233). TBMM ve ona bağlı olan yapılar ile milli saraylar, kasırlar ve köşkllerdeki eşya hakkında Meclis İnceleme Komisyonunun hazırladığı raporun görüşülmesi esnasında diğer milletvekilleri ile sıkı tartışmaya girmiştir. Özellikle görüşlerini belirttiği ve muhalefet vekillerinin sorularına cevap verdiği bölüm olan Dolmabahçe Sarayı'nın kullanımı ve tahsisi hakkındaki kısım dikkat çekicidir (TBMMDT, 19.12.1951: 258).

1952 yılında Bilecik'te düzenlenecek olan Zafer Bayramı kutlama törenleri hakkında konuşan İsmail Aşkın, özellikle Bozüyük-İnönü arasında yer alan Şehitlikte yapılan törenlerin giderleri konusunda bütçenin arttırılması gerekliliğini dile getirmiş ve ilave bütçe istemiştir. Törenler için ayrılan bütçenin azlığını dile getirirken ilave bütçe ile törenlerin daha sağlıklı olacağını da belirtmiştir (TBMMTD, 26.02.1952: 880-881). İsmail Aşkın'ın IX. Dönem vekilliğine dair dikkat çekici hususlardan bir tanesi dokunulmazlığının kaldırılmasına dair verilen tezkeredir. Aşkın hakkındaki tezkerenin konusu, Bilecik'te kurucusu ve sahibi olduğu Doğruyol Gazetesi'nin yazı işlerinden sorumlu olmasıdır⁵(TBMMTD, 01.11.1952).

Gümrük muhafaza memurları hakkında da konuşması bulunan İsmail Aşkın, memurların çalışma zorluklarından bahsederek polislerde bulunan yıpranma payının gümrük muhafaza memurlarına da tanınması gerektiğini belirtmiştir. Özellikle bu teklifi dile getirirken doğuda bulunan muhafaza memurlarının çalışma koşullarının zorluğunu hatırlatmıştır. Doğuda görev yapan memurların artan kaçakçılık olaylarının yanı sıra ağır kış şartları ile de mücadele ettiği, kışın yolların kapanmasıyla yaşamın ve çalışmasının daha da zorlaşmasını nedeniyle gümrük muhafaza memurlarına da yıpranma payının verilmesini komisyona teklif etmiştir (TBMMTD, 26.02.1953: 1133).

Aşkın'ın Bilecik dışında konuştuğu konulardan bir tanesi de Sümerbank hakkında söylediği sözler olmuştur. İsmail Aşkın'ın tespitlerine göre Sümerbank'ın ürettiği ürünlerdeki dokumalar, taklit ürünleridir. Avrupa'dan örnek aldığı modellerin aynılarını motiflerinde

⁵ Bilecik'te çıkan Doğruyol Gazetesinin 12.04.1952 tarihli nüshasında yazı işlerini fiilen idare edenin İsmail Aşkın olduğunu göstermek suretiyle 5680 sayılı Basın Kanununun 6. maddesi hükmünü ihlâl ettiğinden dolayı suçlu sanılan Bilecik Milletvekili İsmail Aşkın'ın milletvekilliği dokunulmazlığının kaldırılması hakkındaki Başbakanlığın 6/2 - 1926, 6/2075 sayı ve 14 .07.1952 tarihli yazısı ile ilişigi dosya Karma Komisyonumuzca havale edilmekle konunun incelenmesi ve sonuca göre raporunun yazılması için İçtüzüğün 178. maddesi gereğince ad çekme suretiyle ayrılan Hazırlama Komisyonuna tevdi edilmişti. Bu komisyon tarafından yapılan inceleme sonunda hazırlanan rapor ve konuya ait dosya Karma Komisyonumuzca da incelenip görüşüldükten sonra, adı geçen İsmail Aşkın'a isnat olunan suçun Anayasanın 12. ve 27. maddelerinde yazılı suçların dışında kaldığı anlaşıldı. Bu itibarla yapılmak istenilen kavuşturma ve yargılamanın dönem sonuna bırakılmasına oy birliği ile karar verildi (TBMMKD, 02.01.1953: 136-313).

kullanmaktadır. Yine Sümerbank'ın küçük miktarlarda mal alımlarında ve büyük miktarlardaki mal alımlarında uyguladığı politikadan bahsetmektedir. Aşkın'a göre Sümerbank büyük miktarlarda ürün alanlara fiyat değişikliğinde ücret iadesi yapmakta ancak küçük miktarlarda mal alanlar bu uygulamayı yapmamaktadır. Sümerbank hususunda bahsettiği bir diğer konu ise kurumun faiz politikasıdır. Kurum İsmail Aşkın'ın iddiasına göre kanunen yüzde yedi faiz alması gerekirken kredi işlemlerinde yüzde sekiz buçuk gibi kanunda belirtilenden fazla faiz aldığıdır (TBMMTD 27.02.1953: 1278-1279). İsmail Aşkın, IX. Yasama Dönemini hem temsil ettiği il olan Bilecik hem de mensubu olduğu partisi DP adına çalışarak geçirmiştir. Mecliste çalışmalara katılmış, tartışmalara girmiş ve çeşitli komisyonlarda görev almıştır. Bir yasama dönemi boyunca yapmış olduğu vekillik görevini aktif bir şekilde tamamlamıştır.

**Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK**

Örnek No. : VI
Mad. 66 - 8 117/son. FK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya San'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oylarını kullananların sayısı	Seçimi hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	Düşünceler
			Rakamla	Yazı ile				
İsmail Aşkın		Tüccar ve D.P. İl - Başkanı	32395	Otusuziki Bin Üç Yüz doksan Beşdir.	66887	62770	(Yokdur)	(-)

Milletvekili seçimi kanunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda Otusuziki Bin Üç yüz/oy ile Tüccar ve D.P. İl Başkanı İsmail Aşkın ilimiz Milletvekilliğine seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kurulumuz tarafından kendisine verildi. 15 / 5 / 95 0

Başkan
M. Aşkın için.

Üye
Ömer Lütfi Aktan

Üye
Fahri Üdemir

Üye
İskender Kırmacı

Üye
Mehdi Kay

Üye
Reşat Üsdil

Üye
İbrahim Olgun

Üye
Abdullah Bural

Üye
Mustafa Süer

Üye
Hüseyin Üsdil

Üye
Fevzi Erkeri

Kamutayın 5.VI.1950 tarihli altıncı Birleşiminde onanmıştır.

NOT: Başkan ve Üyelerin imza edecekleri yerlerin üstüne ayrı ayrı adlarıyla soyadları yazılacaktır.

Doğuş Matheson - Ankara

Görsel 1.4. İsmail Aşkın'a ait Seçim Mazbatası

Kaynak: (TBMM, İsmail Aşkın'ın Seçim Tutanağı: 1950)

2.2. Keşşaf Mehmet Korkut⁶ ve Siyasi Faaliyetleri

Seçim bölgesi Bilecik olan ve Bilecik halkının oylarını alarak Meclise girmeyi başaran bir diğer milletvekili, *Keşşaf Mehmet Korkut*, 1899 yılında Bilecik'in Bozüyük ilçesinde

⁶ Keşşaf Mehmet Bey'in soy ismi bazı kaynaklarda "Korkut" olarak da geçmektedir. Tezde bütünlük sağlamak için "Korkut" olanı tercih edilmiştir.

doğmuştur. Mehmet Korkut'un babasının adı Ömer, annesinin adı Zeynep'tir. İlk öğrenimini Bozüyük'te, orta öğrenimini Bilecik İdadisi'nin rüştiye kısmında tamamlamış, ardından medrese eğitimi almıştır. Daha sonra kunduracılıkla uğraşan Keşşaf Mehmet Korkut, seferberliğin sonlarına doğru Tuzla Sevkiyat Ordu Dairesi Sefer-i Sevk Komisyonu'nda yazıcı olarak askerliğini yapmış, bir süre sonra tebdil-i hava gerekçesiyle terhis edilmiştir. Yeniden ticarete başlayan Korkut, 1920'de İstiklal Harbi için askerliğe çağırılmış ve Milli Mücadele döneminde, 2 yıl 7 ay askerlik yapmıştır. Harbin sonrasında, düşman tarafından şehrin yakılması nedeniyle dört ay oldukça zor şartlar altında yaşadığını anlatan Korkut, 1922-1925 arasında yine ticaretle ilgilenmiştir. 1925'te 1315'lilerin manevraya çağırılmasıyla Bandırma'ya giderek bu vazifesini tamamlamıştır. Siyasete atılmadan önce Bozüyük'te ticaretle meşgul olan Korkut, kavafiye, dericilik, tiftik ve yapağı satışı ile uğraşmış; 16 yıl belediye üyeliği, dört yıl da Ziraat Odası Başkanlığı yapmıştır. 1947'de Hicaz'a giden Korkut az düzeyde Arapça ve Fransızca bilmektedir. 32.605 oyla IX. Dönem DP Bilecik Milletvekili olan Keşşaf Mehmet Korkut evli ve 4 çocuk babası iken 4 Aralık 1965 tarihinde vefat etmiştir (TBMM, Keşşaf Mehmet Korkut Olumluk Kağıdı: 1950; TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2010: 548).

**Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK**

Örnek No: VI
Mad. 66-8 11/10/1950

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya San'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oylarını kullananların sayısı	Seçimi hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	Düşünceler
			Rakamla	Yazıyla				
Keşşaf Mehmet - Korkut		Ölümce	(32605)	otuziki bin altı yüz beş	66887	62770	(Yokdur)	4 -)

Milletvekili seçimi kanunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda Otuziki Bin Altı yüz beş (32605) oyla Milletvekilliğine seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kurulumuz tarafından kendisine verildi. 15 / 5 / 1950

Bakan M. Adil İsmail

Üye Ömer Lütfi Aktaş

Üye Fehi Ündemir

Üye İsmail Kırmaç

Üye Mehdi Kay

Üye Reşat Üstü

Üye İbrahim Olgun

Üye Abdullah Bursal

Üye Mustafa Sier

Üye H. Üstü

Üye Feriit Şirpal

Kamutayın 5.VI.1950 tarihli altınası Birleşiminde onanmıştır.

NOT: Başkan ve üyelerin imza odavukleri yerleri hatline ayrı ayrı atılmıyıp ayrı ayrı yazılmalıdır.

Görsel 1.5. Keşşaf Mehmet Korkut'a ait Seçim Mazbatası

Kaynak: (TBMM, Keşşaf Mehmet Korkut'un Seçim Tutanağı: 1950)

Keşşaf Mehmet'in yaptığı çalışmaları incelendiğimizde aktif bir vekillik dönemi geçirmiş olduğu söylenebilir. Kendisinin 12 konuda görüşlerini dile getirdiği Meclis Tutanaklarında yer almaktadır. Özellikle vekillik dönemlerinden önce de meşgul olduğu

çiftçilik ve ticaret konularında fikirlerini açıklamaktan çekinmemiş ve çiftçinin sorunlarını dile getirmiştir. Kendisinin konuşmalarına dair örneklerle aşağıda yer verilecektir. Keşşaf Mehmet Korkut'un zaman zaman Meclis içerisinde görev aldığı da görülmektedir. Bu görevler arasında Ulaştırma Komisyonu da yer almaktadır (TBMMTD, 29.05.1950: 40; 06.11.1950: 29; 10.11.1952: 41). Keşşaf Mehmet'in TBMM'de yaptığı çalışmalar alttaki satırlarda ele alınmıştır.

Vekilliği sırasında köylünün ve çiftçinin sorunlarını yakından takip etmiş olan Keşşaf Mehmet Korkut'un Mecliste yaptığı konuşmalardan bir tanesi tapu ve kadastro konusu ile alakalıdır. Bu konuşmasında tapusuz satılan toprakların kişiler üzerinde anlaşmazlıklara yol açtığından, kavgaların hatta çatışmaların yaşandığından bahsetmiştir. Ayı zamanda alım satım işlerinde de harçların yüksek olmasının kişileri zor durumda bıraktığını dile getirmiştir. Kadastro bulunan arazilerin ivedilikle kadastro edilmesi ve bu işlemler sırasında bazı arazilere ulaşımın olmaması nedeniyle kadastro memurlarına araç tahsisinin yapılması konusunda Meclise teklifte bulunmuştur (TBMMTD, 23.02.1951: 517-518). Çiftçinin sorunlarını ve taleplerini Meclis kürsüsünde sık sık dile getirdiği görülen Korkut, şeker pancarı üreticilerinin taleplerini de dile getirmiştir. Kurulan silolarla çiftçinin şeker pancarının teslim etmekte zorlanmadığını belirtmiş. Ancak bu hususta üreticinin pancarı teslim ettikten hemen sonra parasını almasının daha doğru olacağını da belirtmekten geri durmamıştır. Çiftçilerin gübre kullanımı ve bunun temini konusunda hükümetin daha hızlı çalışmasını da dile getirmiştir (TBMMTD, 27.02.1953:1281). Şeker fabrikalarının varlığının öneminden bahsetmiştir. Şeker üretimi sırasında çiftçinin yaşadığı zorlukları sık sık mecliste dile getirmiş ve bunlar için çözüm önerileri sunmuştur. Ziraat öğrencilerinin zirai alanlarda stajlar yapmasının önemi üzerinde durmuştur (TBMMTD, 27.02.1954: 1130-1131).

Keşşaf Mehmet'in dile getirdiği bir diğer konu yine kendisinin de mensubu olduğu esnaflık müessesesidir. Kendisinin de esnaf olması nedeniyle yakından bildiği ve alakadar olduğu sorunları dile getirmek için söz aldığı konuşmasında, esnafın yükümlülüğü olan vergi çeşitlerinden ve bu vergilerin belirlenmesi, toplanması konusundaki adaletsizlikten bahsetmiştir. Ayrıca vergilerin toplanması hususunda aksaklıkların olduğunu belirtirken bu aksaklıkların giderilmesi konusunda Meclise teklif götürmüştür. Sunmuş olduğu teklifte kırsal alanlarda esnaf üzerinden toplanılacak vergilerin adilane bir şekilde alınması ve bunların düzenli bir şekilde toplanması için memurların oluşturulması gerekliliğini dile getirmiştir (TBMMTD, 27.02.1951: 961). Bir başka konuşmasında Orman Kanunundan bahsetmiş ve orman köylerinin durumunu komisyona sunmuştur. Orman köylerinin fakir köyler olduğunu ve

birtakım desteklere ihtiyaçları olduğunu söylediği esnada bazı vekillerle de tartışmaktan geri kalmamıştır (TBMMTD, 07.12.1953: 59-60; 15.12.1953: 330). Orman köyleri için yeni tarım alanlarının tesisi konusunda bir soruyu Meclis kürsüsünden dile getirmiş ve cevap aramıştır. Ayrıca orman köylerinin sınırında bulunan yabancı meyvelerin aşılansarak ticarete katılması gerektiğini ve böyle orman köylüsünün gelir sağlayacağını belirtmiştir. Aynı konuşmasında Bilecik'teki koza fabrikalarının zaman içerisinde kapandığının, bunun yanlış olduğunun ve tekrar ipek kozacılığının teşvik edilmesinden bahsetmiştir (TBMMTD, 26.02.1954: 1035-1036).

Keşşaf Mehmet Korkut'un konuşmaları arasında Diyanet İşleri'nin bütçesi de yer almaktadır. Yapmış olduğu konuşmasında Diyanet'te görevli imam, hatip, müezzin gibi görevli kişilerin kadrolarının olmadığı, maaşlarının çok az olduğu ve bu nedenle geçim sıkıntısı yaşadıklarından bahsetmiştir. Sunmuş olduğu öneride bu kişilerin öncelikle kadroya geçirilmesi ardında da maaşlarının arttırılması hususunda durmuştur. Yine önerilerinden bir tanesi de yaşlı bulunan cami imamlarının yerine genç imamların atanması olmuştur (TBMMTD, 19.02.1953: 537).

Milli Eğitim bütçesi konuşmalarında da söz alan Keşşaf Mehmet Korkut, burada Milli Eğitimi eleştirmiş, yeteri kadar verimli olmadığını dile getirmiştir. Teknik ve mesleki eğitim veren okulların verimliliklerini yetersiz bulan Korkut, gençlerin zaman geçtikçe ziraat, çiftçilik, ticaret gibi mesleklerden uzaklaştıklarından ve çiftçiliğin giderek azalmaya başladığından bahsetmektedir. Yine köy okullarında okuyan zeki ve çalışkan öğrencilerin şehirlerde yatılı olarak okutulmasının gereğinden bahsetmiştir. Konuşmasını bitirirken Bilecik'e yapılan iki ortaokul binası için Milli Eğitim Bakanı'na teşekkür etmiştir (TBMMTD, 25. 02. 1953: 961-962). Konuşmasına bakıldığında bu ortaokul binalarının Osmaneli ilçesi ile İnönü kasabasına yapıldığı görülmektedir.

Ulaştırma Komisyonunda yer almasıyla birlikte ulaştırma politikalarına da değinen Keşşaf Mehmet Korkut, özellikle köy yollarının yapımı konusunda daha fazla bütçenin ayrılması gerektiğini dile getirmiştir. Köylünün yollarını kendi imkanları ile kazma kürekle el yordamıyla yapmaya çalıştığını ifade etmiş, köy yollarının acilen yapılması hususunda hükümete çağrıda bulunmuştur (TBMMTD, 26.02.1953: 1091; 25.02.1954: 916-917).

Meclis çalışmalarında görüldüğü üzere Korkut, kendi mesleği olan çiftçilik ve esnaflık konularında oldukça aktif bir yasama dönemi geçirmiştir. Vekillik sürecince çiftçinin ve köylünün sorunlarını dile getirmekten kaçınmamış, daima onların sorunlarının çözümü için

yollar aramıştır. Kendisinin de bu meslekleri icra ediyor olması, onları daha iyi anlamasına ve sorunları daha gerçekçi dile getirmesine olanak tanımıştır.

2.3. Talat Oran ve Siyasi Faaliyetleri

Bu dönemde Bilecik milletvekilliği yapan üçüncü isim *Talât Oran*'dır. 1916 yılında Gölpazarı'nda doğan Talât Oran'ın babasının adı Ömer, annesinin adı ise Fatma'dır. İlköğrenimini 1928'de Gölpazarı'nda, orta eğitimini 1931'de Bilecik'te, lise eğitimini 1934'te Bursa'da, yüksek eğitimini 1940'ta İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde tamamlamıştır. 1940-1943 yılları arasında askerlik vazifesini Şark Hudut Tümenlerinde yaptıktan sonra 1943'ün sonlarında İstanbul Çiçek ve Tifüs Mücadelesi Hekimliğine atanmıştır. Aynı sene İstanbul Üniversitesi 3'ncü İç Hastalıkları Kliniği Asistanlığına naklen görevlendirilmiştir. 1946'da Dahili Hastalıklar eğitimini tamamlamış ve Heybeliada Sanatoryumu Verem ve Dahili Hastalıklar Mütahassısı olmuştur. Milletvekili oluncaya kadar bu görevinde kalan Oran, Fransızca ve İngilizce bilmektedir. 32.859 oyla IX. Dönem DP Bilecik Milletvekili olan Talât Oran, evli ve iki çocuk babası iken 1 Nisan 1977 tarihinde vefat etmiştir (TBMM, Talat Oran Olumluk Kağıdı: 1950; TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2010: 548).

Bilecik----- III

Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
T U T A N A K

Örnek No. : VI
Mad. 66-S 117/ana. FK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya San'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oylarını kullananların sayısı	Seçimi hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	Dileşimciler
			Rakamla	Yazı ile				
Talat Oran.		Heybeliada - Verem Sanatoriyumu Dahiliye Mütahassısı - Doktor.	32859	Otuşaklık Sokak - elli dokuz.	66887	62770	Yokdur.	(-)

Milletvekili seçimi kanunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda Otuziki bin sekiz yüz otuz dokuz Oylarıyla Milletvekilliğine seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kurulumuz tarafından kendisine verildi. 15 / 15 / 950

Başkan M. Akın. Üye Ömer Lütfi Akman Üye Faik Önderir. Üye İskender Kırmacı Üye Mehdi Kay Üye Reşat Üsdil

Üye İbrahim Olgun Üye Abdullah Bural Üye Mustafa Şişir Üye Hacı Üsdil Üye Fehri Şişir.

Kamutayın 5.VI.1950 tarihli altıncı Birleşiminde onanmıştır.

NOT: Başkan ve üyelerin imza edinceki yerlerin altına aynı aynı adlarıyla soyadları yazılacaktır.

Doğru Mütahass - Ankara

Görsel 1.6. Talat Oran'a ait Seçim Mazbatası

Kaynak: (TBMM, Talat Oran'ın Seçim Tutanağı: 1950)

IX. Yasama Dönemine DP Bilecik Milletvekili olarak dahil olan Talat Oran, almış olduğu eğitim ve mesleği gereği Mecliste daha çok sağlık konuları üzerinde konuşmalar ve çalışmalar yapmıştır. Mesleği gereği Meclisin kurduğu sağlık komisyonlarında görevler

almıştır. IX. Dönem TBMM Tutanakları incelendiğinde Talat Oran'ın 16 konuda aktif olduğunu görülmektedir. Mesleği ile doğru orantılı olarak Sağlık ve Sosyal Yardım, Sağlık ve Milli Eğitim Komisyonlarına da zaman zaman seçilmiş ve aktif görevler almıştır (TBMMTD, 29.05.1950:38; TBMMTD, 06.11.1950: 26; TBMMTD, 09.11.1953: 38).

Sağlık alanında yaptığı konuşmalarda karşımıza dikkat çekici olanı verem hastalığı ve hastalarına dair yaptığı konuşmadır. Burada yaptığı konuşmada Sağlık Bakanlığında birtakım isteklerde bulunmuş ve onlara tavsiyelerde bulunmuştur. Talep ettiği durumlardan bir tanesinde veremin ve veremli hastaların tespiti için röntgen cihazlarının alınması olmuştur. Bu talebi isterken amacının, cihaz sayesinde hızlı bir şekilde veremli hastaların tespit edilmesi ve bu hastaların derhal tecrit altına alınarak hastalığın yayılmasını önlemeyi amaçlamaktadır. Yine aynı tarihli oturumdaki konuşmasında hastanelerdeki verem yataklarının sayısının artırılması ve kapasitenin genişletilmesi hususundaki düşüncelerini paylaşmıştır. Hemşire sayısının artırılmasından, sağlık şurasının yapılmasından ve sağlık sigortasından bahsetmiş ve bu hususlar konusunda çözümler talep etmiştir (TBMMTD, 26.02.1951; 930-931; 26.02.1951: 941). Sağlık sigortasının gerekliliğinden bahsederken gerekçesini de ülkede çok fazla sağlık kuruluşunun bulunmasına ve bu sağlık kuruluşlarının hepsinin Sağlık Bakanlığına bağlı olması dolayısıyla bu kuruluşların masraflarının fazla olmasının bakanlığa büyük ekonomik külfet getirmesine dayandırmıştır. Buna mukabil insanların çok cüzi miktarlarda sağlıkları için bütçe ayırabileceklerini dile getiren Oran, bu hususta sigorta sisteminin gereklerini dile getirmiştir (TBMMTD, 21.02.1953: 631-632).

Sağlık Komisyonu adına sorulan sorulara da TBMM'de cevap veren Talat Oran, çocuklarda görülen hastalığın tedavisinde kullanılması düşünülen aşının ithal edilmesine dair gerekçeleri vekillere anlatmıştır. Buradaki cevaplarında dünyadan ve ülkemizden istatistikler vererek difteri hastalığının ülkemizdeki çocuklar üzerindeki etkilerini gerekçeli olarak açıklamış ve aşının kullanılmasının hastalık üzerindeki etkilerini de detaylarıyla belirtmiştir. Dünyada bu aşığı yani difteri aşısını kullanan ülkelerden örnekler de veren Talat Oran, bu aşının uygulanmasındaki süreçleri de milletvekilleri ile paylaşmıştır (TBMMTD, 18.01.1952: 203-204; TBMMTD, 21.01.1952: 229-230).

Talat Oran, Mecliste yalnızca sağlık alanında değil farklı alanlarda da konuşmalar yapmış ve görüşlerini beyan etmiştir. Bu çalışmalardan bir tanesi ipek üretimi ile alakalı olanıdır. İpekçilik, ipek üretimi ve suni ipek ithal edilmesi ile ilgili hükümete verdiği soru önergesi ile ülkemizde üretilen ipeklerin fiyatlarının ithal edilenler karşısında yüksek kaldığı ve tercih edilenin ithal ipek olduğu konusuna dikkat çekmiştir. Burada yerli ipeğin geliştirilmesi

ve ithalatın azaltılması hususunda fikirlerini beyan etmiştir (TBMMTD, 26.06.1950: 252; TBMMTD, 12.07.1950: 567-568). Oran'ın ipek konusunda görüşlerini belirtmesindeki en büyük etkeni, ipek üretiminde tarihi bir öneme sahip Bilecik'e bağlamak mümkündür.

2.4. Yümnü Üresin ve Siyasi Faaliyetleri

TBMM'nin IX. Dönemine 1951 Ara Seçimleri ile katılan ve Bilecik'in bu süreç için son milletvekili olan isim *Yümnü Üresin*'dir. 1898 yılında Elazığ'da doğan Hasan Yümnü Üresin'in babasının adı Zülfıkar, annesinin adı ise Mukaddes'tir. 17 Temmuz 1914'te Harbiye'den mezun olan Üresin, veliaht yaverliği yapmış, Birinci Dünya Savaşı'nda Çanakkale, Kafkas, Sina Cephelerindeki muharebelere katılmış, İstiklal Harbi'nin tüm safhalarında bulunmuş ve Kütahya, Sakarya Meydan Muharebelerinde, Büyük Taarruz'da cephede olmuştur. Mudanya Mütarekesi ile 1921 Londra Konferansı görüşmelerinde yer almıştır. Ankara Erkân-ı Harbiye Hareket Şubesi Subayı, İstanbul Harp Akademisi öğretmeni, 6.Kolordu 39.Dağı Liva 15.Alay Komutan Yardımcısı, Kırklareli 46. Tümen 68. Alay Komutanı, 4. Kolordu Kurmay Başkanı, Muğla 18. Dağ Tugay Komutanı, 8. Tümen Komutan Yardımcısı görevlerini icra eden Üresin 1944'te korgeneral olmuş, Diyarbakır Kolordu Komutanı, 7. Kolordu Komutanı, Genelkurmay Umumi Harekât Başkanı (1949-1950), Millî Savunma Bakanlığı Tetkik Kurulu Üyesi olarak görev yapmıştır. 6 Mayıs 1950'de rahatsızlanan ve 15 Ağustos 1951'de kendi isteğiyle emekli olan Üresin, 16 Eylül 1951'de ara seçimle 29.676 oy alarak Bilecik Milletvekili olmuş ve 5 Kasım 1952 itibarıyla 20. Hükümette Ulaştırma Bakanlığı yapmıştır. Muharebe gümüş, Kılıçlı 4. Mecidî ve İstiklal Madalyaları sahibi olan Hasan Yümnü Üresin evli ve 1 çocuk babası iken 29 Mayıs 1961 tarihinde vefat etmiştir (TBMM, Yümnü Üresin Olumluk Kağıdı: 1951; TBMM, Yümnü Üresin Tercüme-i Hal Varakası, 1954; TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2010: 549).

IX. Dönem ara seçimleri ile Meclise giren Yümnü Üresin vekilliği süresince çeşitli komisyonlarda görevlerde bulunmuştur. Milli Savunma Komisyonu, Bütçe Komisyonu adına çeşitli alanlarda konuşmalar yapmış ve vekillerin sorularına cevaplar vermiştir. Pek tabii ki bu komisyonlarda yaptığı konuşmalarında asıl ihtiva ettiği konu kendisinin de mesleği olan askerlik ile ilgili konulardır. Yaptığı konuşmalarda komutanların ekonomik haklarıyla ilgili görüşleri dile getirmiştir. General ve komutanların maaşları ve tazminatları hususunda birtakım iyileştirmelerin olmasının doğru olacağına dair fikirler öne sürmüştür. Yine askerlik alanında yaptığı konuşmaların bir tanesinde Hava Kuvvetlerinin talim yaptıkları uçakların yetersizliğinden, güçlüğünden bahsetmiş ve ekipman ve donanımın yeterliliklerinin iyileştirilmesi gerekliliğini dile getirmiştir (TBMMTD, 12.05.1952: 193-194; TBMMTD,

21.05.1952: 281; TBMMTD, 21.05.1952: 286; TBMMTD, 23.05.1952: 302). Yümnü Üresin komisyon görevlerinden sonra 1952 yılında Ulaştırma Bakanlığı'na atanmış ve 20. Hükümetin Ulaştırma Bakanlığı görevini üstlenmiştir (TBMMTD, 10.11.1952: 1). Yümnü Üresin'in Ulaştırma Bakanlığı haberi yerel gazetelerde de haberleştirilmiştir. Haberde Yümnü Üresin'in Ulaştırma Bakanlığı'na atandığına yer verilerek kendisine yeni görevinde başarılar dilenmiştir (Doğruyol, 08.11.1952: 1; Demokrat Bilecik, 10.11.1952: 1; İleri Bilecik, 14.11.1952: 2).

Bakanlık görevine atandıktan sonra memleketini ziyaret eden Yümnü Üresin'e dair haberlere dönemin yerel gazetesinden ulaşılmaktadır. Gazetede habere göre Yümnü Üresin, 29 Mart 1953 Pazar günü Bilecik'e gelerek Bozüyük, Pazarcık ve Söğüt ilçelerini teftiş ettikten sonra Bilecik merkezde hem Demokrat hem de Halk partililer tarafından karşılandığı belirtilmiştir. Bilecikliler sayın bakandan gar binası ile Bilecik Bursa yolunun asfalt olmasını ve bir adliye binası yapılmasını istemişlerdir. (İleri Bilecik, 03.04.1953: 1).

**Milletvekilli Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK**

Örnek No: VI
Mad. 66-8 117/son. FK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya San'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oylarını kullananların sayısı	Seçimi hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	Düşünceler
			Rakamla	Yazı ile				
Yümnü Üresin.	Kocaeli 1898	Emekli Korgenerali	29676	Yirmi dokuz bin altı - yüz yetmiş altı.	67602	55232	Yoktur.	-----

Milletvekilli seçimi kanunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda (29676) oy ile Emekli Korgenerali Yümnü Üresin'in ilimiz Milletvekilliğine seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kurulumuz tarafından kendisine verildi. 17 / 9 / 1951

Başkan Üye Üye Üye Üye Üye
Seyit Şekbeyoğlu Hemi İyem Abdullah Eğilmez Hemi Kay Rıfat Ündil Mustafa Sekerye

Üye Üye Üye Üye Üye
Hasan Hüseyin Torun Rıza Vicianlı Ahmet Bondağ Osman Yücel Mustafa Oğuz.

İşbu Tutanak Üreği Milletvekilli Yümnü Üresin'e Tevdi-
edilen sata gibidir. 17/9/1951 Bilecik
il Seçim Kurulu Bşk.
Seyit Şekbeyoğlu

Kamutayın 26.3.1952 tarihli
53.veç Birleşiminde onanmıştır. *[Signature]*

NOT: Başkan ve üyelerin imza edecekleri yerlerin üstüne ayrı ayrı
adlarıyla soyadları yazılacaktır.

Doğuş Matbaası - Ankara

Görsel 1.7. Yümnü Üresin'e ait Seçim Mazbatası

Kaynak: (TBMM, Yümnü Üresin'in Seçim Tutanağı: 1951)

İKİNCİ BÖLÜM

X. YASAMA DÖNEMİNDE BİLECİK (1954-1957)

1. 1954 Seçimleri ve Bilecik'te Siyasi Faaliyetler

2 Mayıs 1954 Pazar günü yapılacak Milletvekili Seçiminde 1950 yılı nüfus sayımına göre ülke genelinde 541 milletvekili çıkarılacağı tespit edilmiştir. İllere göre düşen mebus sayısına bakıldığında Bilecik'ten yine dört milletvekili çıkacağı görülmektedir (Akşam, 21.03.1954: 1). Bilecik'te bulunan siyasi partilerin 1954 Seçimleri için aday belirleme süreçleri ve adayları şöyledir:

28 Mart 1954 Pazar günü yapılan parti yoklamalarında DP'ye adaylık üzerinden müracaatın 21 kişi olduğu görülmektedir. 19 kişi ise adaylık oylamasına girmiştir. Bu denli fazla aday arasından dört kişiyi belirlemek zor olmuştur. DP'de yapılan yoklamada Lütfü Kırıkkanat; Bilecik'te 54, Bozüyük'ten 30, Gölpazarı'ndan 40, Pazaryeri'nden 24, Osmaneli'nden 42, Söğüt'te 9 oy alarak toplam 199 oy almıştır. Yümnü Üresin; Bilecik'ten 21, Bozüyük'ten 7, Gölpazarı'ndan 56, Pazaryeri'nden 20, Osmaneli'nden 42, Söğüt'te 45 oy alarak toplam 191 oy almıştır. Talat Oran ise, Bilecik'te 11, Söğüt'te 45, Bozüyük'te 16, Gölpazarı'nda 72, Pazaryeri'nden 3, Osmaneli'nden 1 oy alarak toplam 121 oy almıştır. Dördüncü adayın genel kurul tarafından belirleneceği bildirilmesine rağmen 20.000 civarında oyu bulunan Bozüyük'lülerin ısrarı üzerine Bilecik'te 2, Bozüyük'ten 29, Gölpazarı'ndan 43, Pazaryeri'nden 10, Osmaneli'nden 17 ve Söğüt'ten 3 oy alarak toplam 104 oya ulaşan İsmail Selçuk Çakıroğlu'nun adaylıkları kesinleşmiştir (İleri Bilecik, 02.04.1954: 1).

“Ertuğrul” isimli yerel bir gazetede yayımlanan bir habere göre Bilecik ilinde DP, aday yoklamasında en fazla oy alarak milletvekili adayı seçilen Lütfü Kırıkkanat'ın, 12 Nisan 1954 tarihinde saat 16.30'da DP Genel Merkezi tarafından listeden çıkarıldığına dair söylentiler yayılmaya başlamıştır. Gölpazarı bölgesinde DP teşkilatı içinde oldukça sevilen Lütfü Kırıkkanat'ın destekçileri büyük bir hayal kırıklığı yaşamış, ancak başlangıçta bu söylentilere inanmamışlardır. Aynı gün saat 19.00'da Ankara Radyosu tarafından DP adaylarının kesin listesi duyurulmuş ve Bilecik adayları arasında Lütfü Kırıkkanat'ın isminin yer almaması, söz konusu söylentilerin bir gerçek olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, Lütfü Kırıkkanat'ın destekçileri arasında büyük bir şok etkisi yaratmıştır. Bu durumun ardından Gölpazarı'nda Lütfü Kırıkkanat'ı seven DP'li köylü vatandaşlar, *"Biz, Demokrat Parti'nin 'Söz milletindir' ilkesine inanan partilileriz ancak bu sözün milletin olmadığını gördük. Bu olaydan sonra artık D.P. saflarında aynı inançla çalışmamız mümkün olmayacaktır."* şeklinde söylemde bulunmuşlardır. Ancak, 2 Mayıs 1954 tarihinde sandık başlarında bu sözün gerçekten millete

ait olduğunu ispat etmeye çalışacağız şeklinde ifadelerde bulunmuşlardır. Bu durum, Gölpazarı'nın Demokrat ileri gelenlerini ve Bilecik DP milletvekili adaylarını rahatsız etmiş, durumu düzeltmek için çaba göstermelerine sebep olmuştur. Lütfü Kırıkkanat'ın listeden çıkarılması, kendisine büyük bir sevgi besleyen DP'liler arasında *"Bundan sonra ne kadar uğraşırlarsa uğraşsınlar, biz bir daha aldanmayız."* şeklinde bir anlayışın oluşmasına yol açmıştır. DP adayları, Gölpazarı'ndaki bu çöküşün önemli bir gerçek olduğunu kabullenmiş olacaklar ki, 13 Nisan 1954 tarihinde Gölpazarı DP Gençlik Kolu lokalinde bir konuşma yapan Aydın'lı olup Aydın'da milletvekilliği yoklamasında başarılı olamayan ve Lütfü Kırıkkanat'ın yerine Bilecik milletvekili adayı olarak gösterilen Şevki Hasırcı, *"Lütfü Kırıkkanat'ın listeden çıkmasıyla D.P. Bilecik'te seçimi kaybedebilir ancak 1954 seçimlerinde Büyük Millet Meclisi'ne 484 milletvekili sokacak olan D.P., Bilecik'ten 4 milletvekili sokmamakla hiçbir şey kaybetmez."* şeklindeki söylemlerde bulunmuştur. Bu sözler, Gölpazarı'nda DP teşkilatının çöküşü konusunda ciddi bir ispat olarak görüldüğü haberde belirtilmiştir (Ertuğrul, 19.04.1954: 2).

Demokrat Parti Bilecik milletvekili adayları belirlenip ilan edilmiştir. Adaylar arasında Ulaştırma Bakanı General Yümnü Üresin, Dr. Talât Oran, Parti Müfettişi Şevki Hasırcı ve Yüksek Orman Mühendisi İsmail Selçuk Çakıroğlu yer almaktadır. Diğer partilerin adayları ile karşılaştırma yapan seçmenler, DP adaylarını hemen sahiplenmişlerdir. Bu benimseyiş son derece yerindedir. Çünkü General Üresin, bir memleketin hayati öneme sahip ulaşım işlerinde önemli başarılar elde etmiş ve bu başarılarıyla kamuoyunun güvenini kazanmıştır. Bileciklinin, memleket çapındaki bu değeri takdir etmemesi düşünülemez. Dr. Talât Oran, bireysel girişimleriyle yükselen sağlık kurumları ile dikkat çekmektedir ve bu durum partili, partisiz tüm vatandaşlar tarafından takdir edilmektedir. Şevki Hasırcı ise geçmiş yıllarda ihmal edilmiş Bilecik'e büyük katkılarda bulunma sözü vermekte ve tüm varlığını Bilecik halkının hizmetine sunmaya hazır olduğunu ifade etmektedir. İsmail Selçuk Çakıroğlu, Bozüyük kökenli bir yüksek orman mühendisi olarak orman ve orman köylüleri için birçok mücadele vermiştir. Ormancılık konusundaki bilgisi ve deneyimi, özellikle orman köylerinin zorluklarını aşmalarına yardımcı olma potansiyeline sahiptir. Netice olarak, DP'nin bu dört adayının oluşturacağı bir güç, Bilecik'in kalkınmasında ve hayat seviyesinin yükselmesinde önemli bir etken olacaktır. Bu dört adayın ahenk içinde çalışacakları ve aralarındaki seviye farklılığının geçmişte oluşturduğu ahenksizliği ortadan kaldıracağına kesin gözüyle bakılmaktadır (Demokrat Bilecik, 15.04.1954: 1,3).

Cumhuriyet Halk Partisi'nde ise haricinde yapılan anlaşmalarda oy dağınıklığı olmadan adaylar belirlenmiştir. Adayları sırasıyla: Fuat Kadioğlu 568 oy, Avukat ve İl Başkanı Şemsettin Erdiç 505 oy, Adil İleri 482 oy ve Emekli Albay Fahri Semizoğlu 482 oy ile CHP adaylarını oluşturmuşlardır (Cumhuriyet; 29.03.1954: 6; İleri Bilecik, 02.04.1954: 1; Vatan, 11.04.1954: 6).

Pazaryerinde yapılan DP açık hava toplantısında belediye hoparlörünün kullanılması ve yine belediye elektrik santralinin çalıştırılması Ertuğrul gazetesine haber olmuştur. Haberde milletin emrinde olan hizmetlerin nasıl DP emrinde çalıştırıldığını ve bu durumun hayretle karşılandığı belirtilmiştir (Ertuğrul. 26.04.1954: 3). Yine gazetenin aynı sayısında DP'den Bilecik, Osmaneli, Gölpazarı, Bozüyük ve Söğüt ilçelerinden toptan istifaların olduğunu özellikle Gölpazarı kazasından 27 tane ocak başkanının birden istifa ettiğinden bahsedilmiştir. (Ertuğrul. 26.04.1954: 3).

Dönemin yerel gazetelerinde çıkan haberlerden de anlaşılacağı üzere özellikle seçim dönemleri yaklaştığında gazete sahibinin siyasi görüşünün gazete haberlerine ve yazarların kalemlerine duygusal bir şekilde yansıdığı bariz görülmektedir. Bu sebeple haberler objektiflikten uzaklaşıp siyasi yanlılığı fazlası ile hissettirmektedir.

Tablo 2.1. Bilecik İli 1954 Milletvekili Seçim Sonuçları

Partiler	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi	Milletvekili Sayısı
CHP	25.678	39.7	-
CMP	7.282	2.4	-
DP	35.346	54.6	4
Bağımsız	2.659	3.1	-

Kaynak: (DİE, 1966: 24,25)

1954 yılında yapılan genel seçimlerde Bilecik ilinde DP tüm milletvekillerini kazanmıştır. Meclise giden vekiller arasında ise Yümnü Üresin ve Talat Oran yine yerini almış, İsmail Selçuk Çakıroğlu ve Şevki Hasırcı bu dönemde vekil seçilen diğer isimler olmuştur (Çetinkaya, 2017: 92; Ertuğrul, 10.05.1954: 1). Seçim sonuçları neticesinde DP siyasi gücünün zirvesine çıkmış olup Meclisin %93'ü Demokratlardan oluşmaktaydı. Halk, Menderes yönetiminden ve DP iktidarından duyduğu memnuniyeti sandıklarda göstermiştir (Demir, 2011: 97).

Görsel 2.1. Bilecik Basınında 1954 Genel Seçimleri Neticesi

Kaynak: (Demokrat Bilecik, 10.05.1954: 1)

Seçimlerin neticelenmesi ile siyasiler arasındaki soğukluğu bitiren, bütün vatandaşları ve siyasileri bir araya getiren bir olay yaşanmıştır.

Bilecik'in uzun yıllardan beri hasretini çektiği lise, 28 Kasım 1954 Perşembe günü saat 15'te geniş katılımlı bir törenle açılmıştır. Törene Bilecik Milletvekili ve eski Ulaştırma Bakanı General Yümnü Üresin, Dr. Talat Oran, Şevki Hasircı, İsmail Selçuk Çakıroğlu Vali Ekmel Çetiner ve vilayetin çeşitli kurum müdürleri ile siyasiler katılım sağlamıştır. Lisenin ve eğitimin önemi hakkında çeşitli konuşmalar yapıldıktan sonra Vali Çetiner lisenin açılışını yapmıştır. Kurbanların kesildiği bando takımının katılımıyla milli marşların çalındığı bu durum halk tarafından adeta bir bayram niteliğinde kutlanmıştır (Demokrat Bilecik, 06.11.1954: 1). Lisenin

açılmasıyla ilgili Vali Ekmel Çetiner, Belediye Başkanı Necmi Kadioğlu, Milli Eğitim Müdürü Rüstem Erdemlioğlu ve DP İl Başkanı Müeyyet Zeyrek imzalı bir teşekkür telgrafı Başbakan Adnan Menderes'e gönderilmiş olup lisenin açılmasıyla ilgili minnet ve şükran duydukları belirtilmiştir. Başvekil tarafından teşekkür telgrafına gönderilen cevapta güzel duygular için teşekkür etmiş olup lisenin memlekete hayırlı olması temennisinde bulunmuştur (CA, 01.11.1954).

Cumhurbaşkanı Celal Bayar Eskişehir ve Bozüyük'ü etkileyen deprem sebebiyle Bozüyük'e gelerek birtakım tetkiklerde bulunmuştur. Cumhurbaşkanı Celal Bayar beraberinde Eskişehir milletvekillerinden bazıları ve Bilecik heyeti ile Bozüyük'e gelerek Hükümet Konağına geçmiştir. Burada Kaymakam Reşit Ertüz'den hasar hakkında bilgi almış ve alınan tedbirleri sormuştur. Kaymakam Ertüz alınan tedbirleri etraflıca izah ettikten sonra Kızılay'ın 32 bin lira para yardımı yaptığını, şu ana kadar gönderilen 60 çadıra ilaveten 200 çadırın daha yola çıkmış olduğunu belirtmiştir. Durumun tespitinden sonra Cumhurbaşkanı Bayar hasara uğrayan yerlere giderek vatandaşlarla sohbet edip geçmiş olsun dileklerini iletmiştir. Tetkiklerini tamamlayan Cumhurbaşkanı yanındaki heyetle birlikte Bozüyük'ten ayrılarak Eskişehir'e doğru yola çıkmıştır (Doğruyol, 27.02.1956: 1).

2. X. Yasama Dönemi Bilecik Milletvekilleri ve Çalışmaları

2.1. İsmail Selçuk Çakıroğlu ve Siyasi Faaliyetleri

X. Dönemde 36.689 oy ile Bilecik'ten milletvekili seçilerek TBMM'ye girmeyi başaran isimlerden biri *İsmail Selçuk Çakıroğlu*'dur. 1921'de Bozüyük'te doğan İsmail Selçuk Çakıroğlu'nun babasının adı İbrahim, annesinin adı Ayşe (Pembe)'dir. 1934'te Bozüyük İlkokulu'nu, 1937'de Bilecik Ortaokulu'nu, 1940'ta İstanbul Haydarpaşa Lisesi'ni bitirmiş; İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi'ndeki eğitimini 1947'de Yüksek Orman Mühendisi olarak tamamlamıştır. Aynı sene Kızılcahamam Orman Bakım Memurları Kursu'na öğretmen olarak tayin edilmiştir. 1949'da Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nde askerliğini yapmış, 1950'de Orman Umum Müdürlüğü, 5'nci Şube Müdür Yardımcılığına atanmıştır. Bu sırada devam ettiği Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi eğitimini 1952'de bitirmiştir. Bunun ardından İstanbul Orman İşletmesi Müdürlüğü Dava Servisi Şefliğine nakledilen Çakıroğlu, 1954 Seçimlerine kadar bu müdürlüğün avukatlığını ve dava şefliğini yapmıştır. Fransızca bilmektedir. Türkiye Ormancılar Cemiyeti Yönetim Kurulu Üyesi, Yayın Müdürü ve Genel Sekreteri,

Türkiye Mühendis ve Mimar Odaları Birliği Başkanı gibi vazifeleri de üstlenen Çakıroğlu, evli ve 2 çocuk babasıdır ve 2 Şubat 2010'da vefat etmiştir (TBMM, İsmail Selçuk Çakıroğlu Tercüme-i Hal Varakası: 1954; TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2010: 619). Çakıroğlu'nun bu dönemde Zabıt Ceridelerinde 6 kez ismi geçmektedir. Bu zabıtların çoğunluğu Ziraat Encümeni seçildiğinde aldığı oyların belirtildiği zabıtlardır. Geriye kalanlar ise ormanlar hakkında yaptığı konuşmaların içeriğinin sunulduğu ceridelerdir. Meclise girdiği andan itibaren çeşitli görevler üstlenmekten kaçınmayan Çakıroğlu, özellikle uzmanı olduğu konularda fikirlerini beyan etmiştir (TBMMZC, 24.05.1954: 45; TBMMZC, 10.11.1954: 38; 38; TBMMZC, 16.11.1954: 44; TBMMZC, 12.11.1956: 37). Söz hakkı aldığı konuşmalar genellikle ülkemizin ormanları, orman varlığımız ve ormanların korunması gibi hususlardır (TBMMZC, 17.08.1956: 453; TBMMZC, 18.08.1956: 460-461).

DP'den ihraç edilen Bilecik Mebusu Çakıroğlu bir basın toplantısı düzenleyerek Hürriyet Partisi (HP)'ne katılım gerekçelerine değinmiştir. 1946 ile 1950 yıllarındaki DP'nin muhalefet olduğu dönemde eleştirdiği konuları iktidar olunca çok çabuk unuttuğu ve eleştirdiği konuların savunucusu olduğunu ve DP'den ayrılma düşüncesi hiç olmamasına rağmen böyle bir süreç yaşadığını belirtmiştir (Cumhuriyet, 08.05.1957: 1). DP'den ayrılıp HP'ye geçen Bilecik Milletvekili Çakıroğlu, seçimlerin gelmesiyle ancak konuşma serbesti bulabildiğini belirtmiş ve "DP bize Halk Partisi'nin tek şef sistemini çok arattı" diyerek eski partisini ağır eleştirilerde bulunmuştur (Milliyet, 5.10.1957: 1).

Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait TUTANAK								
Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya san'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oyların kullanılması- nın sayısı	Seçim hakkında ilave ve ek bilgi olup olmadığı	Düşünceler
			Bakamla	Yeni ile				
İsmail Selçuk.		Avukat	36689	Yalınas Otuz altı bin altı yüz sekse - dokuz.	(71994)	(69987)	Yoktur.	

Milletvekili seçimi sonucu gereğince ilimide yapılan seçim sonucu ... oy ile Avukat - İsmail Selçuk İsmail Milletvekilliğine seçilmiştir.

olduğunu gösterir bu tutanak kurulumuz tarafından kendilerine verilir. 3/5/1954

Başkan İbrahim Şahin Üye Mustafa Aksoğlu - Üye Hüseyin Torun - Üye Hasan Dedeoğlu Üye Arif Gülsen Üye Recep Borel

Üye Mehmet Erden Üye Abbas Coşkun Üye Mehmet Eren Üye Hüseyin Çaplı Üye Faiz Çakıcı

NOT : Başkan ve Üyelerin imza edebilecekleri yerlerdeki üslupları aynı olan adlarıyla soyadları yazılacaktır.

Görsel 2.2. İsmail Selçuk Çakıroğlu'na ait Seçim Mazbatası

Kaynak: (TBMM, İsmail Selçuk Çakıroğlu'nun Seçim Tutanağı: 1954)

2.2. Mehmet Şevki Hasırcı ve Siyasi Faaliyetleri

Büyük Meclis'te Bilecik'i temsil etme hakkı elde eden bir başka milletvekili ise *Şevki Hasırcı (Mehmet Şevki Hasırcı)*'dir. 8 Şubat 1919'da Nazilli'de doğan Mehmet Şevki Hasırcı'nın babasının adı Emin, annesinin adı ise Hatice'dir. İlk ve orta eğitimini Nazilli'de, liseyi İzmir'de bitiren Hasırcı, İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'ni birinci sınıfta terk ederek Sümerbank Nazilli Basma Fabrikası'nda çalışmaya başlamıştır. Bu fabrikada muhasebe memurluğu yapmış; Muğla Ege Satın Alma Bürosu Etüt Şefi, Türkiye Zirai Donatım Kurumu Nazilli Temsilciliği görevlerinde bulunmuştur. 1944-1950 arasında Nazilli'de zirai donatımla ilgilenmiş ve Petrol Ofisi acentesi işletmiştir. Bu ilçede DP'nin müteşebbis heyetini kuran ve 1947 itibarıyla DP Nazilli İlçe Başkanı olan Hasırcı, IX. Dönemde Aydın'dan milletvekili seçilmiştir. 33.103 oyla X. Dönemde TBMM'de Bilecik'i temsil eden Mehmet Şevki Hasırcı evli ve 4 çocuk babası iken 25 Ocak 1989 tarihinde vefat etmiştir (TBMM, Şevki Hasırcı Olumluk Kağıdı: 1950; TBMM, Şevki Hasırcı Tercüme-i Hal Varakası: 1954; Akis, 28.04.1956: 7; TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2010: 619).

X. Dönem'de DP Bilecik Milletvekilliğine seçilme başarısı gösteren Şevki Hasırcı, milletvekilliği olduğu dönemde mecliste Divan-ı Muhasebat Encümenliği ve azalıkları görevlerinde bulunmuştur. TBMM Zabıt Ceridelerinde ismi çoğunlukla bu encümen azalıklarına seçildiğinde aldığı oy miktarlarıyla görülmektedir. Toplam 8 kayıta ismi ile karşılaşmış olduğumuz Hasırcı'nın altı tutanakta encümenlik ve azalık seçimlerinde adı geçmektedir (TBMMZC, 24.05.1954: 40; TBMMZC, 10.11.1954: 33; TBMMZC, 16.11.1955: 39; TBMMZC, 16.01.1956: 115; TBMMZC, 12.11.1956: 32). Geriye kalan iki kayıttan birinde Orman Umum Müdürlüğü Teşkilat Kanunu için vermiş olduğu kanun teklifidir. Bu kanun teklifini ziraat ve bütçe encümenlerine vermiştir (TBMMZC, 20.08.1956: 517-518; TBMMZC, 06.06.1956: 80). Diğer kayıta ise partisinin işçiler adına yapmış olduğu çalışmaları dile getirirken görmekteyiz. Konuşmasında işçilere yapılan zam oranı, asgari ücret üzerinde yapılan çalışmalar, işçilerin sigorta ödemelerine dair geniş kapsamlı açıklamalarda bulunmuştur (TBMMZC, 08.06.1956: 252).

hafifletmeyi amaçladığını söylemek yanlış olmayacaktır (TBMMZC, 25.02.1955: 747; TBMMZC, 27.02.1956: 995-996).

Talat Oran'a dair bu dönemde görülen son konuşma tutanağına göre ise Dünya Sağlık Örgütü'nün yayımlamış olduğu bir raporu değerlendirdiğini görüyoruz. Bu değerlendirmeye göre Türkiye; Suriye, Pakistan ve Irak gibi ülkelere göre hastane sayısı ve sağlık normlarında önde görülmektedir. Ancak Talat Oran'ın talebi ve temennisi özellikle hastane sayısında Amerika ve Avrupa seviyelerini yakalamaktır. Bir önceki milletvekilliği döneminde görüldüğü üzere 10. Dönem vekilliğinde de hastane, doktor, hemşire sayısı ve sigorta gibi temel sağlık konularına yoğunlaşmış ve Meclis çalışmalarını bu alanlarda göstermiştir (TBMMZC, 27.02.1957: 1001).

Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK

Örnek No. : VI
Mad. 66 - 8 117/son. TK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya san'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oyların kullanılması sayısını	Seçilmediği ilimiz ve sıklıkla olup olmadığı	Düşünceler
			Bakamla	Yarı ile				
Talat Oran		Dr. ve 9. devre Bilecik - Mebusu	35309	Kellama Otuz beş Bin Üçyüz dokuzdur.	(71954)	(65987)	Yoktur.	

Milletvekili seçimi konunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda oy ile Dr. 9. devre Bilecik Mebusu Talat Oran'ın Milletvekilliğine seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kurulunuz tarafından kendisine verilir.

3 / 5 / 1954

Başkan İbrahim Şahin **Üye** Mustafa Kültüoğlu **Üye** Hasan Hüseyin Torun **Üye** Hamdi Dedecioğlu **Üye** Arif Güler **Üye** Recep Boraylı

Üye Mustafa Erden **Üye** İbrahim Coşkun **Üye** Mehmet Eren **Üye** Hüseyin Ural **Üye** Fuat Ussuzer

NOT : Başkan ve üyelerin imza edebilecekleri yerlerin üstüne aynı ayın adlarıyla soyadları yazılacaktır.

Görsel 2.4. Talat Oran'a ait Seçim Mazbatası

Kaynak: (TBMM, Talat Oran'ın Seçim Tutanağı: 1954)

2.4. Yümnü Üresin ve Siyasi Faaliyetleri

IX. Dönem itibarıyla TBMM'ye girmeyi başaran Yümnü Üresin, 36.284 oy alarak Meclisteki çalışmalarını X. Dönemde de DP Bilecik Milletvekili olarak devam ettirmeyi başarmıştır. (TBMM, Yümnü Üresin Tercüme-i Hal Varakası, 1954). Zabıt Ceridelerinden anlaşıldığı kadarıyla Mecliste belli başlı konularda görüşlerini beyan etmekten geri durmamıştır. Münakalat Encümenliği (Ulaştırma Bakanlığı) oylamalarında ismini sıklıkla gördüğümüz Üresin, zaman zaman partisi adına Türk Silahlı Kuvvetleri (TSK) özelinde DP Hükümetinin yaptıklarından bahsetmiştir (TBMMZC, 24.05.1954: 43; TBMMZC, 10.11.1954:

Türk Silahlı Kuvvetleri'ne ayrılan bütçeden bahsederken, bütçenin gereklerini ve nedenlerini sıraladığı konuşmasında hükümetin yaptıklarına ayrı bir parantez açmıştır. Ülke müdafaası için modern teknik, modern ekipman, son teknoloji ve yüksek kabiliyetli silah ve araçların temin edildiği ve bütçenin doğru yere kullanıldığını ifade etmiştir. Ayrıca TSK bütçesinin konuşulduğu esnada kürsüye tekrar gelerek bazı muhalefet vekillerinin eleştirilerine karşılık vermiş ve bütçenin amacını açıklamıştır (TBMMZC, 22.02.1955: 515-516; TBMMZC, 25.02.1957:743)

Adı ve Soyadı		Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya san'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oylarını kullananla- rın sayısı	Seçimi hakkında fikir ve şikâyet olup olduğu	Düşünceler
				Hakkında	Yanılı				
Yılmaz Üresin.			9.Devre Bilecik & Mebusan Müma- ret Vekili.	36284	Yelinas Otun altı bin iki yüz seksen- dördür.	(71954)	(55987)	Yoktur.	

Milletvekili seçimi konunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda _____ oy ile 9.Devre- Bilecik Mebusan Mükellefi Yılmaz Üresin
aldığını gösterir bu tutanak kurulmuş tarafından kendisine verilmiştir. 3 / 5 / 354

Başkan Üye Üye Üye Üye

İbrahim Şahin Mustafa Küseoglu- Hasan Hüseyin Torun- Hamed Dedeoğlu Arif Güleşen Recay Boranlı

[Handwritten signatures]

Üye Üye Üye Üye Üye

Mehmet Erdem Abbas Çopkun Mehmet Eren Hüseyin Uşal Paft Casetter

[Handwritten signatures]

NOT : Başkan ve üyelerin imza edecekleri yerlerin üstüne aynı gün adlarıyla soyadları yazılacaktır .

Kaynak: (TBMM, Yümnü Üresin'in Seçim Tutanağı: 1954)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

XI. YASAMA DÖNEMİNDE BİLECİK (1957-1960)

1. 1957 Seçimleri ve Bilecik'te Siyasi Faaliyetler

Bu dönemde de hem seçim sürecinin yaklaşması hem de seçim sonrasında Bilecik'e bazı devlet büyüklerinin ziyaretleri görülmektedir. Bilecik her ne kadar küçük bir şehir olmuş olsa da siyasi arenada her zaman dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır.

Bilecik Hükümet Konağı önünde büyük bir coşkuyla karşılanan Başbakan Adnan Menderes burada halka yaptığı konuşmada ekonomik kalkınmadan ve dün ile bugün gelinen noktanın büyük bir değişime uğradığından bahsetmiş ve devamında “*Ne iktidar muhalefeti ne de muhalefet iktidarı yok edebilir.*” demiştir (Cumhuriyet, 7.04.1957: 1). Menderes Bozüyük'e gelerek Bilecikliere hitabetinde şu ifadeleri söylemiştir:

“Sizler koca bir imparatorluğa beşiklik etmiş olan bir bölgenin sakinleri ve kahraman evlatlarıdır. İrfan ve iz 'anını tarihin derinliklerinden alan büyük Türk milletinin bir kolu buradan kalkarak kısa bir zamanda Viyana kapılarına kadar gelmiştir. Bugün de hakikaten öğünülecek bir şekilde inkişaf etmekte olan iktisadi kalkınmamız, gene aziz Türk milletinin bizzat kendi eseridir. Kendi emek ve azminin mahsulüdür. Burada doğan imparatorluk nasıl Viyana kapılarına kadar gelmişse iktisadi kalkınmasını başarmakta olan Türk milleti, Aziz Atatürk'ün dediği gibi, muasır medeniyetlerinin seviyesine çok kısa bir zamanda ulaşmakta asla gecikmeyecektir. Milletimiz nurlu bir istikbale teveccüh etmiştir. Süratle ilerlemekte olduğumuz muhalefete çok geçmeden varacağız. Böylece bu memlekette sefaletin son kırıntılarını da önümüzdeki kısa yıllarda, ebediyen milli hudutlarımızın dışına çıkarılmış olacaktır. Filhakika yedi sene gibi çok kısa bir devre içinde tahakkuk ettirilmiş olan büyük hamleler için ilk imkanları hazırladığını dikkate alırsak Türkiye'nin ne derece Mesut bir devrenin eşiğinde olduğunu kolayca anlayabiliriz (Doğruyol, 11.04.1957: 1, 2).”

Başbakan daha sonra saat 18.00 sularında Bilecik'e geçerek Hükümet Konağında halka seslenmiş, Bilecik'in kazalarından gelen heyetlerle görüşmüş ve Bilecik ile ilgili meseleler hakkında bilgi almıştır. Daha sonra ziraat Bankası'nın yeni inşa ettirdiği modern binanın açılışına katılıp buradan Cumhuriyet Halk Partisi il merkezine giderek parti idare heyeti ve partililerle görüşmüştür. Başvekil demokrasinin istikameti ile ilgili şu sözleri söylemiştir:

“Demokrasimiz geçirilmesi zaruri sayılabilecek Birtakım bocalamalardan sonra en doğru istikamete mutlaka bulacaktır. Demokrasi gerek iktidar gerek muhalefet için toptan kötüleme rejimi demek değildir. Her iki tarafın söylediklerine birer hakikat payı bulunduğunu kabul edecek olursak böyle bir anlayışın beslediği hürriyet havası için de hemfikirlerimizi rahatça söylemenin hem siyasi mücadelemizi tam bir olgunluk içinde yapmanın yolu bulunmuş olur. Böylece muhalefetin de memlekete büyük hizmetler ifa etmesi mümkündür. Yoksa durmadan iktidara engelleme ve memleketi kötüleme gayretleri, iktidardan

ziyade bizzat memlekete zarar getirir. Bu hakikatleri öğreneceğiz. Ne iktidar muhalefeti ne de muhalefet iktidarı yok edebilir. Birbirimize tahammül etmemiz zaruridir. Bir defa bu anlayışa varıldıktan sonra karşı saflarla bulunmamıza rağmen birbirimize yardım etmemiz mümkün olur (Doğruyol, 11.04.1957: 1, 2).”

Görsel 3.1. Bilecik’e Vaat Edilmiş Seramik ve Konserve Fabrikaları

Kaynak. (Bilecik Demokrat Gürses, 16.09.1957: 1)

Başbakan Adnan Menderes’in Bilecik ziyareti sırasında vaatte bulunduğu konserve fabrikasının yapım sürecinin başlaması halk tarafından büyük bir sevinç ile karşılanmıştır. Temel atma töreninde ilk harcı Menderes adına Bilecik Valisi atmıştır (Doğruyol, 26.09.1957: 1). Demokrat Parti’de aday belirleme sürecinde eski mebuslardan Dr. Talat Oran’ın aday gösterilmemesi üzerine Başbakan Adnan Menderese göndermiş olduğu mektupta DP’nin Bilecik üzerinde eski gücünde olmadığı, adayların Yümnü Paşa haricinde çok zayıf belirlendiği yerli bir tek aday belirlendiği ve onun da orta mektep mezunu kültürsüz olduğunu sözlerine eklemiştir. Zaten belirli bir oy oranına sahip olan Halk Partisinin hem çıkarmış olduğu adaylar hem de yapacağı ittifaklar ile Bilecik’te seçimi kazanabileceğini belirtmiştir (CA, 18.09.1957).

27 Ekim 1957’de yapılacak olan genel seçimlere Bilecik’ten dört partinin katılım sağladığı görülmektedir. Aday belirleme süreçlerinin özellikle iktidar partisinde sancılı aşamalardan geçerek adayların belirlendiği dönemin yerel gazetesinde belirtilmiştir. 1957

seçimlerine girilirken bir önceki dönemlere kıyasla Bilecik'ten seçimlere giren parti sayısının arttığı görülmektedir. Yeni partilerin de Bilecik'te temsilcilikler aması Bilecik siyaseti ve demokrasisi için önemli bir gelişme olarak değerlendirilebilir. 1957 seçimleri için Bilecik'te bulunan partiler ve adayları şoyledir:

DP adayları: şevki Hasırcı (Milletvekili), Yümnü üresin (Milletvekili), Mehmet Erdem (Avukat), Ertuğrul olak (Tüccar).

CHP adayları: şemsettin Erdiç (Avukat), Hilmi Duralıoğlu (Avukat), İsmail Bakkallıoğlu (Doktor), Reşat Karabuda (Hariciyecisi).

Hürriyet Partisi adayları: Lütfü Kırıkkanat (Kurmaya emekli), İsmail akıroğlu (Milletvekili), Orhan Tuğrul (Avukat), şerafettin Esenbel (Doktor).

CMP adayları: Kmil Koç (Tüccar), İskender Kırmacı (Tüccar), Malik Yazar, Refet Ekinci 11. Dönem milletvekili adayları olarak belirlenmişlerdir (Doğruyol, 10.10.1957: 1).

Tablo 3. 1. Bilecik İli 1957 Milletvekili Seçim Sonuçları

Partiler	Aldığı Oy	Oy Yüzdesi	Milletvekili Sayısı
CHP	26.686	41.0	-----
CMP	4.266	1.6	-----
DP	31.751	48.8	4
HP	4.545	7.0	-----

Kaynak: (DİE, 1966: 24,25)

Seçim neticesine göre Demokratlar dokuzuncu ve onuncu dönemde olduğu gibi Bilecik'te milletvekillerinin tamamını kazanarak seçim sürecini tamamlamıştır.

Bu dönemde Bilecik halkı tarafından Ankara'ya gönderilen milletvekilleri Yümnü Üresin (9. ve 10. Dönem Bilecik Milletvekili), şevki Hasırcı (9. Dönem Aydın ve 10. Dönem Bilecik Milletvekili), Mehmet Erdem (Avukat, Demokrat Parti İl Başkanı) ve Ertuğrul olak (Fabrikatör) olmuştur (Bilecik Demokrat Gürses, 28.10.1957: 1; Doğruyol, 07.11.1957: 1). 27 Ekim 1957'de yapılan Genel Seçimleri kaybeden CHP, Bilecik'te dahil bazı iller için seçimlere itiraz etmiş ve seçimin tekrar edilmesini istemiştir. CHP'nin itiraza gerekçe gösterdiği konuların bazıları şunlardır:

“Seçim bitmeden neticelerin radyo ile ilanı seçim esnasında DP tarafından şehir meydanında seçim neticesinin kara tahtaya yazılarak ilan edilmesi, İdare amirlerinin köy ve şehirlerde DP lehinde propaganda yapması, bunlara vali, kaymakam ve nahiye müdürleri (jandarma kumandanları) dhildir. Seçmen kütüklerinin kasten yanlış tanzim edilmesi yüzünden bazı vatandaşların oylarını kullanamamaları, Söğüt'n bazı köylerinde evvelden dağıtılmış zarflar içinde DP oy pusulalarının

bulunmasıdır. Bu itirazlar neticesinde İl Seçim Kurulu beşe karşı altı oyla Halk Partisi'nin itirazını kabul etmiş ve süreci yüksek Seçim Kurulunun alacağı karara bırakmıştır” (Milliyet, 6.11.1957: 1-2).

Cumhuriyet Halk Partisi'nin seçimlere yapmış olduğu itiraz, Bilecik İl Seçim Kurulu tarafından değerlendirilmeye başlanmıştır (Cumhuriyet, 18.11.1957: 1). Yüksek Seçim Kurulu CHP'nin Bilecik seçimlerine yaptığı itirazı İl Seçim Kurulunun kabulüne rağmen, itirazın yasal süreci içinde yapılmadığından reddine karar vermiş olduğundan bu durum seçimlerin tekrar edilmeyeceği anlamına gelmektedir (Cumhuriyet, 30.11.1957: 1; Milliyet, 09.11.1957: 1; Doğruyol 05.12.1957: 1).

Görsel 3.2. Ulusal Basında 1957 Genel Seçim Sonuçları

Kaynak: (Milliyet, 29.10.1957: 1)

1958 senesi Türk siyasi hayatı açısından yeni bir oluşum doğurmuştur. CHP'nin başını çekmiş olduğu ve diğer muhalefet partileri ile DP'ye karşı oluşturmaya çalıştıkları ittifak çalışması içerisine girmiş oldukları görülmektedir. Bu ittifak içerisinde CMP ile Türkiye Köylü Partisi'nin (TKP) bir araya gelerek oluşturdukları Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP) adı altında ve HP'nin CHP çatısı altında birleşeceği kamuoyunu sürekli meşgul etmiştir. Muhalefet partileri demokratlara karşı daha öncesinde de ittifak kurma çabası içerisine girmiş olsalar da bu çabalarını nihayete erdirememişlerdir. Muhalefetin bu çaba içerisinde olduğunu gören Başbakan Adnan Menderes de bu oluşum karşısında 12 Ekim 1958'de Manisa'da yaptığı konuşmasında vatandaşları muhalefete karşı oluşturulan Vatan Cephesi'ne katılmaya davet etmiştir (Tunç, 2018: 554).

Halk arasında büyük bir karşılık bulan, katılım sağlayanların isimleri radyolardan haber bültenlerinden teker teker ilan edilmiş olup Vatan Cephesi'ne Bilecik ilinden de ciddi bir katılım yaşanmıştır. Bu süreçte Bilecik'ten Vatan Cephesi'ne dahil olanlar katılım sağladıklarına dair telgrafları, mektupları Başvekile ve DP Genel Sekreterliğine göndermişlerdir (Tunç, 2018: 556).

Demokrat Parti Bilecik Milletvekilleri Mehmet Erdem ve Ertuğrul Çolak'ın yaptıkları il ve ilçe merkezlerindeki ziyaretleri, konuşmaları ve temasları Vatan Cephesi'ne Bilecik'ten katılımı arttırmıştır. Gönderilen mektup ve telgraflarda vatandaşların kitlesel halde muhalefet partilerinden istifa edip Vatan Cephesi'ne katıldığı görülmektedir. Örneğin Gölpazarı ilçesinin El Mumin köyü, Büyük Belen köyü, Sürmeli köyü, Tongurlar köyü, Bedi köyü, Orta Mahalle, Dokuz köyü, Kurşunlu köyü, Reşadiye Mahallesi, Akcakavak köyü, Karaağaç köyü, Kovacık köyü. Gölpazarı'nın Yenipazar nahiyesinden Danişment köyü, Sorguncukahlar köyü, Dere köyü, Katran köyü. Bozüyük ilçesinin Erenköy köyü, Karaağaç köyü, Kovacık köyü, Erenköy köyü, Poyra köyü, Aşağı Armutlu köyü, Çeşmehisar köyü, Saraycık köyü, Kasımpaşa Mahallesi ve Merkezinden. Söğüt ilçesinin Borcak köyü, Eğrat köyünden. Osmaneli ilçesinin Büyük Yenice köyünden. Bilecik ilinin Küplü köyü, Kızıldamlar köyü, Başköy, Bayırköy, Yeniköy ve Selöz köyünden gönderilen telgraf ve mektuplar ile kitlesel şekilde Vatan Cephesi'ne katılım sağlandığını göstermektedir (CA, 00.00.1960).

Görsel 3.3. CHP Genel Başkanı Dün Bilecik'te İkinci Konuşmasını Yaptı

Kaynak: (Cumhuriyet, 12.01.1960:1)

Muhalefetin erken seçim talebinin olduğu günlerde seçim mücadelesini açan CHP lideri İsmet İnönü, Bilecik ziyareti sırasında dinin politikaya alet edilmeyeceği yolunda teminat istemiştir (Milliyet, 12.01.1960: 1). Bilecik'te konuşan İnönü, seçim mücadelesinde gerçekleri vatandaşa izah ederek gerçekleştireceklerini belirtip başbakanın dinin siyasete alet edilmeyeceği hakkına teminat istemiştir (Milliyet, 12.01.1960: 1). İnönü'nün Bilecik'te yapmış olduğu konuşması üzerine Adnan Menderes İnönü'ye cevap vermiş ve vatandaşların irtica suçuyla korkutarak seçim kampanyası başlatması üzerine Menderes “kuruntu mahsulü bir beyanla böylesine açılmış olan bir seçim mücadelesi de başladığı noktada böyle bitmiş oluyor” diyerek seçimlere kapıyı kapattığı görülmektedir (Cumhuriyet, 13.01.1960: 1).

2. XI. Yasama Dönemi Bilecik Milletvekilleri ve Çalışmaları

1954 Genel Seçimlerine göre oy kaybeden DP, Bilecik'te de oy sayılarında düşüş yaşamış olsa da tüm milletvekillerini yine kazanmayı başarmıştır. Bu dönem milletvekillerinde Bilecik'te Yümnü Üresin ve Şevki Hasırcı ismini yine görmekte beraber yeni seçilen vekiller de vardır. Bu siyasiler Ertuğrul Çolak ve Mehmet Erdem'dir (Çetinkaya, 2017: 94).

2.1. Ertuğrul Çolak ve Siyasi Faaliyetleri

XI. Yasama Döneminde Bilecik'i temsil etme hakkı elde eden yeni bir ismin olduğu görülmektedir. Bilecik halkının oyları ile seçilen yeni isim Ertuğrul Çolak'tır. 1919 yılında İstanbul'da doğan Ertuğrul Çolak'ın babasının adı İbrahim, annesinin adı ise İsmet'tir. İlköğretimini Alman Lisesi'nde, lise öğrenimini İsviçre'de tamamlayan Ertuğrul Çolak Almanca, Fransızca ve İngilizce bilmektedir. Ticaret ile ilgilenen Ertuğrul Çolak tüccarlık ve fabrikatörlük yapmıştır. 31.742 oyla XI. Dönem Bilecik Milletvekili olan Ertuğrul Çolak evli ve 3 çocuk babası iken 17 Haziran 2004 tarihinde vefat etmiştir (TBMM, Ertuğrul Çolak Tercüme-i Hal Varakası, 1957; TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2010: 699).

XI. Dönem Bilecik Milletvekili yetkisi ile Büyük Mecliste kendisini gösterme başarısı elde eden Ertuğrul Çolak hakkında bilgiye Meclis zabıtlarında yalnızca encümenlik seçimlerinde aldığı oy sayılarının ifade edilmesinde ulaşılmaktadır. Onun dışında herhangi bir konuşmada ya da tartışmada söz aldığına rastlamadığımız Ertuğrul Çolak, Ticaret Encümenliği, Hariciye Encümenliği ve tekrar Hariciye Encümenliği görevlerinde bulunmuştur (TBMMZC, 22.11.1957: 37-38; TBMMZC, 14.11.1958: 39; TBMMZC, 16.11.1959: 33).

MİLLET VEKİLİ SEÇİLMİŞ OLANLARA AIT
TUTANAK

Örnek No:VI
Mad.60/8 II/7/Son Fk.

B İ L E C İ K İ L L E

ADI VE SOY ADI	DOĞUM YERİ VE TARİHİ	MESLEK VEYA ŞEHAHI	ALDIĞI OYLAR		Seçmenler sayı	Oyların kullanılması rap sayı	Seçimi hakkındaki itiraz ve şikayet olup olmadığı	Düğünceler
			Hakkında	Yersiz				
Ertuğrul Çolak	Bozüyük -1335	Fabrikatör	31742	Otuzbirbin yediyüskirki	76836	65433	Yoktur .	

MİLLET VEKİLİ SEÇİMİ KANUNU GEREĞİNCE İLİMİZDE YAPILAN SEÇİM SONUÇLARI Oy ile Ertuğrul Çolak'ın İLİMİZ MİLLET VEKİLİĞİNE SEÇİLMİŞ OLDUĞUNU GÖSTERİR BU TUTANAK KURULUŞU TARAFINDAN KENDİSİNE VERİLDİ. 28/10/957

Başkan İbrahim Şahin
 ÜYE Hasan Çar
 ÜYE Hacı Ünel
 ÜYE Orhan Karasen
 ÜYE İzzet Dedeoğlu
 ÜYE Fırat Özsever

ÜYE Mehmet Arıkan
 ÜYE Hasan Yılmaz
 ÜYE Nuri Çentürk
 ÜYE Rıza Aşutlu
 ÜYE Hasan Ürs

İş bu tutanak sureti Dosyasındaki selime mütabık olduğu testik olumur.
28/10/957

Ertuğrul Çolak'ın Seçim Mazbatasına
İmza ve Mühür

Görsel 3.4. Ertuğrul Çolak'a ait Seçim Mazbatası

Kaynak: (TBMM, Ertuğrul Çolak'ın Seçim Tutanağı: 1957)

2.2. Mehmet Erdem ve Siyasi Faaliyetleri

1957 Genel Seçimleri neticesinde Bilecik milletvekilleri arasına yeni bir ismin daha eklendiği görülmektedir. XI. Dönemde Bilecik adına milletvekilliği yapacak ve Bilecik halkını temsil edecek olan isim Mehmet Erdem'dir. 1923 yılında Silvan'da doğan Mehmet Erdem'in babasının adı Mehmet Tevfik, annesinin adı Nafiye'dir. Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunu olup Fransızca ve az düzeyde İngilizce bilmektedir. Askerliğini yedek subay olarak Kara Kuvvetleri Komutanlığı Askeri Mahkemesi'nde hakim olarak yapmıştır. Avukatlık stajını Bilecik'te yaptıktan sonra burada serbest avukatlık yapmıştır. 1957'de 31.882 oy alarak 11. Dönem Bilecik Milletvekili olan Mehmet Erdem, 20 Mart 2014 tarihinde vefat etmiştir (TBMM, Mehmet Erdem Tercüme-i Hal Varakası, 1957; TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü, 2010: 700). 27 Mayıs Darbesi'nin ardından gönderildiği Kayseri Cezaevi'nde DP İzmir Milletvekili Nuriye Pınar Hanımla evlenen Mehmet Erdem ayrıca 1977-1980 arasında Bilecik'in ilk ve son Cumhuriyet Senatörü olarak da görev yapmıştır (Göktürk Çetinkaya, 27.10.2023).

**Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK**

Örnek No : VI
Mad. 66-B 117/son FK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya San'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oylarını kullananların sayısı	Seçimi hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığı	Düşünceler
			Rakamla	Yazı ile				
Mehmet Erdem	Silvan-1339-	Avukat D.F.İl Reis-i	31882	Ottuzbirbin sekizyüzseksen iki	76836	65433	Yoktur	

Milletvekili seçimi kanunu gereğince himizde yapılan seçim sonunda Mehmet Erdem'in himis Milletvekilliğine seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kurulumuz tarafından kendisine verildi.

oy ile 28 /10 / 1957

Başkan İbrahim Şahin İmzası Üye Hasan Öz İmzası Üye Recep Ünal İmzası Üye Orhan Karacan İmzası Üye Lütfü Dedeoğlu İmzası Üye Fehmi Şenşeker İmzası

Üye Mehmet Arıkan İmzası Üye Hakan Yaman İmzası Üye Nuri Şentürk İmzası Üye Risa Memutlu İmzası Üye Hasan Ünsal İmzası

İş bu tutanak sureti dosyasındaki asline mutabık olduğu tasdik olunur. 28/10/1957

Bilecik İl Seçim K. Başkanı İsmail Şahin

NOT: Başkan ve üyelerin imza edebekleri yerlerin tatilini ayrı ayrı adlarıyla soyadları yazılacaktır

Doğru Mathan - Ankara

Görsel 3.5. Mehmet Erdem'e ait Seçim Mazbatası

Kaynak: (TBMM, Mehmet Erdem'in Seçim Tutanağı: 1957)

Milletvekili Mehmet Erdem hakkında zabıt ceridelerinde fazla bir çalışmaya rastlanmamaktadır. Vekilliği sürecinde adının beş yerde kayıt altına alındığını görülmektedir. Bunlardan iki tanesi Nafia Encümenliği seçimlerinde aldığı oy miktarının yazıldığı kayıtlardır. Burada aldığı oylar karşılığında encümenlik görevlerine seçildiği görülmektedir (TBMMZC, 22.11.1957: 36; TBMMZC, 14.11.1958: 43). Geriye kalan üç kayıta ise kanun tekliflerinde adının geçtiği görülmektedir. Kanun teklifinin bir tanesinde Mehmet Erdem, Adliye başkatip ve zabıt katipleriyle mübaşirlere tazminat verilmesine dair Meclis Komisyonuna sunduğu kanun teklifidir. Mesleğinin avukat olması nedeniyle adliye çalışanlarının haklarını gözetttiği vermiş olduğu kanun teklifinden açık bir şekilde anlaşılmaktadır (TBMMZC, 25.11.1957: 2). Diğer kanun tekliflerinde ise Maliye ve Bütçe Encümenlerine sunduğu vatani görevi karşılığında maaş alanlarla emekli maaşı alanlara çocuk zammı yapılması ve aynı hizmet karşılığında ölenlere de ölüm yardımı yapılması hakkında kanun teklifleridir (TBMMZC, 19.11.1958: 146).

2.3. Mehmet Şevki Hasırcı ve Siyasi Faaliyetleri

X. Dönemin ardından XI. Dönemde de Bilecik Milletvekilliği yapan Mehmet Şevki Hasırcı, 1957 Genel Seçimlerinde 31.672 oy almıştır (TBMM, Mehmet Şevki Hasırcı'nın Seçim Tutanağı: 1957). Hasırcı'nın bir önceki dönemde olduğu gibi bu dönemde de Mecliste aktif bir şekilde yer aldığı TBMM Zabıt Ceridelerinden görülmektedir. Meclisteki öncelikli görevlerinden bir tanesi Divan-ı Muhasebat Encümenliği Başkanlığı (Sayıştay) olmuştur

(TBMMZC, 22.11.1957: 32; TBMMZC, 14.11.1958: 39; TBMMZC, 16.11.1959: 32). Kayıtlara göre Halk Partili milletvekillerin Milli Eğitim üzerine yaptığı eleştirilere cevap verirken Mecliste hararetli tartışmaların olduğu görülmektedir (TBMMZC, 26.02.1958: 766-767).

Görsel 3.6. Şevki Hasırcı'ya ait Seçim Mazbatası

Divan-ı Muhasebat Encümeni Reisi olarak hesaplar konusunda muhalefet vekillerinin sorularına, eleştirilerine maruz kaldığı ve pek çok kez bu soru ve eleştirilere cevap vermek için kürsüye geldiği yine kayıtlar tarafından açıklanmaktadır (TBMMZC, 09.06.1958: 374; TBMMZC, 25.06.1958: 657; TBMMZC, 08.12.1958: 90).

Demokrat Parti iktidarının hemen hemen tüm dönemlerinde Bilecik siyasetinin önemli isimlerinden olduğu, üç dönem boyunca milletvekilliği yapmasından anlaşılan Yümnü Üresin'in 31.697 oy alarak yer aldığı XI. Yasama Döneminde de sorumluluğunu tüm gayreti ve çabasıyla yaptığı zabıt ceridelerinden anlaşılmaktadır. Münakalat Encümeni görevlerini yürütmesi çalışkanlığına verilecek örnek olarak gösterilebilir (TBMM, Yümnü Üresin'in Seçim Tutanağı: 1957; TBMMZC, 22.11.1957: 35-36; TBMMZC, 14.11.1958: 42; TBMMZC, 16.11.1959). Üstlenmiş olduğu görev neticesinde muhalefetin eleştirilerine ve sorularına maruz kaldığı meclis tutanaklarından anlaşılmaktadır. Şahsına yöneltilen sorulara verdiği cevaplar esnasında yoğun tartışmaların yaşandığı da yine dikkate değer kayıtlardandır (TBMMZC, 27.02.1958: 1024).

Demokrat Partinin iktidarda olduğu dönem boyunca Bilecik milletvekillerinin Meclis çalışmaları TBMM Tutanaklarına göre yukarıda ele alınmıştır. Tutanaklara göre Mecliste bulunan milletvekillerinin kendi mesleklerine yani uzmanı oldukları konulardaki çalışmalara katkılar sunduğu görülmektedir. Bazı milletvekillerinin ulusal görevler aldığı için sorumluluklarının arttığı ve çalışmalarının yoğunlaştığı görülmektedir. Üç yasama döneminde en dikkat çeken vekillerin Talat Oran ve Yümnü Üresin olduğu tutanaklarda görülmektedir. Talat Oran'ın mesleği ile alakalı olarak yoğun bir şekilde sağlık alanındaki çalışmalara katıldığı, fikirler beyan ettiği ve teklifler sunduğu açık bir şekilde anlaşılmaktadır.

Yümnü Üresin'in ise Ulaştırma Bakanlığı yapması hasebiyle muhalefet vekillerinin sorularına maruz kaldığı ve bu soruları açıklama çabası içerisinde olduğu görülmektedir. Sonuç olarak Bilecik vekillerinin hem şehrin sorunlarıyla yakından ilgilendiği hem de ulusal meselelerde aktif bir çalışma dönemi geçirdiklerini ifade etmek mümkün olacaktır.

**Milletvekili Seçilmiş Olanlara Ait
TUTANAK**

Örnek No : VI
Mad. 66-8 1171000 PK

Adı ve Soyadı	Doğum yeri ve tarihi	Meslek veya San'atı	ALDIĞI OYLAR		Seçmenlerin Sayısı	Oyların kullanılması sayısını	Seçimi hakkında itiraz ve şikâyet olup olmadığ	Dâğınceler
			Rakamla	Yazı ile				
Yümnü Üresin	Flaniz-1898	10.ncu devre Bilecik mebus Faki Murakalat Vekili	31697	Otuzbirbin altıyüz doksanıyedi .	76836	65433	Yoktur .	

Milletvekili seçimi kanunu gereğince ilimizde yapılan seçim sonunda ilimiz Milletvekilliğine seçilmiş olduğunu gösterir bu tutanak kurulmuş tarafından kendisine verildi

28 / 10 / 1957

Yümnü Üresin'in

Başkan İbrahim Şahin İmzası

Üye Hasan Örs İmzası

Üye Recep Ünal İmzası

Üye Orhan Karacan İmzası

Üye Lutfi Dedeoğlu İmzası

Üye Fuat Özdemir İmzası

Üye Mehmet Arıkoğlu İmzası

Üye Hasan Temen İmzası

Üye Nuri Şentürk İmzası

Üye Rıza Hamutlu İmzası

Üye Hasan Örs İmzası

İç bu tutanak sureti dosyasındaki asline mütabık olduğu tasdik olunur.

28/10/1957

Milletvekili 1. Sevin K. Başkanlığı

Bilecik

NOT: Başkan ve üyelerin imza edebekleri yerlerinde tutanak ayrı ayrı asları ile muhafaza edilmiştir.

Bilecik Milletvekili - Ankara

Görsel 3.7. Yümnü Üresin'e ait Seçim Mazbatas

Kaynak: (TBMM, Yümnü Üresin'in Seçim Tutanağı: 1957)

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DEMOKRAT PARTİ DÖNEMİNDE BİLECİK'TE YEREL YÖNETİMLER VE PARTİ TEŞKİLATLARI

1. Yerel Yönetimler

1.1. Vilayet

Demokrat Parti döneminde Bilecik'te on vali görev yapmıştır. Görev yapan valilerden bazıları bir yıldan daha kısa bir zaman diliminde Bilecik Valiliği görevinde bulunmuştur. Demokrat Parti döneminde Bilecik'te sık sık valilerin değiştiği görülmektedir.

Demokrat Parti iktidara geldiğinde halihazırda Bilecik Valisi olarak görev yapmakta olan isim *Şinasi Tulga*'dır. 1938-1946 yılları arasında Ankara Emniyet Müdürlüğü görevini yürüten Tulga, 1947 yılında ilk valilik görevine Bingöl'de başlamıştır. Kısa bir süre Bingöl'de valilik görevini ifa eden Şinasi Tulga, aynı yıl içerisinde Bilecik'e vali olarak görevlendirilmiştir. 1950 yılına kadar Bilecik Valiliği görevinde bulunmuştur (Durma, 2021: 373). Bilecik Valiliğine başlamasıyla birlikte Şinasi Tulga, şehirde eğitim ve kültür faaliyetlerinin yapılmasına katkıda bulunmuştur. Şehirde bulunan bir ortaokul tarafından şiir gecesinin düzenlenmesine öncülük eden Vali Tulga, yine 1948 yılında Bilecik Halkevinin düzenlediği bir konferansa katılmıştır (Yüzbaşı ve Akça, 2017: 369-370). Seçim sürecinde tarafsızlığını koruyamadığı gerekçesiyle siyasi bağlamda görevden alınmıştır. Buna göre DP, 1946-1950 arasındaki dönemde valilik yapmış isimlerden "CHP'nin hizmetkârı" olarak çalışanları ve halka baskı yapanları tespit ettiğini söyleyerek bazıları emekliye ayırmıştır ve Bilecik Valisi Şinasi Tulga da diğer sekiz vali arkadaşı gibi emekliye sevk edilenler arasındadır (Cumhuriyet, 11.06.1950: 1; Zafer, 11.06.1950: 1).

Görsel 4.1. Vali Şinasi Tulga Emekliye Ayrıldı

Kaynak: (İleri Bilecik, 16.06.1950:1)

Şinasi Tulga'nın ardından Bilecik'e vali olarak atanan ismin *Saim Hazar* olduğu görülmektedir. Saim Hazar, Kırcaali'nin Bey köyünde doğmuştur. 7 Haziran 1921'de Mülkiye Mektebinden mezun olmuş ve memuriyet hayatına aynı yıl içerisinde Beyazıt Belediyesi'nde kâtip olarak başlamıştır. 1922-1924 arası İbriktepe Nahiye Müdürü ve 1924'te Divan-ı Muhasebat Denetçi Yardımcısı görevlerinde bulunmuştur. Memuriyet hayatına kaymakam olarak devam eden Hazar, 1924-1925 arası Babaeski, 1925-1926 arası Lalapaşa, 1926-1927 arası Lüleburgaz ve 1927-1930 arası tekrar Babaeski Kaymakamlıklarında bulunmuştur. Devlet kadrolarının pek çok kademesinde görev alan Saim Hazar, 1942 yılında Rize'ye vali vekili olarak atanmıştır. 1943 yılında buradaki görevini asaleten üstlenmiş ve vali olarak göreve başlamıştır. Sırasıyla Amasya Valiliği, İçişleri Bakanlığı Müsteşar Yardımcılığı ve Bilecik Valiliği görevlerini yürütmüştür. 1951 yılında merkez valiliğine atanmıştır ve 12 Ocak 1952'de emekli edilmiştir (Durma, 2021: 344-345).

Saim Hazar'ın ardından valilik görevine *Ahmet Akbil* atanmıştır. 1913 doğumlu olan Ahmet Akbil, 1941 yılında Meriç Kaymakamlığını yürütmüştür. Ardından Ayvalık ve Beyoğlu Kaymakamlığı görevlerini yürüten Akbil, 1951-1952 yılları arasında Bilecik Valiliği görevini ifa etmiştir. Özellikle 1951 Ara Seçimlerinde seçim meydanlarında aktif olarak görev aldığı görülmektedir. Bir yıllık Bilecik Valiliği görevinin ardından, yine 1 yıl görevde kalacağı Zonguldak Valiliğine atanmıştır. Zonguldak'taki görevi esnasında yangınlarla mücadele ve ormanların kesilmesi hususunda göstermiş olduğu büyük çabadan dolayı takdirname ile ödüllendirilmiştir. Kısa görevinin ardından merkeze vali olarak atanmış ve 1960 yılına gelindiğinde ise kaymakamlık ve valilik gibi idari görevlerinin yerine Danıştay Üyeliğine seçilmiştir (Durma, 2021: 15; İpek, 2016: 31-32).

1952'de Zonguldak Valiliğine atanan Ahmet Akbil'in ardından Bilecik Valiliğinde görevlendirilen isim *Sait Balioğlu'dur*. Emekli General olan Balioğlu, 1950'de DP'nin Erzincan'dan milletvekili adayı olmuş ancak kazanamayınca Erzincan Valiliğine atanmıştır. Erzincan valisi iken DP lehine yaptığı propagandalarla çeşitli iddiaların odağında olmuştur (Yavuz, 2020: 240). 1950-1951 yılları arasında Erzincan Valiliği görevinin ardından, 1951-1952 Yozgat Valiliği, 1952-1953 yılları arasında da Bilecik Valiliğini yapmıştır (Durma, 2021: 345). Sait Balioğlu'nun vali olarak atandığı haberi yerel basında da manşet yapılmış ve haberleştirilmiştir. Haberde Balioğlu'ndan önceki Bilecik valisi Ahmet Akbil hakkında övgü dolu sözler sarf edilmiştir (İleri Bilecik, 03.02.1952: 1; Doğruyol, 01.03.1952: 1). Bilecik Valisi Sait Balioğlu'nun göreve başlamasından sonra yerel bir gazetede çıkan haberde Balioğlu, ipek böcekçiliği ve ipek üretiminin öneminden bahsetmiştir. İpek üretiminden yüksek kazançlar elde

edilmesine dikkat çeken Balioğlu, çeşitli tavsiyelerde bulunmuştur. Yine elektrik, matbaa ve su işlerinde çiftçi mallarının korunmasında mezarlıkların mera olmaktan kurtarılacağına dair taahhütte bulundukları haberde geçmektedir (İleri Bilecik, 07.03.1952: 1, 2).

Bilecik Valisi Sait Balioğlu ve Belediye Başkanı Necmi Güney'in elektrik, su ve şehir planı işlerini sonuca bağlamak amacıyla Ankara'da birtakım ziyaretlerde bulundukları dönemin gazete haberlerine konu olmuştur (İleri Bilecik, 28.03.1952: 1). Vali Balioğlu, Bilecik meselelerine çözüm bulmak için mücadele ederken zirai donatım idare heyeti başkanlığına tayin edilmesi ile yapmak istediği bazı işleri yarım kalmıştır (İleri Bilecik, 05.01.1953: 1). Bu işler ise dönemin gazetesinde şöyle sıralanmıştır:

Köylerde artezyen kuyuları açılması için 25.000 liralık araç gereç alınmıştır. 125 yataklı hastanenin yanı başında, Zeybek'in çamlığında veya Abbaslık'ta bir verem sanatoryumu açmak için yapılacak inşaat 1953'te 1,5 milyon lira bütçe ayrılmıştır. Pazaryeri ve Osmaneli'nde birer sağlık merkezi kurulması planlanmıştır. Muhacir Evleri'nin düzenlenmesi yönünde projeler sunulmuştur. Gülcülük uzmanı getirtilip Pazarcık'ı ve Bilecik'i gül diyarı haline koymak, mezarlıklardaki asırlık sakızlık ağaçlarına Antep fıstığı aşılamak, dağlarında da bol miktarda bulunan yabancı zeytinlikleri halka dağıtıp onları aşılamak gibi Bilecik'in kalkınmasını sağlayacak pek çok projeler geliştirilmiştir. Ancak bu projelerini hayata geçiremeden valilik görevinden ayrılmıştır (İleri Bilecik, 05.01.1953: 1).

Bu dönemde Bilecik'te valilik yapan bir diğer isim *Necati Çiller*'dir. Necati Çiller, 1895 yılında Muğla'da dünyaya gelmiştir. Mütareke ve Millî Mücadele yıllarında İstanbul'da bulunan Necati Bey, bir matbaada çalışmış, çeşitli İstanbul gazetelerinde yazarlık yapmış ve Muğla'da "Akyol" gazetesini çıkarmıştır. 9 Nisan 1924'te Muğla Orta Mektebi Tarih-Coğrafya Muallimliğine tayin edilerek devlet hizmetine girmiştir. Bu arada Muğla Vilayeti Umumi Meclis ve Daimî Encümen Azalıklarında bulunan Çiller, 14 Ocak 1930'da İstanbul Belediyesi Müfettişliğine nakledilmiştir. 20 Şubat 1937'de aynı belediyenin Yazı İşleri Müdürlüğüne; 15 Haziran 1942'de Teftiş Heyeti Müdürlüğüne; 1945'te ek görev olarak İktisat İşleri Müdür Vekillğine; 4 Ağustos 1949'da Belediye Reis Muavinliğine ve nihayetinde 1953 yılında Bilecik Valiliğine getirilmiştir (İleri Bilecik, 17.04.1953: 1; Demokrat Bilecik, 23.04.1953:1). Valilikten 3 Nisan 1954'te kendi isteği ile emekliye ayrılan Necati Çiller, 1993-1996 yılları arasında başbakanlık yapmış olan Tansu Çiller'in babasıdır (Durma, 2021: 249). Bilecik Valisi Necati Çiller'in kendi isteği ile emekliye ayrılmasının nedeni olarak siyasetin farklı bir alanında yer almak istemesi olabilir. Bunun göstergesi CHP adayı olarak gösterilmesi ile açıklanabilir.

Bu sebeple görevinden ayrılarak trenle çok kalabalık bir halk kitlesi tarafından uğurlanarak şehirden ayrılmıştır (Vatan, 06.04.1954: 7).

Bu dönemin son Bilecik Valisi *Adil Baysal'dır*. 1938-1940 yılları arasında Dinar Kaymakamı, 1944-1947 tarihleri arasında Ünye Kaymakamı olarak görev yapan Baysal, 1951'de Giresun Vali Muavinliğinden Balıkesir Vali Muavinliğine getirilmiştir. 11 Haziran 1953-11 Kasım 1953 tarihleri arasında Adana Vali Vekili ve 17 Nisan 1954-26 Haziran 1954 tarihleri arasında Bilecik Valisi olarak hizmet vermiştir (Durma, 2021: 13).

1954-1957 yılları arasında Bilecik'te üç farklı ismin valilik yaptığı görülmektedir. Bilecik valilerinden ilki Salih Ekmel Çetiner'dir. Yerel bir gazetenin haberinde Ekmel Çetiner'in 90 TL maaş ile Bilecik'e tayin edildiği belirtilmiştir. (İleri Bilecik 14.06.1954: 1). Denizli, Buldan doğumlu olan Çetiner, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi mezunudur. İlk olarak Akçadağ Kaymakamlığı yapan Çetiner, 1947'de Gölcük Kaymakamlığına atanmıştır. Akabinde Bala ve 1950'de Beşiktaş Kaymakamı, 1953'te Ardahan Kaymakamı, 1954'te Karahallı Kaymakamı olmuş, aynı yıl kısa süreliğine Uşak Valiliğinin ardından Bilecik Valiliğine atanmış ve 1955 yılına kadar Bilecik Valisi olarak görev yapmıştır. Bir yıllık görevinin ardından görevine Zonguldak'ta devam etmiştir. Ardından Kocaeli Valiliği, Kocaeli Belediye Başkanlığı, tekrar Zonguldak Valiliği ve Zonguldak Milletvekilliği gibi kamu görevlerinde bulunmuştur (Lüleci, 2023: 1732-1733; Durma, 2021: 100). Ekmel Çetiner'den sonra Bilecik valilik makamında görevlendirilen bir diğer isim ise *Nadir Tüzün'dür* (İleri Bilecik, 08.08.1955: 1). 1929 Mülkiye mezunu olan Tüzün, 1939'da Erciş Kaymakamlığından Boyabat Kaymakamlığına atanmıştır. 1939-1944 yılları arasında Boyabat Kaymakamlığı, 1944-1945 yılları arasında Şebinkarahisar Kaymakamlığı, 1951-1955 yılları arasında Bitlis Valiliği, 31 Ağustos 1955-25 Kasım 1955 tarihleri arasında Bilecik Valiliği yapmıştır (Durma, 2021: 282).

Bilecik Valisi Nadir Tüzün'ün Bakanlık Tetkik kurulu Müşavirliğine görevlendirilmesinden sonra Van Valisi İlhan Engin Bilecik Valiliği'ne tayin edilmiştir (İleri Bilecik, 25.11.1955: 1; Bilecik Demokrat Gürses, 14.11.1955: 1). İlhan Engin X. yasama döneminde Bilecik'te valilik yapan son isimdir. Engin, 1939'da Fatsa Kaymakamlığından Başkale Kaymakamlığına tayin olmuş; 1941-1943 yılları arasında Birecik Kaymakamlığı, 1948-1949 arasında Kula Kaymakamlığı, 1949-1951 yılları arasında ise Turgutlu Kaymakamlığı yapmıştır. 1951-1955 yılları arasında Van Valiliğini üstlenen Engin, 28 Kasım 1955-28 Ağustos 1958 tarihleri arasında Bilecik Valisi, 1958-1960 arasında da Uşak Valisi olarak vazife almıştır. İlhan Engin'in adı Uşak'ta görev yaptığı yıllarda bazı siyasi olaylarla

gündeme gelmiştir. Bunlardan en önemlisi İsmet İnönü'nün Uşak'ta taşlanması ile 27 Mayıs 1960 tarihinde yapılan askeri müdahaledir. Bu olayların ardından İlhan Engin, 1 Haziran 1960 tarihinde tutuklanarak, otomobille Kütahya'dan Ankara'ya getirilmiştir. İnönü'ye Uşak'ta atılan taş mukabil, bileklerine bir taş bağlanarak getirilen İlhan Engin, “*Bana emir veren Gedik'ti, günümüzde nasıl ispat ederim*” diye beyanat vermiş, tutuksuz yargılanmak üzere serbest bırakılan İlhan Engin, kasım ayında tekrar tutuklanmıştır. İlhan Engin ile bazı isimlere⁷ de seyahat hürriyetine mâni olmak ve adam öldürmeye teşebbüsten 15 yıl hapis istemi ile dava açılmıştır. Yassıada'daki duruşmalara dahil edilmediği için, Anayasa Mahkemesine devredilen Uşak Davası, 1963 yılında çıkarılan Af Kanunu ile birlikte sanıklarının tümünün affedilmesiyle sonuçlanmıştır (Durma, 2021: 190).

Demokrat Parti iktidarında Bilecik adına valilik yapan son kişi *Ali Cahit Betil'dir*. Giresun Valiliği'nden Bilecik Valiliği'ne tayin edilen Ali Cahit Betil, 1 Eylül 1958 Pazartesi günü Bilecik'e gelerek göreve başlamıştır (Bilecik Demokrat Gürses, 08.09.1958: 1; Doğruyol 06.09.1958: 1). 1913'te Ayvalık'ta doğan Betil, İstanbul Erkek Lisesi ve Mülkiye mezunudur. Haymana Kaymakam Vekilliği yaptıktan sonra kaymakamlığa terfi ettirilmiştir. Ekim 1940'ta Ayaş, 1942'de Haymana, 1943'te Gevaş Kaymakamlıklarına atanmıştır. Gevaş Kaymakamı iken 1945'te bir süre Van Vali Vekilliğinde bulunmuştur. 1946'da Beypazarı Kaymakamlığına; 1949'da Niğde, 1951'de Eskişehir Vali Muavinliklerine nakledilmiş; Eskişehir Vali Muavini iken valiliğe yükseltilmiştir. 1952'de Mardin, 26 Şubat 1954'te Giresun, 1958'de Bilecik Valiliklerine; Haziran 1960'da Mülkiye Başmüfettişliğine; Şubat 1966'da Konya Valiliğine yükseltilmiştir. 4 Ekim 1968'de Mülkiye Müşavir Müfettişliğine nakledilmiştir (Durma, 2021: 190; Cumhuriyet, 31.07.1958: 1).

1.1.1. İl Genel Meclisi

Demokrat Parti döneminde Bilecik'te İl Genel Meclisi 14 Aralık 1950 Perşembe günü ilk toplantısını gerçekleştirmiştir. Bu toplantıda encümen seçimi yapılmıştır. 10 üyesi bulunan İl Genel Meclisine ise Mustafa Tansel, Hasan Hüseyin Torun, Mehmet Karakaş, Ahmet Bozdağ, Mustafa Köseoğlu, Mehmet Hekimoğlu, Ahmet Torumtay, Osman Aydın, Hasan Öz ve Adil İleri seçilmiştir (İleri Bilecik, 22.12.1950:1).

⁷ Tutuklanan Dr. Celalettin Çizmeçi, İsmail Serdaroğlu, Ahmet Ekmekçi, Eşref Öğün, Hakkı Yağcı, Hulusi Karakaya, İsmail Küntay, Nurettin Erkal, Nazmi Çakaloğlu, İsmail Erde

Tablo 4.1. 1950 Yılı Vilayet Umumi Meclislerinin Seçim Neticeleri

										Partilerin Kazandıkları Aza Adedi										
BİLECİK	Vilayeti	Senesi	Seçmen Adedi	Seçime İştirak Miktarı	İştirak Nispeti	Partilerin Asli Azalıklar İçin Aldıkları Vasati Rey Miktarı					DP		CHP		CMP		TKP		Bağımsız	
						DP	CHP	CMP	TKP	Bağımsız	Asli	Yedek	Asli	Yedek	Asli	Yedek	Asli	Yedek	Asli	Yedek
	1950	66877	41674	62.31		20335	17140	'	'	604	8	'	2	'	'	'	'	'	'	'

Kaynak: (CA, 00.00.1955)

Ertuğrul adlı yerel gazetede çıkan habere göre çalışmalarını sonlandıran İl genel meclisinin son toplantısında daimî encümen azalarını seçmiştir. Yapılan seçimde Bilecik'ten Mustafa Tansel, Bozüyük'ten Mustafa Hekimoğlu, Söğüt'ten Ahmet Bozdağ, Osmaneli'nden Ahmet Torumtay'ın en fazla oyu aldıkları belirtilmiştir (Ertuğrul, 21.01.1952: 2).

1 Aralık 1952 tarihinde valilik binasında saat 14.45'te daire müdürlerinin katılımıyla gerçekleştirilen meclis toplantısında Vali Sait Balioğlu tarafından bir konuşma yapılmış ve devamında Atatürk ile şehitler anısına saygı duruşunda bulunulmuştur. Belirli bir gündem maddesinin bulunmaması nedeniyle, toplantıda meclisin ikinci başkanı ve iki kâtip üye seçimi yapılmıştır. Bu bağlamda, gizli oyla Mustafa Tansel ikinci başkan olarak belirlenmiş, açık oylama ile kâtipliklere Ahmet Torumtay ve Ahmet Bozdağ seçilmiştir. Toplantı, seçimle toplanmak koşuluyla sona erdirilmiş ve oturum kapatılmıştır (İleri Bilecik, 08.12.1952: 1).

Vali başkanlığında bir araya gelen il genel meclisi, daimî encümen üyeleri seçimini gerçekleştirmiştir. Bu seçim sonucunda encümen üyeleri olarak Hasan Hüseyin Torun (Bozüyük), Ahmet Bozdağ (Söğüt), Nail Gürer (Bilecik) ve Mehmet Hekimoğlu (Pazaryeri) belirlenmiştir (İleri Bilecik, 22.01.1954: 1).

Riayet Umumi Meclisi 6 Aralık 1954 tarihinde toplanmış, öncelikle Vali Ekmel Çetiner açılış konuşmasını yapmıştır. Daha sonra İkinci Reis, Kâtipler ve Dâhili Encümen Üyelerinin Seçimleri Gerçekleştirilmiştir. Bu Seçimler Sonucunda İkinci Reislige Gölpazarı Azası Adil İleri; Kâtipliklere Bilecik Azasından Nail Gürer ve Mustafa Köseoğlu; Bütçe Mali İşler

Encümenine İse Hasan Öz, Hasan Hüseyin Torun, Mustafa Köseoğlu ve Mehmet Hekimoğlu seçilmiştir. Ayrıca, Maarif ve Türk İşler Encümeni İçin Mehmet Karakaş, Ahmet Torumtay ve Osman Aydın; Nafiye Encümeni için ise Ahmet Bozdağ, Adil İleri ve Nail Gürer belirlenmiştir (İleri Bilecik, 10.08.1954: 1).

DP il genel meclis adayları belirlenerek il genel meclisine katılacak olan adayların oylamaları yapılmıştır. Yapılan oylamada Bilecik'ten Recai Ünal ve Mustafa Köseoğlu; Bozüyük'ten Yusuf Kör ve Hasan Öz; Söğüt'ten Mustafa Karabuda ve Mustafa Köroğlu; Gölpazarı'ndan Şakir Şener ve Adil İleri; Pazaryeri'nden Hüsnü Bardakçı; Osmaneli'den Ahmet Torumtay; İnönü'den Hasan Hüseyin Torun kazanmıştır (İleri Bilecik 02.09.1955: 1; Doğruyol, 08.09.1955: 2). Yeni meclis seçimleri tamamlanmış ve DP adayları kazanan taraf olmuştur. Seçime katılım oranı en düşük %33, en yüksek %70 olarak belirlenmiştir. CHP ve CMP genel idare kurulları seçimlere katılmama kararı almıştır. Ancak çoğu köyde halk seçime katılarak alınan kararları protesto etmiştir. Bazı DP üyeleri serbest adaylara destek vererek partileriyle ilişkilerini kesmiştir. Bilecik Milletvekili Talat Oran, Adil Oran ve Sadettin Gürses, CHP'li İsmail İmre'yi kazandırmak amacıyla Söğüt'te çalışmalar yürütmüş ve burada DP'ye hiç oy çıkmamıştır. Ayrıca, bazı köylerde CHP'ye verilen oylarının DP'ye kaydığı gözlemlenmiştir. CHP'li ocak başkanlarından bazıları serbest adaylar için çalışarak hizmetlerini kötüye kullanmıştır. CHP adayları bunlara rağmen 22.620 oy fazlasıyla kazanan taraf olmuştur. Meclis seçimlerini CHP'li İsmail İmre'ye karşı (4685), serbest adaylar Necati Akgün ve Saadettin Gürses (27305) kazanmıştır (Bilecik Demokrat Gürses, 26.09.1955: 1).

Vilayet Umumi Meclisi seçimi pazar günü, ülke genelinde büyük bir organizasyonla gerçekleştirilmiştir. Bilecik'te heyecanlı geçen seçimlerde katılım oranını %50'yi aştığı görülmektedir. Katılımın yüksek olması Bilecik'te her seçimin dikkatle izlendiği ve demokratik hakların yerine getirilmesinde özenli davranıldığını göstermektedir. Bilecik'teki umumi meclis seçimi sonuçları şu şekildedir: Bilecik merkezde, 14.766 seçmenden 5.820'si oy kullandı ve kazananlar olarak iki asıl ve iki yedek Demokrat Parti adayları belirlendi. Bozüyük'te, 19.883 seçmenden 7.234'ü katıldı ve burada da üç asıl ile üç yedek Demokrat Parti kazanan oldu. Gölpazarı'nda 11.371 seçmenden 7.997 oy kullanıldı ve sonuçta iki asıl ve iki yedek Demokrat Parti adayları kazandı. Osmaneli'nde 6.061 seçmenden 3.638 kişi oy verirken, burada bir asıl ve bir yedek Demokrat Parti kazandı. Pazaryeri'nde, 8.802 seçmenden 4.597 katılım sağlandı ve yine bir asıl bir yedek Demokrat Parti adayları öne çıktı. Genel olarak, neredeyse tüm kazalarda Demokrat Parti adayları başarı elde etmiştir (Doğruyol 29.09.1955: 1).

Vali İlhan Engin'in başkanlık ettiği vilayet umumi meclis toplantısı, 2 Aralık 1955 Cuma günü, saat 14.00'te başlamıştır. Bu toplantıda, İkinci Reisliğe Mustafa Köseoğlu, Katipliklere İse Ahmet Torumtay ve Recai Ünal seçilmiştir. Bütçe ve Mali İşler Encümeni üyeleri olarak Mustafa Köseoğlu, Ahmet Torumtay, Hasan Öz ve Hasan Hüseyin Torun belirlenirken, Maarif Ve Türlü İşler Encümeni için Adil İleri, Recai Ünal, Mustafa Köseoğlu ve Hüsnü Bayrakçı seçilmiştir. Nafia Encümeni Üyeleri ise Mustafa Karabuda, Yusuf Kör ve Şakir Şener olarak atanmıştır. Ayrıca, meclis toplantısında 1954-1955 yıllarında idare bütçesine hükümetin yaptığı yardımlar da ele alınmıştır (Bilecik Demokrat Gürses, 19.12.1955: 1; Doğruyol, 15.12.1955: 3).

Vilayet Umumi Meclisi, 3 Aralık 1956 Pazartesi günü Vali İlhan Engin'in açılış konuşmasıyla toplanmıştır. Bu toplantıda Reis Vekilliğine Mustafa Köseoğlu, Bütçe Encümeni Üyeliğine Recai Ünal, Yusuf Kör, Adil İleri ve Şakir Şener; Nafia Encümeni Üyeliğine İse Ahmet Torumtay, Hasan Hüseyin Torun, Hasan Öz ve Mustafa Köseoğlu seçilmiştir. Ayrıca, Maarif Ve Türlü İşler Encümenliği için Mustafa Köseoğlu, Hüsnü Bayraktar ve Mustafa Karabuda belirlenmiştir. Toplantı, 7 Aralık 1956 Cuma günü toplanmak üzere sonlandırılmıştır (Bilecik Demokrat Gürses, 03.12.1956: 1). Daimî encümen üyeleri olarak Mustafa Köseoğlu, Ahmet Torumtay, Yusuf Kör ve Hüsnü Bayrak seçilmiştir. Vilayet Umumi Meclisi'nde bütçe 744.077 lira olarak belirlenmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 19.01.1959: 1).

1.2. Belediye

1950 yılı Türk Siyasi Tarihi açısından seçimlerle geçen bir yıl olmuştur. Bu sene içerisinde genel seçimler yapılmış ve 27 yıllık CHP iktidarı son bulmuştur. Ülkedeki şaşkınlık uyandıran bu durum atlatılmadan aynı yıl içerisinde muhtarlık seçimleri ile belediye seçimleri de gerçekleştirilmiştir. Yapılan bu seçimlerde CHP bazı il ve ilçelerde çoğunluğu ele geçirmiştir. Zaferle sonuçlanan bu iller arasında Bilecik'te yer almıştır (Son Posta, 07.09.1950: 3). 3 Eylül 1950'de yapılan Yerel Seçim sonuçlarına göre Bilecik ve ilçeleri değerlendirilecek olunursa il merkezinde CHP'nin kazandığı, Bozüyük, Gölpazarı ve Pazarcık'ı DP'nin aldığı, Osmaneli, Söğüt ve İnönü'de de yine CHP'li adayların başarılı olduğu görülmektedir (CA, 07.09.1950).

Tablo 4.2. Bilecik İli 1950 Yerel Seçim Sonuçları

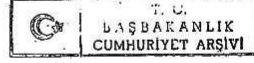
İlçe	Bucak/ Köy	Seçmen	Seçime İştirak			Belediye Üyeleri				
			Toplam	DP	CHP	Toplam	DP	CHP	MP	Bağımsız
Merkez		2563	1560	744	797	18	1	17		
Söğüt		1584	1025	244	756	14		13		1
Osmaneli		1358	1186	556	604	12		12		
Gölpazarı		1356	1194	630	565	12	12			
Bozüyük		4316	3314	1596	1538	19	19			
	Pazarcık	2956	1553	1104	536	14	14			
	İnönü	2361	1600	628	933	14		14		
Toplam		16494	11432	5502	5729	103	46	56		1

Kaynak: (CA, 29.11.1959)

1950 Yerel Seçim sonuçlarına göre Bilecik Belediye Meclisinde yapılan oylama neticesinde Hamdi Ayaz, Bilecik Belediye Reisi olarak göreve başlamıştır (CA, 02.01.1951). Fakat çok kısa bir çalışma süresinden sonra istifa kararı aldığı ve bu kararının vilayet makamınca onaylanıp bakanlığa gönderildiği yerel basına yansımıştır (İleri Bilecik, 12.10.1951: 1).

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
G. M.
S. M.
Sayı :

Oza :

K A R A R
238/5

- 1 - Bilecik Belediye Başkanlığına seçilen Hamdi Ayaz'ın başkanlığı 1880 sayılı Belediye Kanunu'nun 89.uncu maddesine tevfiken onanmıştır.
 - 2 - Bu karar hükümleri İçişleri Bakanı yürütür.
- 2. Ocak 1951

CUMHURBAŞKANI

C. Bayar

BAŞBAKAN

İÇİŞLERİ BAKANI

C. Menderes

A. M. Yılmaz

Karşılık yazılacak yazıya, karşılık olduğu yazının gün ve sayısıyla hangi daire ve şubeden yazıldığına konulması rica olunur.

030 11 1 218 38 7

Görsel 4.2. DP Döneminin ilk Bilecik Belediye Başkanı Hamdi Ayaz

Kaynak: (CA, 02.01.1951)

Hamdi Ayaz'ın istifası sonrasında bir süre Avukat Şemsettin Erdinç, sonrasında da Milli Eğitim Müdürü vekaleten Belediye Reisliği görevlerini yürütmüşlerdir (İleri Bilecik 02.11.1951: 3). 31 Ocak 1952'de de yapılan seçim neticesinde bu vazifeye Necmi Güney (Kadioğlu) getirilmiştir (CA, 21.02.1952).

Necmi Güney'in belediye başkanı seçilmeden önce izine 1930'lu yıllarda Bilecik Ortaokulu'nda öğretmen olarak görev yaparken rastlamak mümkündür. Ulus gazetesinin ilgili sayısında 30 liradan 35 lira maaşa terfi edenler listesinde Necmi Güney'in adı geçmektedir (Ulus, 29.08.1939: 5). Dönemin gazete ve dergilerinde yazılarına rastladığımız Necmi Güney'in "Bilecik Tarih ve Coğrafya Etüdü" adlı bir de kitabı bulunmaktadır (Okumuş, 2021: 312).

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
..... G. M.
..... Ş. M.
Sayı :

/ / 195
Özü :

K A R A R

21972

1 - Bilecik Belediye Başkanlığına seçilen Necmi Güney'in Başkanlığı 1580 Sayılı Belediye Kanununun 89.ncu maddesine tevfiқан onanmıştır.

2 - Bu Kararı İçişleri Bakanlığı yürütür.

21 Şubat 1952

CUMHURBAŞKANI

C. Z. 3-8-52

BAŞBAKAN

İÇİŞLERİ BAKANLI

U. M. 21.2.52

Karşılık yazılacak yazıya karşılık olduğu yazının gün ve sayısı ile hangi daire ve şubeden yazıldığı-
nın kopyulması rica olunur.

030	11	1		229	4	6
-----	----	---	--	-----	---	---

Görsel 4.3. Necmi Güney'in Bilecik Belediye Başkanı Seçilmesi

Kaynak: (CA, 21.02.1952)

Necmi Güney'in belediye başkanı olarak seçilmesi, Bilecik yerel gazetesi olan Doğruyol gazetesinde de yer almıştır. Haberde önceki Başkan Hamdi Ayaz'ın istifasının ardından vekaleten başkanlık yapan Milli Eğitim Müdürü'nün de görevden ayrılması nedeniyle seçimlerin yapıldığı ve belediye personelinin Necmi Kadioğlu'nun belediye başkanı olarak seçildiğine yer verilmiştir (Doğruyol, 19.01.1952: 3). Yine dönemin başka bir yerel gazetesi olan Ertuğrul gazetesinde de Necmi Güney'in Belediye Reisi seçildiği haberi kaleme alınmıştır. Bu haberde yıllarca yurdun çeşitli yerlerinde görevlerde bulunmuş, Bilecik'in yetiştirdiği değerlerden olan Necmi Güney'in göreve getirilmesinin memnuniyetle karşılandığı belirtilmiştir (Ertuğrul, 21.01.1952: 2).

1952'den 1960'a kadar Bilecik Belediye Reisliği görevini yerine getiren Necmi Güney (Kadioğlu)⁸, 1'inci Meclis'in vekillerinden Mustafa Kemal Güney'in oğludur. Göreve gelmez vilayetin yıllardır bakımsız kaldığını belirtmiş ve ilk iş olarak Bilecik'in imar harita ve planını hazırlatmak olduğunu belirtmiştir. (Vatan Bilecik İlavesi, 09.04.1952: 2).

Dönemin yerel gazetelerinde çıkan haberde, su ve elektrik işleri ile ilgili olarak Bilecik'ten Ankara'ya giden bir heyet hakkında bilgi verilmektedir. Bu heyet, DP'nin il başkanı, CHP'nin il başkanı ve ilgili belediye reisinden oluşmaktadır. İlk andan itibaren heyet üyeleri arasında gereksiz siyasi çekişmeler ve yerel meselelerin partiler üstü bir anlayışla ele alınamamasından kaynaklanan tartışmalar yaşanmıştır. Yaşanan bu sorunlar neticesinde Demokrat Parti Başkanı heyetten ayrılma kararı almıştır. Heyeti, Ulaştırma Bakanı Yümnü Üresin ve Demokrat Parti mebusu İsmail Aşkın yakın bir ilgiyle karşılamışlardır (İleri Bilecik, 02.02.1953: 1). Bu durum siyasi partiler arasındaki rekabetin yerel meselelerin çözümünde nasıl bir engel oluşturabileceğine dair önemli bir örnek teşkil ettiğini göstermektedir.

Belediye Başkanı Necmi Kadioğlu ile gerçekleştirilen röportajda 1953 yılına dair amaçladıkları ve şehrin mevcut sorunlarına ilişkin çözüm önerileri ortaya konulmuştur. Belediye Başkanı, özellikle elektrik ve su işleri konusunda son iki yıl boyunca ilgili kurumlarla sürekli iletişim halinde olduğunu ifade etmiştir. Ayrıca yaklaşık 3 kilometrelik bir kaldırım ihalesinin gerçekleştirildiğini ve inşaat çalışmalarının hızlı bir şekilde başladığını belirtmiştir. Başkan, itfaiye teşkilatına arozöz alımı gerçekleştirilmesi gerektiğini, ayrıca mevcut umumi tuvaletlerin yetersiz olduğunu belirterek bu sorunun çözülmesi amacıyla yeraltı tuvaletleri projesinin hazırlandığını açıklamıştır. Bunun yanı sıra yeni bir akaryakıt deposu inşa edilmesi projesinin gündemde olduğuna dikkat çekmiş ve mezarlıkların mevcut durumunun iyileştirilmesi adına daha modern bir mezarlık projesinin bütçe imkânları doğrultusunda gerçekleştirilebileceğini ifade etmiştir (İleri Bilecik 01.06.1953: 1).

⁸ Necmi Kadioğlu'nun bazı kaynaklarda soyadının "Güney", bazı kaynaklarda "Kadioğlu" kullanılması kafa karışıklığına sebebiyet verse de aynı kişi olduğu bilinmektedir. Bu bilgiyi Necmi Güney'in kaleme almış olduğu Bilecik'in ilk müstakil kitabı olan "Bilecik Tarih ve Coğrafya Etüdü" adlı 110 sayfalık yazarın kendi el yazısıyla Osmanlıca harflerle yazmış olduğu bu eserin eşi Mukadder Kadioğlu tarafından 17 Şubat 1973 tarihinde "Eşim rahmetli Necmi Kadioğlu'nun (Güney) kendi el yazısı ile yazmış olduğu bu kitabı Bilecik İl Halk Kütüphanesine hediye ediyorum" ifadeleriyle Necmi Kadioğlu ve Necmi Güney soyadlarının aynı kişiye ait olduğu anlaşılmaktadır.(Demiryürek, 2012).

Görsel 4.4. Bilecik Belediye Binası

Kaynak: (İleri Bilecik, 01.06.1953: 1)

Belediye Meclisi'nde bir konuşma yapan Başkan Necmi Kadioğlu, dokuz aylık çalışma süresinde memleketin meseleleriyle ilgili geline aşamalara değinmiştir. Elektrik konusunda İçişleri Bakanlığı, İller Bankası ve Etibank ile yakın ilişkiler kurarak, Bilecik'in üç yıl içerisinde Sarıyer Elektrik Santrali'nden faydalanacağı bilgisini aldıklarını ifade etmiştir. Su tesisleri konusunda ise, şehirdeki içme suyu tesislerinin 345.000 TL bedelle keşif yaptırıldığını ve projenin 30 Eylül 1953 tarihinde İller Bankası tarafından ihale edileceğini ifade etmiştir. Ayrıca, şehirdeki modern görünüm ve planlı yerleşim amacıyla imar planı ihalesinin düzenlendiğini ve gerekli heyetin en kısa zamanda Bilecik'e gelerek çalışmalara başlayacağını vurgulamıştır. Başkan, 2506 metre kaldırım taşı yapıldığını ve bu çalışma için bütçeden 6879 TL ödeme yapıldığını aktarmıştır. Umumi tuvaletler için 9110 TL ile müteahhide verilen projenin çalışmalarının tamamlanmak üzere olduğunu söylemiştir. İstimlak sürecinin tamamlanmasıyla Gazhane ve Mezbahanenin yapımına hemen başlanacağını da sözlerine eklemiştir. Ertuğrul Mahallesi'ne, 339 TL harcama yapılarak su verilmiş olup, bütçenin elvermesi durumunda bazı mahallelerde lağım açma ve kapama işine başlanacağı bilgisini vermiştir. Ayrıca, itfaiye teşkilatının kuruluşu için İngiltere'den 340.000 TL karşılığında bir arozöz alındığını ve bu konuda meclise teşekkür ederek, dokuz aylık çalışmalarını mecliste anlatma imkânı bulduğunu belirtmiştir (İleri Bilecik 16.10.1953: 2, 23.10.1953: 1, 2).

Ülke geneli Belediye seçimlerinin 13 Kasım 1955 Pazar günü yapılması kararlaştırılmıştır (Doğruyol 13.10.1955:1). Bilecik'ten DP ve Müstakillerin aday çıkardığı görülmüş olup, bu adayların isimleri tabloda belirtilmiştir.

Tablo 4.3. 13 Kasım 1955 Belediye Meclisi Seçimleri Demokrat Parti Adayları ve Müstakil Adaylar (Bilecik)

Demokrat Parti Adayları	
Adı Soyadı	Mesleği
Tevfik Erdem	Eski Mal Müdürü
Mustafa Köseoğlu	Emekli Yarbey
Recai Ünal	İstasyon Mahallesi Muhtarı
Rıza Sert	D.P Vilayet İdare Heyeti Azası
Şükrü Aynur	D.P Merkezi İlçe Başkanı
İslam Arar	İsmet Paşa Mahallesi Muhtarı
Celal Diker	Tüccar Terzi
Arif Gölcan	Tüccar
Mehmet Gerçek	İleri Bilecik Gazetesi Yazı İşleri Müdürü
Hasan Kara	Müteahhit
Rıza Vidinli	Bakkal
Adem Kıray	İstasyonda Lokantacı
Hasan Örnek	İstasyon Tüccar Terzi
İsmail Hakkı Özoğul	Emekli Maliye Kontrol Memuru
Ali Elmas	İsmetpaşa Mahallesi DP Ocak Başkanı
Fazlı Turan	Marangoz
Mehmet Özekmek	İstasyonda Fırıncı
Bekir Mehmet Kurt	Emekli Makinist

Demokrat Parti Aday Yedekler	
Adı Soyadı	Mesleği
Hüseyin Doğru	Bakkal
Mehmet Özkaynak	İstiklal Mahallesi Muhtarı
Muzaffer Erdem	Manifaturacı
Ahmet Yerci	Çiftçi
Ramiz Durak	Fırıncı
Kazım Hasra	Çiftçi
Mustafa Duru	Emekli Sıhhat Başkatibi
Hüseyin Çam	Manifaturacı
Hayri Torumoğlu	Lokantacı
Hasan Örs	Demirci
Abidin Avcı	Çiftçi
İsa Hızlı	Kasap
Recep Zeren	Çulcu,Nakliyecisi
Eyüp Noyan	Çiftçi
Ali Seven	Emekli Makinist
Refik Hanlı	Çiftçi Malları Koruma Başkanı
Kadir Sivri	Taşçı
Nurettin Eldiker	İstasyonda Gazozcu

Tablo 4.3. Tablonun Devamı

Müstakil Adaylar	
Adı Soyadı	Aday Olduğu Mahalle
Hakkı Özdil	Bilecik Gazipaşa Mahallesi'nden
Enver Dağsalı	Bilecik Gazipaşa Mahallesi'nden
Fuat Özsezer	Bilecik Gazipaşa Mahallesi'nden
Şevket Uçar	Bilecik Gazipaşa Mahallesi'nden
Mehti Kay	Bilecik Gazipaşa Mahallesi'nden
Sıtkı Berkman	Bilecik Gazipaşa Mahallesi'nden
Hasan Yaman	Bilecik İstiklal Mahallesi'nden
Muzaffer Sakarya	Bilecik İstiklal Mahallesi'nden
Mümin Pınarkaya	Bilecik İstiklal Mahallesi'nden
Hasan Tekin	Bilecik Cumhuriyet Mahallesi'nden
Halil Engin	Bilecik İstiklal Mahallesi'nden
Faik Özcan	Bilecik İstiklal Mahallesi'nden
Ahmet Özdemir	Bilecik İstiklal Mahallesi'nden
Necati Ali Şan	Bilecik İstiklal Mahallesi'nden
Faik Akarkarasu	Bilecik İsmet Paşa Mahallesi'nden
Süleyman Pehlivanöz	Bilecik İsmet Paşa Mahallesi'nden
Ömer Lütfi Aktan	Bilecik İsmet Paşa Mahallesi'nden
Orhan Karsan	Bilecik İstasyon Mahallesi'nden
İbrahim Gören	Bilecik İstiklal Mahallesi'nden
Kemal Oybak	Bilecik İsmet Paşa Mahallesi'nden
Cavit Çobanoğlu	Bilecik Gazipaşa Mahallesi'nden
Lütfü Dedeoğlu	Bilecik İsmet Paşa Mahallesi'nden
Mehmet Şahin	Bilecik İsmet Paşa Mahallesi'nden
Osman Engin	Bilecik İstasyon Mahallesi'nden
Müstakil Aday Yedekler	
Mehmet Ayaz	Bilecik İstasyon Mahallesi'nden
Ali Çimen	Bilecik İsmet Paşa Mahallesi'nden

Kaynak: (İleri Bilecik, 29.10.1955:5)

Tablo 4.4. 13 Kasım 1955 Belediye Meclisleri Seçim Sonuçları (Bilecik)

Bilecik	DP ‘ninAldığı Oy	Müstakillerin Aldığı Oy	DP’nin Kazandığı Üye	Müstakillerin Kazandığı Üye
	821	843	7	11

Kaynak: (CA,13.11.1955)

İlimizde 13 Kasım 1955 günü belediye seçimleri yapılmış olup 18 kişilik belediye meclisi üyeliklerine 11 kişi müstakillerden yedi kişi ise DP azalarından seçilmiştir. İlk belediye meclisi toplantısında önceki dönem belediye reisliği yapan Necmi Kadioğlu yeniden belediye reisi seçilmiştir (İleri Bilecik, 25.11.1955: 1).

Yerel bir gazete olan Demokrat Gürses de çıkan bir haberde Bilecik’te DP’nin büyük başarı sağladığı vurgulanmıştır. DP’nin Söğüt ve Osmaneli’nde belediyeyi ilk defa kazanması DP’nin Bilecik’te etkinliğin arttırdığını göstermektedir. DP’nin kazandığı Bilecik merkezinde İnönü’nün geçen seçimlere nazaran oy kaybı yaşadığı gazetenin haberinde belirtilmiştir. Yine aynı haberde Bozüyük, Pazaryeri, Gölpazarı’nda DP’nin kazandığına yer verilmiştir. Partisizlerin seçime girmesi sonucu DP’nin oylarının bölündüğü CHP ve CMP’ nin seçimlere girmediği halde mensuplarının seçime girdiği belirtilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 14.11.1955: 1).

13 Kasım Pazar günü yapılan seçimlere göre ilçelerde Bozüyük Belediye Reisliğine Cemalettin Köklü, İnönü Belediye Reisliğine Hüseyin Göbek, Pazaryeri Belediye Reisliğine Kemal Gümüş, Gölpazarı Belediye Reisliğine Şakir Şener seçilmiştir (Doğruyol 24.11.1955: 3).

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
G. M.
Ş. M.
Sayı : _____

T. C.
BAŞBAKANLIK
CUMHURİYET ARŞİVİ
195
Oza : _____

K A R A R
2840/

1- Bilecik Belediye Reisiliğine seçilen Necmi Kadioğlu'nun Reisiği 1580 sayılı Belediye kanununun 89 uncu maddesine tevfi kananmıştır.

2- Bu karar hükmünü ioraya Dahiliye Vekili memurdur.

10 Ocak 1956 REİSİCUMHUR
C. Kadioğlu

BAŞVEKİL DAHİLİYE VEKİLİ
M. Kadioğlu S. Kadioğlu

Korşlık yazılacak yazıya, karşılık olduğu yazının gün ve sayısını ile hangi daire ve şubeden yazıldığına konulması rica olunur.

030	11	1	255	1	15
-----	----	---	-----	---	----

Görsel 4.5. Necmi Kadioğlu'nun Yeniden Belediye Başkanı Seçilmesi

Kaynak: (CA, 10.01.1956)

Belediye Reisi Necmi Kadioğlu, İleri Bilecik gazetesine verdiği röportajda kasabanın mevcut haritası ile imar planı üzerinde çalıştıklarını belirtmiştir. Şehir içme suyu projesinin 310 bin lira keşif bedeliyle ihale edildiğini, bu projeye bağlı olarak iki depo inşasının müteahhit tarafından tamamlandığını ve pis boruların temin edilmesinin ardından su şebekesi işinin uygulamaya gireceğini ifade etmiştir. Dizel grubunun 8000 TL harcamayla 150 beygir kuvvetinde diğer grupla desteklendiğini ve bir yıldan beri gece gündüz elektrik verilmeye başlandığını söylemiştir. Ayrıca, Paşalar Boğazı'ndan yararlanmak üzere 801.000 lira tutarında bir proje yaptıklarını ve bu projeyi 1956 yılında uygulamaya geçirebilirlerse memlekete hem ucuz hem de sürekli elektrik sağlama imkânı sunacaklarını vurgulamıştır. Kadioğlu, mahalle kaldırımları ve kanalizasyon çalışmalarının tamamlandığını da belirtmiştir. Şehirde ağaçlandırma çalışmaları kapsamında 1000 fidan dikildiğini ve belediye parkının oturulabilir hale getirilerek hizmete sunulduğunu ifade etmiştir. Şehirde şu an için bir itfaiye teşkilatı bulunmadığını, ancak kendilerinin 40 bin lira karşılığında bir arozöz olarak itfaiyenin temelini

attıklarını söylemiştir. Elektrik şebekesinin direklerinin demir direğe dönüştürülmekte olduğunu ve çok az bir kısmının hala eski sistemle kaldığını eklemiştir. Ayrıca, 50.000 TL'ye yakın bir masrafla akaryakıt deposu inşa ettiklerini, bir hal ve mezbaha yaptırmak için çalışmaların sürdüğünü belirtmiş ve umumi tuvaletlerin sıkıntısını kısmen karşıladıklarını ifade etmiştir (İleri Bilecik, 27.12.1955: 1, 2).

Görsel 4.6. Necmi Kadioğlu Karikatürü

Kaynak: (İleri Bilecik, 27.12.1955: 1)

Bilecik Belediye başkanı Necmi Kadioğlu yine başka bir gazeteye vermiş olduğu demeçte, imar planını beş yıllık programa alacağını, bunu uygulamada bütçe bakımından bazı zorluklarla karşılaşılacağını ama bunların üstesinden gelineceğini söylemiştir. Modern bir Bilecik inşa etmek istediğini dile getiren Kadioğlu, projesi yapılan Paşalar hidroelektrik tesisatının kullanılacağını, senelerden beri yapılmamış ve ihtiyaç olan hal mevzusu ile ilgileneceğini, yol ve kaldırım inşaatına büyük önem verdiklerini söylemiştir. Aynı zamanda ihalesi yapılmış olan içme suyu projesinin boruların da temini için büyük gayret sarf ettiklerini dile getirmiştir. (Doğruyol, 09.02.1956:1, 2).

Kadioğlu'nun vefatı beklenmedik bir şekilde gerçekleşmiştir, 21 Ağustos 1965'te Bilecik'te gerçekleşen kazada yaşamını yitirmiştir (Cumhuriyet, 22.08.1965: 1).

1.3. Muhtarlık

Tablo 4.5. Türkiye Geneli 7 Kasım 1954 Muhtarlık İhtiyar Meclisi

Muhtarlık Sayısı	DP	CHP	CMP	TKP	Bağımsız	Meçhul	İptal
34 470	26 669	5 668	101	19	1362	520	111

Kaynak: (CA,13.11.1954)

Tablo 4.6. 7 Kasım 1954 Muhtarlık İhtiyar Meclisi (Bilecik)

Vilayet	Köy Muhtar Seçimi Neticeleri								İhtiyar Meclisi Seçimi Neticeleri						Mülahazat	
	Muhtarlık	DP	CHP	CMP	TKP	Bağımsız	Meçhul	Yekûn	DP	CHP	CMP	TKP	Bağımsız	Karma	Yekûn	
Bilecik	264	214	44			2		260	175	23			2	60	260	(2) İptal (2) İhtilafı

Kaynak: (CA, 13.11.1954)

7 Kasım 1954 yılında yapılan Muhtarlık Seçimlerinde Türkiye genelinde Demokratların genel seçimlerdeki gibi büyük bir başarı sağladıkları görülmektedir (İleri Bilecik, 12 Kasım 1954: 1). 264 muhtarlığın 214'ünü Demokratların kazanmasından hareketle geneldeki zaferin yansımaları Bilecik'te de görmek mümkündür (CA, 13.11.1954).

Tablo 4.7. 7 Kasım 1954 Şehir ve Kasabalarda Yapılan İhtiyar Heyeti Seçim Neticeleri
(Türkiye Geneli)

Heyet Sayısı	DP	CHP	CMP	TKP	Bağımsız	Karma	İptal
4583	3611	809	9	2	119	32	1

Kaynak: (CA,13.11.1954)

Tablo 4.8. 7 Kasım 1954 Şehir ve Kasabalarda Yapılan İhtiyar Heyeti Seçim Neticeleri
(Bilecik)

Vilayeti	Heyet Sayısı	DP	CHP	CMP	TKP	Bağımsız	Karma	Yekûn
Bilecik	28	22	6	-	-	-	-	28

Kaynak: (CA,13.11.1954)

Şehir ve kasaba merkezlerinde yapılan muhtarlık seçimlerinde de görüldüğü gibi Bilecik'te ve Türkiye genelindeki sonuçlar birbiri ile tutarlı olmuş olup DP'nin zaferi ile sonuçlanmıştır (CA,13.11.1954).

Bilecik ilinde yapılan Mahalle Muhtarlığı Seçimlerinde Gazipaşa Mahallesi Muhtarlığına Hasan Yelken, Azalıklara Reşat Özdi, Enver Dağsalı, Muhittin Soyer, Musa Semiz; İsmetpaşa Mahallesi Muhtarlığına İslam Arar, Azalıklara Ali Elmas, Abbas Coşkun, Ali Hasra, Osman Karoğlu; İstiklal Mahallesi Muhtarlığına Mehmet Özkaynak, Azalıklara Muzaffer Sakarya, Hasan Yaman, Hüseyin Doğru, Ahmet Ayaz Seçilmiştir (Doğruyol, 23 Aralık 1954: 2).

Tablo 4.9. 1954 Yılı Bilecik Merkez Köy ve Mahalle Muhtarları

Yerleşim Yeri Adı	1954
Abadiye Köyü	İlyas Okumuş
Abbaslık Köyü	İsmail Turhan – Mehmet Ürek
Ahmetpınar Köyü	Ahmet Pakalın
Alpağut Köyü	Ahmet Çınar
Aşağıköy Köyü	Akif Yılmaz – Mehmet Esen
Ayvacic Köyü	Mehmet Yıldırım – Halil İbrahim Ergün
Bahçecik Köyü	Ahmet Kahraman – Mehmet Güneş – Ali Karaosman
Başköy Köyü	Osman Çırak
Bekdemir Köyü	Tahsin Şeker – Ali Biçer
Beyce Köyü	Mustafa Kova – Mehmet Eker – Rasim Arı
Cumalı Köyü	Tevfik Şen
Çakırpınar Köyü	Mustafa Bekdemir – H. Hüseyin Kara – Yaşar Saka

Tablo 4. 9. Tablonun Devamı

Yerleşim Yeri Adı	1954
Çavuşköy Köyü	Ali Yücel
Çukurören Köyü	Halil İbrahim Eroğlu – Ali Çakır – Bayram Coşkun – İsmail Dönmez
Deresakarı Köyü	İsmail Cinoğlu – Mehmet Çevik
Dereşemsettin Köyü	Hüseyin Bedel – Halil İbrahim Akkoç – Hasan Hüseyin Akbayrak
Elmabahçe Köyü	
Erkoca Köyü	Ahmet Tan – Abdullah Günal – Mehmet Öztürk – Arif Sefer
Gökpinar Köyü	Hüseyin Erdal – Mehmet Çakıcı – Ali Arslan
Gülümbe Köyü	Osman Aylaka – Hüseyin Bulur – Mehmet Büyüksarıca
Hasandere Köyü	Bekir Akmanlar – İsmail Hakkı Akhun – Ramazan Atasıl
İkizce Köyü	Halim Öztürk – Hamiş Yıldız – Kamil Kahraman
İlyasbey Köyü	Ömer Bayhan – Kamil Yılmazbaş – Osman Yılmazbaş – Muzaffer Arabacı
İlyasça Köyü	Halil Arıcı – H. İbrahim İpek
Kapaklı Köyü	Mehmet Taş – Veli Alkan
Karaağaç Köyü	Tahsin Yaman
Kavaklı Köyü	Ahmet Torun
Kendirli Köyü	Emin Doma – Mehmet Alan – Ahmet Arı
Kepirler Köyü	Hakkı Çakır
Kınık Köyü	Mustafa Şentürk
Kızıldamlar Köyü	Asım Yener – Osman Yener – Ömer Günay
Koyunköy Köyü	Mehmet Özşen -İsmail Karateke
Kurtköy Köyü	Mustafa Yaşa – Kadri Karatay – Mehmet Aydoğdu – Mehmet Koyun
Kuyubaşı Köyü	Efrahim Sert – Muharrem Demirkol – Hasan Demir
Künçeğiz Köyü	Aziz Yüksel
Küplü Köyü	İsmail Özçağlar
Necmiye Köyü	Mustafa Ünsal
Okluca Köyü	Bekir Şenal – Mustafa Yavuz – Mustafa Şahin – İbrahim Kahraman – Sadık Şen
Ören Köyü	Ahmet Bayır – Mustafa Kan – Mehmet Arslan – Sadık Kaya – Ali Oturak

Tablo 4. 9. Tablonun Devamı

Selbükü Köyü	Mustafa Ersun – Mustafa Demir
Selöz Köyü	Ali Ceyhan
Sütlük Köyü	Nazif Aynur – Aziz Erim – Rüştü Köse
Şükraniye Köyü	Ahmet Erdemir – Nebi Keman – Hasan Özkan
Taşçılar Köyü	Ömer Özkan
Ulupınar Köyü	Hüseyin Yılmaz – Halil İbrahim Gün
Yeniköy Köyü	Hüseyin Öztürk – Mustafa Ayaz – Akif Türker
Bahçelievler Mahallesi	
Beşiktaş Mahallesi	
Cumhuriyet Mahallesi	Maksut Özcan – Mustafa Kaşif Duru
Ertuğrulgazi Mahallesi	
Gazipaşa Mahallesi	Hasan Yelken – Hasan Çevrim – M. Emin Ertan
Hürriyet Mahallesi	
İstasyon Mahallesi	Recai Ünal – Adem Kınay – Şükrü Derviş
İsmetpaşa Mahallesi	İslam Arar – Ali Bıçakçı
İstiklal Mahallesi	Mehmet Özkaymak- Fehmi Tümenli
Orhangazi Mahallesi	
Osmangazi Mahallesi	
Pelitözü Mahallesi	Ömer Aşut – Hüseyin Tuzak – Mehmet Şahin
Bayırköy Gazi Mahallesi	Süleyman Şemal – İsmail Beyaz – Selim Akkaya – Hüseyin Şenal – Niyazi Aydın
Bayırköy Fatih Mahallesi	
Bayırköy Sarmaşık Mahallesi	İbrahim Demirtaş – Yusuf Kan – İsmet Ateş
Vezirhan Ertuğrulgazi Mahallesi	İbrahim Bekçi – Osman Yıldırım – Muharrem Taşhan – Osman Yıldırım
Vezirhan İstasyon Mahallesi	
Vezirhan Kayalar Mahallesi	
Vezirhan Köprülü Mehmet Mahallesi	
Vezirhan Yeni Mahalle	

Kaynak: (Bilecik Valiliği Arşiv Belgeleri)

2. Partilerin Siyasi Teşkilatları

Bu bölümde Bilecik'te bulunan siyasi parti teşkilatlarının il ve ilçelerin nazarında faaliyetleri ele alınmıştır. Parti teşkilatlarının faaliyetleri hakkında yerel gazete haberlerinden yararlanılmış ve olayların haberlerin yayım tarihlerine göre sıralanmasına dikkat edilmiştir. Haberlerden elde edilen bilgilerden daha çok il, ilçe ve kazalar düzeyinde yapılan kongre çalışmaları hakkında bilgiler edinilmiştir. Hem DP hem de muhalefet partilerinin kongre süreçleri, kongredeki adaylar ve aldıkları oylar hakkında detaylı haberlerin yapıldığı yerel gazetelerde görülmektedir. Yerel düzeyde kongre haberlerinin yanı sıra zaman zaman devlet büyüklerinin de Bilecik'e ziyaretlerine ve halka söyleşilerine de yer verilmiştir. Bilecik siyaseti yerel düzeyde de hareketli geçmiş ve kongreler tartışmalara sahne olmuştur.

2.1 Demokrat Partinin Bilecik Teşkilatlanması

Görsel 4.7. DP Bilecik Teşkilatı Çiftlere Giderken

Kaynak: Oğuz Cabar Koleksiyonu

Demokrat Parti'nin Bilecik'teki teşkilatlanma ve siyasi faaliyetlerine baktığımızda kurulduğu günden itibaren Demokrat Parti Bilecik'te aktif siyasette önemli bir rol oynamıştır. Dönemin yerel ve ulusal gazetelerinde il, ilçe, merkez, bucak kongreleri, parti içi heyet seçimleri olarak sıkça yer bulmuştur. Aynı zamanda gazetelerde devlet erkânının Bilecik ziyaretlerinden de bahsedilmiştir.

Demokrat Parti Bilecik il teşkilatı 24 Şubat 1946 yılında İsmail Aşkın, Enver Dağsalı, Reşat Özdil, Mehdi Kay, Halil Akçan, İzzettin Başaran, Hasan Örnek tarafından kurularak siyasi arenada boy göstermeye başlamıştır (Doğruyol, 24.02.1955: 2).

Görsel 4.8. Bilecik ili 1947 Yılı Demokrat Parti İdarecileri

Kaynak: (Doğruyol, 24.02.1955: 2)

Bilecik merkez ilçe kongresinde açık oyla il kongresine gidecek delegeler seçimi yapılarak idare kuruluna Osman Engin, Mueyyet Zeyrek, Âdem Kıray, Şükrü Aynur, Hüseyin Doğru, Hasan Üreten, Niyazi Aydın seçilmiştir (Doğruyol, 03.05.1951: 1, 3). Osmaneli merkez İlçe Ocak Kongresinde partililer memleketin ihtiyaçlarını belirtmişlerdir. Partililer Sakarya üzerine bir köprü yapılması ve Sakarya Nehri taşıdığı zaman sularından korumak için Osmaneli merkez çiftçilerin tarlalarının kurtulması için buraya bir baraj yapılmasını talep etmişlerdir. Gizli oyla ocak idare kurulları seçilmiş ve sırasıyla Yeni Cami Mahalle Ocak İdare Kurulu'na Mustafa Bozkurt, Cevat Er Cebeci, Ahmet Esen, Osman Girgin, İbrahim Saraç; Büyük Cami Mahalle Ocak İdare Kuruluna da Mehmet Ali Düzkan, İsmail Tezcan, Süleyman Özet, Süleyman Kaya, Ali Varol seçilmiştir. İdare kurulları iş bölümüne de Yenice Mahallesi Ocak Başkanlığı'na Mustafa Bozkurt; Büyük Cami Mahallesi Ocak Başkanlığına Mehmet Ali Düzkan seçilmiştir (Doğruyol, 16.02.1952: 1). Gölpazarı'na bağlı köylerin ocak kongreleri devam etmekte olup kongreye büyük bir katılım olduğu belirtilmiştir. Gölpazarı'nda 22

vatandaş Halk Partisi'nden istifa ederek Demokrat Partiye kaydolmuştur (Doğruyol, 08.03.1952: 1). Aynı şekilde Osmaneli kongreleri de devam etmekte olup Medetli köyü DP Ocak başkanlığı Mustafa Çakır, idare kuruluna da Ahmet Şahan, Mustafa Özenen, Abdi Teke, Kenan Özbey seçilmiştir (Doğruyol, 29.03.1952: 2).

Bilecik'te yayın hayatına devam eden İleri Bilecik gazetesinin sahibi Nail Gürer'in Demokrat Parti tüzüğüne aykırı davranışları ve yayınlarından dolayı İl İdare Heyeti Haysiyet Divanına verilmiştir (Demokrat Bilecik, 09.01.1954: 1). Demokrat Parti üyesi olan İleri Bilecik gazetesi sahibi Nail Gürer'in uzun süredir parti aleyhinde yayınlar yaptığı suçu sabit görülerek partiden ihraç edilmiştir (Demokrat Bilecik, 19.01.1954: 1).

Demokrat Parti Bilecik Merkez ilçe kongresi ise pazartesi günü 96 delegenin ve kalabalık bir halk kitlesinin katılımıyla gerçekleşmiştir. Kongrede Bilecik Milletvekili İsmail Aşkın, Dr. Talat Oran hazır bulunmuşlardır. İlçe başkanı Osman Engin tarafından kongre açılarak Kongre Başkanlığı seçimi yapılmış ve neticede Başkanlığa milletvekili İsmail Aşkın, İkinci Başkanlığı Mustafa Köseoğlu, Katipliklere Nurettin Eldiker ve Yeniköy'den Hüseyin seçilmiştir. Pazarcık Kongresi ise pazar günü saat ikide parti lokalinde açılmış kongrede milletvekili Yümnü Üresin, Mehmet Keşşaf, İsmail aşkın, Dr. Talat ve il başkanı Enver Dağsalı Bozüyük ve Bilecik Merkez İlçe İdare Kurulu Üyeleri bulunmuşlardır. Kongre Başkanlığına İsmail Aşkın, İkinci Başkanlığa İl Başkanı Enver Dağsalı, Katipliklere Ali Demirel, Sabri Rusçuklu, M. Berber seçilmiştir. Yeni İdare Heyetine: Mehmet Akkaraman, Emin Ermetin, Ali Eser, H. İbrahim Küçük, Kemal Gümüş, Mehmet Özdemirci, Ahmet Armağan seçilmiştir. (Doğruyol, 16.05.1952: 1,2). Gölpazarı kongresi, 3 Haziran 1952 Salı günü saat 11.00'de Taşhan'da 155 delegenin katılımıyla yapılmıştır. Bu kongrede Bilecik milletvekillerinin İsmail Aşkın, Keşşaf Mehmet Korkut, Talat Oran ve Bilecik il başkanı Enver Dağsalı, Bilecik Merkez İlçe Başkanı Osman Engin de hazır bulunmuştur. İlçe başkanı Adil Oran kongreyi açmış ve kongre başkanlığına Milletvekili İsmail Aşkın, İkinci Başkanlığı Lütfü Kırıkkanat, Katipliklere Hüseyin Uysal, Mehmet Aydın seçilmiştir. Yapılan oynama ile ilçe kuruluna Adil Oran, Osman Doğu, Enver Arslan, Saadettin Gürses, Hüseyin Uysal, Şakir Şener ve Ahmet seçilmiştir (Doğruyol, 07.06 1952: 1, 2).

46 delegenin katılımıyla Osmaneli İlçe Kongresi yapılmıştır. İlçe Başkanı Ahmet Torumtay kongreyi başlatmış ve kongre başkanlığı seçimi yapılmıştır. Kongre başkanlığına Bilecik milletvekili Yümnü Üresin, ikinci başkanlığa İsmail Aşkın teklif edilmiş ancak İsmail Aşkın mazeret beyan ederek kabul etmemiş ve yerine İl Genel Meclis Üyesi DP il kurulundan

Ahmet Bozdağ, katipliklere Hasan Özgen ve Mehmet Toklu seçilmiştir (Doğruyol, 28.06.1952: 1).

Eski Milletvekili Mustafa Kemal Güney'in oğlu dava vekili Muhsin Güney'in Demokrat Parti'ye katılım sağladığı yerel haberlerde görülmektedir. DP'nin Bilecik'te giderek gücünü etkinliğini arttırdığı ve her anlamda üstünlüğü ele geçirdiği kongreler sürecinde açık bir şekilde görülmektedir (Doğruyol, 16.08.1952: 1).

Bilecik'in ilçelerinde kongrelere ara verilmeden devam edildiği haberlerden anlaşılmaktadır. Söğüt Kongresi pazar günü delegelerin ve kalabalık bir halk kitlesinin katılımı ile yapılmıştır. Kongrelere katılan delegeler taleplerini belirtirken aynı zamanda hükümetin takip ettiği siyaseti de takdir ettiklerini söylemişlerdir. Söğüt kongresinde yapılan konuşmaların ardından kongre seçimleri yapılmış ve Orhan Tuğrul'un başkanlığında yeni seçilen idare kurulu oluşturulmuştur. Yeni idare kurulu şu şekildedir: Orhan Tuğrul, Süleyman Çırak, Nami Cemal Sarı, Zeki Sakarya, Nuri Arık, İbrahim Dolmacı (Doğruyol, 23.08.1952: 1).

Bilecik İl Kongresi pazartesi günü saat 11.25'te yeni sinema salonunda 48 delegenin, milletvekillerinin ve kalabalık Demokrat Parti üyelerinin katılımı ile açılmıştır. Başkanlığa Milletvekili Yümnü Üresin, Başkan Vekili de Orhan Tuğrul seçilmiştir. İl İdare Kurulu İkinci Başkanı Ahmet Bozdağ'a çalışma raporunu okumuştur. İl idare seçimi yapılmış ve yeni il idare heyetine Müeyyet Zeyrek, Enver Dağsalı, Mustafa Köseoğlu, Recai Ünal, Şakir Şener, Hasan Öz, Cevat Cebeci, İslam Arar seçilmiştir (Doğruyol, 4.10.1952: 1).

29 Eylül 1952 tarihinde yapılan DP İl Kongresinde İl Haysiyet Divanı üyeliğine seçilmiş olan Ahmet Bozdağ, İsa Toksöz, Mehmet Karakaş, Lütfü Kırıkkanat ve Kemal Gümüşdere'nin aralarında yaptıkları istişare sonucu Haysiyet Divanı Başkanı olarak Ahmet Bozdağ'ı belirlemişlerdir (İleri Bilecik, 08.12.1952: 1).

Bozüyük ilçe kongresi 10 Temmuz 1953 Pazar günü sinema binasında gerçekleştirilmiştir. Bilecik Milletvekili Keşşaf Mehmet Korkut, İsmail aşkın, Dr. Talat, İl genel meclis üyesi Ahmet Bozdağ, il başkanı Müeyyet, Eskişehir DP başkanı hicri ve Eskişehir şehir, köyler ve ilçe başkanları, Söğüt İlçe Başkanı Orhan hazır bulunmuşlardır (Doğruyol, 18.07.1953: 1). Osmaneli kongresi de cuma günü yapılmıştır. Kongre devam ederken aynı gün Halk Partisi'nin mitingi vardır (Doğruyol 05.09.1953: 1). 13 Eylül Pazar günü yapılacak olan Gölpazarı ilçe kongresine İlçe Başkanı Osman Doğu milletvekillerini de davet etmiştir ve tüm hazırlıklar tamamlanmıştır (Doğruyol, 09.09.1953: 1).

13 Eylül 1953 Pazar günü saat 14.30'da sinema binasında gerçekleştirilen kongrede Bilecik milletvekillerinden İsmail Aşkın, Mehmet Keşşaf Korkut, Dr. Talat Oran ve Bilecik İl ve İlçe Başkanları, DP Bilecik kurucularından Reşat Özdil, Mehdi Kay, Sıtkı Berkman, İl Genel Meclis Üyesi Osmaneli DP İlçe Başkanı Ahmet Torumtay hazır bulunmuşlardır (Doğruyol 19.09.1953: 1).

Pazaryeri ilçesinin yıllık kongresi pazar günü saat bir buçukta parti lokalinde yapıldı. İl İdare Kurulundan Emin Ermetin'in yoklamaya yaparak açtığı kongreye Mebus İsmail Aşkın başkanlık ederek ikinci başkanlığı da Söğüt ve İlçe Başkanı Orhan Tuğrul ve Katipliklere İsmail Uz ve Nuri Berber seçildi. Söğüt Kongresi cuma günü parti müfettişi Fahrettin Sayın, Er Başkanlığa İsmail Aşkın, İkinci Başkanlığa Cemalettin Köklü ve Hüseyin Karaca Katipliğe seçilmiştir (Doğruyol 26.09.1953: 1, 2).

21 Aralık 1953 Pazartesi günü DP kongresi Devlet Bakanı Celal Yardımcı başkanlığında düzenlenmiştir. Ulaştırma Bakanı Yümnü Üresin ve devlet bakanın konuşmalarından sonra seçimlere geçilmiş, eski yönetim üyeleri ile yeni aday olan heyetin arasındaki soğukluğun seçime de yansıdığı belirtiltiği yerel gazete haberinde seçimleri eski yönetimini kaybettiği ve yeni idare heyetinin seçimleri kazanmasına rağmen soğukluğun hala devam edeceği beklentisinden bahsedilmiştir (İleri Bilecik, 25.12.1953: 1, 3). Yapılan seçim neticesinde yönetimin şu isimlerden oluştuğu görülmektedir: başkanlığa Celal Yardımcı, Başkan Vekilliğine İsmail Aşkın, katipliklere Şerafettin Dinç ve Muzaffer Erdem seçilmiştir (Doğruyol, 26.12.1953: 1).

Yerel basında çıkan bir habere göre bu dönemde DP'de ihraçların ve ihtarların yaşandığı görülmektedir. DP İl Başkanlığından yapılan açıklamada partiden ihraç edilenler Hacı Keşşaf, Lütfü Kırıkkanat, Osman Engin, Avukat İbrahim Gören olmuştur. Parti idaresine karşı tahrik ve imza toplayarak huzursuzluk çıkartma girişiminde bulunduklarından Reşat Özdil, Mehti Kayar ve Hasan Örnek'e ise Bilecik İl Başkanlığı tarafından ihtar cezası uygulanmış olduğu görülmektedir (Demokrat Bilecik, 30.06.1954: 1).

DP il idare kurulu ve yedeklerinin 4 Aralık 1954 tarihinde tamamıyla istifa ettikleri İleri Bilecik'in haberinde ifade edilmiştir. Aynı gün içerisinde dokuz kişi ile müteşebbis heyet kurulmuş olup başkanlığına ise Mehmet Erdem getirilmiştir (İleri Bilecik, 10.12.1954: 1).

Pazar günü yapılan Dodurga Kongresini Bilecik Vekili İsmail Çakıroğlu, İl İdare Kurulu Başkanı Mehmet Erdem, Bozüyük Kaza İdare Heyeti Reisi Cemalettin Köklü ve birçok partili takip etmiştir. Kongre Başkanlığı'na Vilayet İdare Heyeti Reisi Mehmet Erdem, İkinci

Başkanlığa Cemalettin Köklü, Katipliklere Necati Akgün, Sabri Rusçuklu seçilmiştir. İdare heyetine ise Yusuf Kör, İsmail Üstün, Ali Uçar, Ahmet İncesu, Mehmet Soç, Osman Ercan, Ahmet Şahin seçilmiştir (Doğruyol, 03.02.1955: 1, 3).

DP Bilecik teşkilatının kuruluşunun 9. yılı Şubat 1955'te kurucularının katılımıyla kutlandı. 9 yıl önce 24 Şubat 1946'da İsmail Aşkın, Enver Dağsalı, Reşat Özdil, Mehdi Kay, Halil Akçan, İzzettin Başaran, Hasan Örnek Bilecik'te Demokrat Parti'yi kurarak dört büyüklerin açtıkları davaya katılmışlardır (Doğruyol, 24.02.1955: 1, 2).

11 Mart 1955 Cuma günü Bucak Başkanı Lütfü Reyhan başkanlığında İnhisar Bucak Kongresi yapılmıştır. Kongre Başkanlığı'na Ahmet Bozdağ, İkinci Başkanlığı Söğüt İlçe Başkanı Ali Osman Timurlenkoğlu, Katipliklere de İnhisar Kooperatif Müdürü Abdullah Ünsal ve Salih Dilber Seçilmiştir (Doğruyol 24.03.1955: 1).

DP Bilecik teşkilatının kuruluş yıl dönümlerinin her yıl düzenli olarak kutlandığı yerel gazetelerden takip edilmektedir. 24 Şubat 1946'da kurulan Bilecik Demokrat Parti'nin kuruluşunun 10. yılının kutlandığı Doğruyol'un haberinde yer almaktadır (Doğruyol, 23.02.1956: 1).

Demokrat Parti umumi idare heyeti tarafından Bilecik'e parti müfettişi olarak tayin edilen Ankara Mebusu Necmi İnanç ve Çankırı Mebusu Tahsin Uygur Bilecik'e gelerek parti kademelerini teftişe başlayacaklardır (Doğruyol 15.03.1956: 1).

Kongre faaliyetleri ilçeler nazarında devam etmektedir. Bozüyük kongresi yapılarak idare heyetinin aldıkları oy sırasıyla Cemalettin Köklü, Hasan Öz, İsmail Üstün, Ali Akar, Ahmet Kısakol, Salih Baltacı, Hamdi Kalkan seçilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses 24.12.1956: 1, 2).

Osmaneli kazasının Kazancı, Borcak, Kaşıkçı, Soğukcapınar kongreleri yapılmıştır. Kongrelerde İl Başkanı Avukat Mehmet Erdem, İl İdare Heyetinden Rıza Sert, Ahmet Torumtay, Osmaneli İdare Heyeti ise Hasan Azap, Belediye Reisi Ali Durmaz bulunmuşlardır (Bilecik Demokrat Gürses, 13.05.1957: 1, 2).

Merkez, Deresakarya, Selbükü, Erkoca, Alpagat, Çavuşköy kongreleri yapılmıştır (Bilecik Demokrat Gürses, 03.06.1957: 1). Merkeze bağlı Küplü nahiyesinin kongresi yapılmıştır. Kongrede DP İl Başkanı Avukat Mehmet Erdem, İkinci Başkan Recai Ünal, Aza Hasan Örnek, Rıza Sert, Merkez İlçe Başkanı Şükrü Aynur, İkinci Başkanı Muzaffer Erdem, Aza Âdem Kıray bulunmuşlardır (Bilecik Demokrat Gürses, 15.07.1957: 1). DP Söğüt kazası

İnhisar Kongresi 9 Ağustos 1957 Cuma günü İl Başkanı Avukat Mehmet Erdem başkanlığında yapılmıştır (Bilecik Demokrat Gürses, 12.08.1957: 1).

Demokrat Parti İl Başkanı Avukat Mehmet Erdem'in mebusluğa iltihap edilmesi sebebiyle açılan DP il başkanlığına yapılan seçimin neticesinde yeni il başkanı olarak Muzaffer Erdem seçilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 23.12.1957: 1).

Demokrat Parti Bilecik'te kuruluşunun 12. yıl dönümünü gelecek hafta 24 Şubat 1958'de kutlayacaktır. Celâl Bayar'ın başkanlığından 7 Ocak 1946 tarihinde Demokrat Parti kurulmuştur. Partinin kuruluşundan sonra 7 Şubat 1946 tarihinde belediye tabipliği binasında İsmail Aşkın, Reşat Özdil, Enver Dağsalı, Halil Akçan, Mehti Kay ile bir araya gelerek Bilecik halkının çekmekte olduğu sıkıntılara son vermek için demokrat Parti'nin Bilecik'te il müteşebbis kurulunun kurulmasına karar verdiler. 17 Şubat 1946 Pazartesi akşamı İsmail Aşkın Ankara'ya giderek olumlu bir kararla Bilecik'e dönmüştür. 3 Şubat günü kurucuların temsilcileri olarak Feyyaz Işıl Bilecik'e gelmiş ve Demokrat Parti Bilecik İl Müteşebbis Kurulu İsmail Aşkın'ın Başkanlığında idare heyeti seçilmiş ve çalışmalarına başlamıştır (Doğruyol 13.02.1958: 1,2).

Bilecik DP İl Başkanı Muzaffer Erdem'in başkanlığında bir Bilecik heyeti Ankara'ya giderek Bilecik'e ait meseleleri ele almışlardır. Bilecik Milletvekili Mehmet Erdem'in refakatinde olarak Muzaffer Erdem İkinci Başkan Recai Ünal İl İdare Azasından Ahmet Torumtay, Hasan Hüseyin Torun Rıza Sert, Hasan Örnek, İslam Arar, Merkez İlçe Başkanı Şükrü Aynur, Aza Adem Kıray, Küplü Bucak Başkanı İrfan Çatal, Osmaneli İlçe Başkanı Hasan Azab, Osmaneli Belediye Başkanı Ali Durmaz, İlçe İdare Heyetinden Ali Yıldırım, Daimi Encümen Azası Şakir Şener, Yusuf Gür Dodurga Bucak Başkanı Ali Osman Sayın, Dodurga Azası Abdullah Derince, Dodurga İdare Heyeti Azasından Memiş Aldemir, Ali Bora, Ali Domaç Zafer gazetesini ziyaret ederek bu fotoğrafı çekilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 26.05.1958: 1).

Merkez ilçe kongreleri 110 delegenin 105'nin katılımıyla toplanarak kongre başkanlığına Mebus Avukat Mehmet Erdem seçilmiştir. Yeni İdare Heyetine: Reisliğe Şükrü Aynur, İkinci Reisliği Âdem kıray, Azalıklara Adi Sümer, Niyazi Aydın, Mehmet Büyüksarıcı, Ramiz Durak, İsmail Cinoğlu seçilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 21.07.1958: 1).

1 Ağustos 1958 Cuma Osmaneli, 2 Ağustos 1958 Cumartesi Söğüt kongreleri yapılmıştır. Kongre Başkanlığı'nı her ikisinde de Avukat Mehmet Erdem yapmıştır. Osmaneli Kongresi İkinci Başkanlığına İl İkinci Başkanı Recai Ünal, Söğüt'te İse İl İdare Heyeti Azası Hasan Hüseyin Torun seçilmiştir. Bundan Sonra Osmaneli İlçe Başkanı Hasan Azab, Söğüt İlçe Başkanı Mustafa Köseoğlu olmuştur. Osmaneli İdare Heyetine Ahmet Torumtay Reis, Hasan Azab İkinci Reis Ali Durmaz, Ali Yıldırım, Ali Semerci, Ahmet Özer, Ahmet Tarhan seçilmiştir. Söğüt İdare Heyetine Mustafa Köseoğlu Reis, Abdullah Köseoğlu İkinci Reis, Muzaffer Karaoğlu, Nuri Kabal, Nuri Arık, Süleyman Çırak, Mehmet Aksoy seçilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 04.08.1958: 1).

Gölpazarı Kongresinde yapılan toplantı sonucu Gölpazarı İdare Heyetine Kemal Pamukçu Reis, Hüseyin Ergül İkinci Reis, Şakir Şener, Mustafa Yiğit, Veysel Pala, Oğuzhan Oğuz aza olarak seçilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 11.08.1958: 1).

Pazaryeri kazası ve İnönü nahiyesi ilçe kongreleri yapılarak Pazaryeri İdare Heyetine Kemal Gümüş, İsmail Kasa, Mehmet Akkerman, Hasan Ayyılmaz, Nuri Berber, Arif Mete, Mehmet Demirci seçilmiştir. İnönü İdare Heyetine Nurettin Şenkaya, Hüsnü Tüfek, Seyfi Ersoy, Osman Tanbuğa, İsmail Kemal ve M. Ali Akalan seçilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 08.09.1958: 2).

Yıllardan beri yapılmayan Bilecik İl Kongresi, Bilecik milletvekillerinden General Yümnü Üresin, Mehmet Erdem ve Ertuğrul Çolak'ın katılımlarıyla yeni sinema binasında düzenlenmiştir. Bu kongreye Şevki Hasırcı, Avrupa ziyaretinde olduğundan katılamamıştır. Bu kongrede vekillere sert eleştiriler yapılarak verilen sözlerin neden yerine getirilmediğini, seçim sonrası mebusların seçim bölgelerine neden uğramadıklarını, köylere getirilen suların neden çeşmelerinden akmadığı gibi sorulara cevap beklenmiştir. Yümnü Paşa delegelerin suallerine cevap vermeye çalışmış ve onları sükunete davet etmiştir. Delegeler arasında büyük kongreye Şevki Hasırcı ve Ertuğrul Çolak'ın seçilmemesi Yümnü Üresin Paşa'yı oldukça üzmüştür (Cumhuriyet, 11.09.1958: 1).

67 delegenin katılımıyla kongre başkanlığına Milletvekili Avukat Mehmet Erdem seçilmiştir. İkinci Başkanlığına Osmaneli Belediye Başkanı Ali Durmaz, Katipleri Küplü Nahiye Başkanı İrfan Çatal, Emin Yardımcı seçilerek kongre divanı oluşturulmuştur. Kongrede yeni idare heyeti seçimi yapılmış olup sonuç şu şekildedir: Muzaffer Erdem, Yusuf Kör (Umumi Meclis Azası) Hasan Örnek, Recai Ünsal (Daimî Komisyon Azası) Mehmet Arıkan, İslam Arar, H.H. Torun (Daimî Komisyon Azası) Hüsnü Uysal, Ali Yıldırım Seçilmiştir. Haysiyet Divanına İse: Mustafa Köseoğlu, Ali Ertok, Emin Yardımcı, Mehmet Üstün, İhsan

Aynur Seçilmiştir. Umumi Kongreye De: Avukat Mehmet Erdem, Emekli General Yümnü Üresin, Muzaffer Erdem, Şükrü Aynur, Ahmet Torumtay Ali Durmaz, Cemalettin Köklü, H. H. Torun, Yusuf Kör, Kemal Gümüş Şakir Şener, Ali Vehbi Ekmekçioğlu delege olarak seçilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 15.09.1958: 1).

Demokrat Parti teşkilatlanmasının kadın kolları kurularak kapsamının genişlediğini görmekteyiz. Haberde Söğüt DP kadınlar kolunun törenle kurulduğundan bahsedilmektedir. Törene Bilecik Milletvekili Mehmet Erdem, Merkez İlçe Başkanı Şükrü Aynur, DP İl Başkanı Muzaffer Erdem, Söğüt İlçe Başkanı Mustafa Köseoğlu, Belediye Reisi Yaşar Tümbek, İdare Heyeti Azası Abdullah Köseoğlu Nuri Arık ve DP'li kadınlar katılmıştır. Söğüt DP Kadınlar Kolu İdare Heyeti: Reis Memnune Erözalp, İkinci Reis Melahat Işın, Muhasip Neriman Şahinoğlu, kâtip Pakize Hekimoğlu, Azalar Mübeccel Yıldız, Şerife Ünal, Şükriye Kara seçilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 14.03.1960: 1, 2).

Dönemin Maliye Bakanı Hasan Polatkan'ın Bilecik'i ziyaret ettiğini ve halk tarafından coşkuyla karşılandığını Bilecik Demokrat Gürses'in haberinde görmekteyiz. Hasan Polatkan beraberinde DP genel idare heyeti azası İzmir Milletvekili Rauf Onursal, Eskişehir Milletvekilleri Hicri Sezen, Hamit Dedelek, Dr. Halil Akkurt, Eskişehir DP İl Başkanı Ali Rıza Ilıcalı olduğu heyet Bilecik'i ziyaret etmiştir. Binlerin üstünde bir halk topluluğu ile karşılanmıştır (Bilecik Demokrat Gürses, 28.03.1960: 1).

2.2 Bilecik'te Muhalif Parti Teşkilatları

1950'ler Türkiye'sinde muhalif partilerin Bilecik'teki teşkilatlanma süreçleri ve karşılaştıkları zorluklar dönemin gazete haberlerinden hareketle gözler önüne serilmektedir. Millet Partisi'nin kuruluşu ve gerçekleştirilen kongreler, muhalefetin iktidar partisine karşı güçlü bir alternatif oluşturma arayışını göstermektedir. Ancak, bu süreçte yaşanan sorunlar muhalif politikaların baskı altında olduğunu ortaya koymaktadır. Muhalefet liderlerinin, Adnan Menderes ve Demokrat Parti'ye yönelik eleştirileri, yalnızca seçim sisteminin bozukluğuna değil, aynı zamanda muhalefet etme hakkının tehlikeye girdiğine de işaret etmektedir. Ayrıca, CHP ile Hürriyet Partisi arasındaki birleşme girişimleri, siyasi aktörlerin iç ideolojilerinde yaşanan çelişkileri ve muhalefetin çatlaklarını yansıtan önemli bir dinamik olarak karşımıza çıkmaktadır. Nihayetinde, bu dönemdeki muhalif parti teşkilatlanmasının genel tavrı hem yetersiz kaynaklar hem de artan baskılarla şekillenmiş; bu da siyasi mücadelelerine darbe vurmuştur.

İleri Bilecik Gazetesi'nin 22 Şubat 1952 tarihli haberinde MP'nin Bilecik'in Merkez, Pazarcık ve Osmaneli ilçelerinde teşkilatlandığı görülmektedir (İleri Bilecik, 22.02.1952: 1).

Ertuğrul adlı yerel gazetenin haberinde MP genel sekreteri olan Fuat Arna'nın Bilecik'e gelerek partinin müteşebbis il idare kurulunu oluşturduğu ve görev dağılımı gerçekleştirdiğinden bahsedilmiştir. Bu görev dağılımına göre Başkan; Dava Vekili İbrahim Özer, Başkan Vekili; Çiftçi İskender Kırmacı, Muhasip; Sobacı Osman Yücel, Katip; Kunduracı Sinan Erçin, Üye; Tenekeci Muzaffer Kahya olarak belirlenmiştir (Ertuğrul, 25.02.1952: 2).

Söğüt'te emekli Albay İsmail Hakkı Çermik, Osmaneli'nde Mehmet Aydın, Gölpazarı'nda Ahmet Yavuz ve Pazarcık'ta Abdullah Duman kurucu isimler olarak belirlenmiştir (İleri Bilecik, 21.07.1952: 2). Söğüt'te MP şubesini kuran İsmail Hakkı Çermik, DP'nin güçlü olduğu köylerde yeni ocaklar açma düşüncesiyle faaliyetlerde bulunmuştur (İleri Bilecik 01.08.1952: 1).

Millet Partisi Bilecik'te oluşumuna devam ederken CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek beraberinde Genel İdare Kurulu Azası Cemil Sait Barlas ve Nurettin Artam ile çıkmış oldukları yurt gezisinde Bozüyük'e de uğrayarak çeşitli temaslarda bulunmuşlardır. Parti binasında vatandaşlara seslenen Gülek, burada iktidarı sert bir dille eleştirmiştir (Ertuğrul, 12.05.1952: 1). CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek, Ertuğrul gazetesine verdiği demeçte, Bilecik iline yapmış olduğu ziyaretten dolayı mutluluğunu belirtmiştir. Gülek, hemşerilerine sevgi ve saygılarını sunmuş, ülke genelinde sürekli bir seyahat halinde olduğunu belirtmiştir. Bu bağlamda, Ankara'ya gelen partililerle gerçekleştirdiği temaslar sonucunda edindiği izlenimler, CHP'nin giderek güçlendiği ve gelişim kaydettiği yönündedir. Gülek, mevcut iktidarın vaatlerini yerine getirememesi ve ülke yönetimindeki başarısızlıkları nedeniyle ciddi bir zayıflık içinde olduğunu ifade etmiştir. İktidar partisinin, yalnızca ülke genelinde değil, kendi içinde de belirli kişilerin etkisi altında kaldığını ve bu durumun demokrasiye zarar verdiğini belirtmiştir. Ayrıca, devletin yaptığı zamların hayat pahalılığını artırarak vatandaşlar üzerinde ağır bir yük oluşturduğunu dile getirmiştir. Dünyada fiyatların düşüş eğiliminde olduğu bir dönemde, temel ihtiyaç maddelerine getirilen zamların toplumun geniş kesimlerini zor durumda bıraktığını kaydetmiştir. İktidarın ekonomik alanlarda plansız hareket etmesi, mevcut iktisadi sorunların artmasına neden olmaktadır. CHP ise bu olumsuz gelişmeleri tenkit etme görevini hassasiyetle yerine getirirken, halkın CHP'de bir teselli kaynağı bulunduğunu ve etrafında toplandığını ifade etmiştir. Gülek, muhalefet ve denetleme görevlerini yasaların çerçevesinde ve dini hassasiyetler doğrultusunda, hiçbir korku ve çekince duymadan sürdürmeye kararlı olduklarını belirtmiştir. (Ertuğrul, 12.05.1952: 1).

Cumhuriyet Halk Partisi, il kongresini geniş bir katılımıla yapmıştır. Yapılan konuşmalarda, Emin Soysal'ın Adnan Menderes ve iktidar partisine yönelik yoğun eleştirilerde

bulunduğu görülmektedir. Soysal, Menderes'in muhalefete karşı sarf ettiği sözleri örneklerle eleştirerek, partiler arası ilişkilerin düzelmesi adına bir gayret görmediğini dile getirmiştir (İleri Bilecik, 03.04.1953: 1-2).

Millet Partisi'nin kongresi de pazartesi günü yapılmıştır. Yeni idare kuruluna terzi Kemal Tezcan seçilmiştir (Doğruyol, 20.06.1953: 2). Ardından MP 26 Haziran 1953'te Bilecik'te belediye meydanında düzenlediği mitingde, Sadık Aldoğan hem CHP hem de DP hakkında ağır eleştirilerde bulunmuş, seçim sisteminin bozulduğunu ve gerçek bağımsızlığın sağlanamayacağını belirtmiştir. Yapılan toplantıda ise vilayet idare heyetini oluşturacak dokuz kişi belirlenmiş, teşebbüs heyetine başkanlık eden İskender Kırmacı görevini Osman Yücel'e devretmiştir (İleri Bilecik, 26.06.1953: 2). Ancak partinin çalışmaları çok kısa sürüp 9 Temmuz 1953 Perşembe günü MP il binasında aramalar yapılmış, sonucunda bazı evraklara el konulmuş ve parti levhası indirilmiştir. Parti başkanı, bu olayın önceden planlandığını ve Başbakanın bu durumu daha önce işaret ettiğini ifade etmiştir (İleri Bilecik, 17.07.1953: 1).

10 Ocak 1954 Pazar günü Bilecik Merkez İlçesi'ne bağlı Küplü Bucağında CHP lokali açılmıştır. Bu sebeple Bucak Başkanı Osman Ertan, Ocak Başkanı Mustafa Kakmacı, İstasyon Mahallesi Ocak Başkanı Hilmi Yıldız, Merkez İlçe Başkanı Hamdi Ayaz, İl İdare Kurulundan Orhan Karsan ve İl Başkanı Avukat Şemseddin Erdinç tarafından konuşmalar yapılmış ve iktidarın mevcut uygulamaları ağır bir dille tenkit edilmiştir. Ayrıca bu dönemde Demokrat Parti'nin yönetiminden memnun olmayan birçok vatandaş, D.P' den istifa ederek CHP'ye katılmıştır. İstifa edenler arasında İsmail Ekeryılmaz, Mehmet Çayır, Süleyman Sevinç, Mehmet Öztulum, Süleyman Bakan, Nuri Dağoğlu, Hasan Furun, İbrahim Turhan, Selim Biber ve Başköy'den İsmail Yıldırım gibi isimler yer almaktadır. İstifaların kalabalık gruplar halinde devam edeceği yönünde bilgiler bulunmaktadır. Yeni açılan lokal için Halk partililer arasında bir yardım mücadelesi gerçekleştirildiği ve bu durumun Halk Partisi'nin moralini artırdığı gözlemlenmiştir. Toplantı, son derece heyecanlı ve samimi bir havada sona erdiği haberde belirtilmiştir (Ertuğrul, 01.02.1954: 2).

O dönemlerde CHP ise yeni il binasının açılışı ile meşguldür. Yeni binası eski bayındırlık başkatibi emekli Mehmet Erdem'in kestiği kurdele ile 25 Ocak 1954'te açılmıştır. Törende Küplü Bucak Başkanı Mehmet, Bilecik İl Başkanı Şemsettin Erdinç ve İlçe Başkanı Hamdi Ayaz ile Fuat Kadioğlu konuşma yapmıştır (İleri Bilecik, 27.01.1954: 2; Ertuğrul, 01.02.1954: 1).

Ertuğrul gazetesinin haberinde Ankara'da mahkemesi görülmekte olan MP'nin tamamen kapatılarak idare kurulu üyelerinin hapis cezasına çarptırıldığı bildirilmiştir. Bu karar

neticesinde bir siyasi parti daha siyaset sahnesinden silinmiştir (Ertuğrul, 01.02.1954: 1). Millet Partisi'nin kapatılmasından sonra bir grup tarafından 8 Şubat 1954'te yeni kurulacak siyasi partinin adının Cumhuriyetçi Millet Partisi olacağı duyurulmuştur (İleri Bilecik, 08.02.1954: 1). 12 Şubat 1954'te ise bu partideki iş bölümü hakkında bilgi verilmiştir; Ahmet Tahtakılıç genel başkan, Sadık Aldoğan yardımcı, Abdurrahman Boyacıgiller ise sekreter olarak atanmıştır (İleri Bilecik 12.02.1954: 2).

Yerel basında çıkan habere göre, Yeni Mahalle'de gerçekleştirilen CHP Kongresi, kalabalık bir vatandaş grubu tarafından ilgiyle takip edilmiştir. Kongrede söz alan Fuat Kadioğlu, iktidarın ekonomi politikası üzerinde kapsamlı açıklamalarda bulunarak izlenen yolun milli ekonomi açısından uygun olmadığını örneklerle eleştirmiştir. Ayrıca, iç ve dış politikanın problemleri yönlerini açık bir şekilde ortaya koyan Kadioğlu, özellikle Marshall yardımının adaletsiz dağıtımını ve petrol kanun tasarısının eksikliklerinin üzerinde durarak iktidara sert eleştiriler bulunmuştur. Kongre süresince bazı DP mensuplarının davranışları, tüm kongre üyeleri tarafından şiddetle reddedilmiştir. Genel olarak kongre, samimi bir atmosferde memleket meselelerini konuşmuş ve DP iktidarının işsizlik sorununa çözüm bulamamasının her yerde sorun kaynağı olduğu belirtilmiştir (Ertuğrul, 22.02.1954: 1-3).

Ertuğrul gazetesine göre 14 Mart 1954 günü İnönü Bucağının CHP Kongresi, 300 dinleyicinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Kongre, il Başkanı Şemseddin Erdiñç, İlçe Başkanı Hüseyin Kôteş ve il idare kurulundan Avukat Fuat Kadioğlu'nun nezaretinde yapılmıştır. Bucak Başkanı Ali Ertok'un açılışını yaptığı kongrede, öncelikle Atatürk ve tüm şehitlerimizin ruhları anılmıştır. Ardından kongre divanı seçilmiş, kongre başkanlığına il başkanı Şemsettin Erdiñç, kâtipliklere ise Ethem Uzcengiz ve Osman Fındık seçilmiştir. Bucak başkanı tarafından çalışma raporu okunmuş ve oy birliği ile onaylanmıştır. Daha sonra Şemsettin Erdiñç, siyasi olaylar ile ilgili bir konuşma yaparak, zirai kredinin köylüye eşit şekilde verilmediğini vurgulamış ve iktidara sert eleştirilerde bulunmuştur. Devamında Fuat Kadioğlu söz almış ve DP'nin 1950 seçimlerinde halka verdiği vaatlerin yerine getirilmediğini belirterek, mevcut zihniyetin devam ettiğine dair örneklerle ağır eleştirilerde bulunmuştur. Delegelerin isteği üzerine Bucak Başkanı Ali Ertok da söz alarak, DP mensuplarının son zamanlarda bazı temiz Halk Partilileri lekelemeye çalıştıklarını, bu hileyle Halk Partililerini birbirinden uzaklaştırmayı amaçladıkları belirtilmiştir. Bu oyunlara CHP mensuplarının asla kanmayacağını ifade eden Ertok, yakın zamanda gerçekleşecek seçimlerin kesinlikle lehlerine sonuçlanacağına dair inancını dile getirmiştir. Kongre, seçimlere geçilmesiyle devam etmiştir. Başkanlığa Ali Ertok, idare heyetine ise Ahmet Turgut, H. Hüseyin Açikel, Mustafa Yılmaz, Ethem Uzcengiz, Hasan

Demirci, Abdullah Emral, Hüseyin Çıgırıl ve H. İbrahim Şenkaya seçilmiştir. Kongre, samimi bir hava içinde sona ermiş ve delegelere ikramda bulunulduğu haber olarak sayfalarda yerini almıştır (Ertuğrul, 29.03.1954: 1)

Cumhuriyet Halk Partisi Gençlik Kolunun büyük bir coşku ile toplandığı Hamdi Ayaz'ın konuşmasından sonra Fuat Kadioğlu, Şemsettin Erdinç, Salih Dünder, Nizamettin Özsöğüt, Mühendis Orhan Tezer ve gençlerden Naci Engin, Fuat Badın, Kemal Cığer konuşmalarında gençlik kolunun önemine dikkat çekmişlerdir. Gerçekleşen seçim sonuçlarına göre başkanlığa Foto Nizamettin Özsöğüt ve üyeliklere yüksek mühendis Turhan Sonuç, terzi Kemal Tercan, Terzi Hasan Çevrim, Fuat Badın, Süleyman Demirkapı göreve gelmişlerdir (Ertuğrul, 08.02.1954: 1). CHP cephesine baktığımızda CHP Vekili Adil İleri seçimler için yapmakta olduğu propaganda sırasında hükümete hakaret ettiği iddiasıyla adliyeye sevk edilmiş ve ilk sorgusu için Gölpazarı Savcılığına gönderilmiştir. Adil İleri'nin avukatı kefaletle tahliyesini istemiş ve savcılıkça bu talep kabul edilmiştir (Doğruyol, 02.09.1954: 1).

Cumhuriyetçi Millet Partisi İl Kongresi, başkan İskender Kırmacı başkanlığında yapılmıştır. Belediye seçimlerine girileceğinden Bilecik'te partinin zayıf olduğunun ve yıllık bütçeler 1000 TL olarak tespit edilip kabul edilmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 02.05.1955: 1). Seçimlerden önce partide istifalar da başlamıştır. Osman Kaya DP İl Başkanı Avukat Mehmet Erdem bir mektup göndererek partisinden istifa ettiğini ve DP'ye kaydolduğunu bildirmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 29.04.1957: 1). Çeşitli ziyaretlerden sonra Bilecik İl Kongresi'ne katılım sağlayan CHP Genel Sekreteri Kasım Gülek, CMP Kırşehir Milletvekili Osman Bölükbaşı'nın dokunulmazlığın kaldırılması meselesi üzerine bir konuşma yapmış ve bu şartlar içinde önümüzdeki umumi seçimleri kazanmak artık millete bir vazife olmuştur sözleriyle seçimlerde kendi partisini işaret etmiştir (Cumhuriyet, 26.06.1957: 1). CMP Genel başkanı Osman Bölükbaşı Bilecik'e gelerek seçimlerde partisinin 4000 oy aldığını tespit etmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 09.06.1958: 1).

1950 seçimlerini 5 bin küsur oy alan HP üyeleri iş birliğine inanarak CHP'ye üye olmaya başlamışlardır. HP il merkez binasının adı "*Hürriyet Ocağı*" olarak değiştirilmiş iş birliğine inanan X. Dönem Mebusu İsmail Selçuk Çakıroğlu da Bozüyük'ten gelerek bu iş birliği görüşmelerinde yerini almıştır (Cumhuriyet, 15.12.1958: 1). Bu dönem HP'ye dair haberler baktığımızda dağıldığını ve CHP bünyesine girdiğini görmekteyiz. Tabi bir grubun buna karşı çıktığı DP'ye katılım gösterdiği haberde yazmaktadır. Partililerle görüşmek için Bilecik'e gelen HP Genel Sekreteri İbrahim Öktem ve Eski Bilecik Mebusu Çakıroğlu CHP ile birleşmeyi genel idare kurulunun prensip kararı olduğunu dile getirmişlerdir. Fakat teşkilat

CHP ile asla birleşmeyi kabul etmemiştir. Bunun yerine DP'ye iltihak etmeyi daha uygun bulduklarını söylemişlerdir (Doğruyol, 25.10.1958: 2). Yapılan tüm itirazlara rağmen parti CHP'ye katılmıştır (Doğruyol, 29.11.1958: 1).

Gazete haberlerine baktığımızda istifaların CHP'de de mevcut olduğunu görüyoruz. Bilecik merkez kazasına bağlı İlyasça köyü halkından bazı vatandaşlar aile efradı ile birlikte CHP'den istifa ettiklerini bildirmişlerdir. Çukurviran köyünden de altı kişi aile efradı ile CHP'den istifa etmiştir (Bilecik Demokrat Gürses, 05.10.1959: 1).

SONUÇ

Demokrat Parti'nin iktidarda olduğu yıllar arasında Anadolu'nun küçük bir şehri olan Bilecik ilinin siyasi olaylarının ele alındığı bu çalışma, dönemin Meclis tutanakları ve defterleri, gazete haberleri ve sınırlı sayıdaki araştırma eserleri taranması vasıtasıyla oluşturulmuştur. Bilecik'in küçük bir il olması, dönemin yerel siyasi faaliyetlerinin araştırılmasını zorlaştırmıştır. Bu döneme dair kaynakların sınırlı olması araştırmanın yerel ve ulusal basına konu olan gazete haberleri ile desteklenmesi gerekliliğini doğurmuştur. Bu haberlerden elde edilen bilgilerin büyük kısmı toplumsal olaylarla ilgili olmakla beraber tezle ilgili siyasi haberler taranarak toplu bir şekilde çalışmada sunulmuştur.

Bilecik, DP iktidarında oldukça hareketli bir siyasi dönem yaşamıştır. 1950 Genel Seçimleri ile başlayan hızlı ve zaman zaman sertleşen siyasi tartışmalar oldukça geniş kitlelerin merak duymasına neden olmuştur. Yerel ve ulusal basının yanı sıra uluslararası basın da Bilecik'teki seçimleri yakından takip etmiştir. O dönemki seçim kanunu ve milletvekili sayılarına göre Bilecik'in dört milletvekili ile Büyük Mecliste temsil edildiği görülmektedir. 1950 Seçimlerinde ülke genelinde büyük bir üstünlük sağlayan DP, Bilecik'te de bu üstünlüğü ele geçirmeyi başarmıştır. Dört milletvekilinin de tamamını kazanan DP'nin Bilecik'te birinci parti olduğu görülmektedir.

Bilecik'in siyasi hareketliliğinin 1950 Genel Seçimlerinden sonra başladığı ulusal ve yerel basında görülmektedir. Şöyle ki dönemin seçim kanununa göre bir kişi farklı seçim bölgelerinden aday olabilmekte ve seçildiği takdirde istediği bölgeyi seçebilmekteydi. Tercih etmediği diğer bölgenin milletvekili sayısının azalması durumunda ise o bölgede tekrar seçimler yapılmaktadır. Bilecik'te de böyle bir durum yaşanmıştır. İhsan Şerif Özgen, 1950 Genel Seçimlerinde hem Bilecik'ten hem de Kütahya'dan aday olmuş ve vekil olarak seçilmiştir. Bunun üzerine Özgen, Kütahya Milletvekilliğini tercih etmiştir. Hal böyle olunca Bilecik'te azalan milletvekili sayısının tamamlanması gerekliliğini ortaya çıkmıştır. Bilecik'in de aralarında bulunduğu 17 ilde ara seçim yapılması kararı alınmıştır. Alınan karar doğrultusunda 1951 yılında ara seçimlerin yapılması kararlaştırılmıştır. Kararın hemen ardından partiler seçimlerine çalışmalarına çok hızlı bir şekilde başlamışlardır. CHP Genel Sekteri Kasım Gülek'in Bilecik adayı gösterilmesi seçimi ne denli ciddiye aldıklarını göstermesi açısından önemlidir. Kasım Gülek'in karşısına bir süre kimi aday çıkaracağına karar vermeyen DP nihayetinde adayını Yümnü Üresin olarak açıklamıştır. 1951 seçimlerinin kazanılması için partiler tüm gayretlerini göstermiştir. Bu sırada Kasım Gülek'in bir seçim toplantısında yaptığı konuşmalardan dolayı hakkında suç duyurusunda bulunulması seçimleri farklı bir boyuta

taşımıştır. Uzun süre gündemi meşgul eden bu olay yargıya taşınmıştır. Seçim zamanı yaklaştıkça söylemler ve uygulamalar da sertleşmiştir. CHP üyelerinin evlerinin basılması, din konusu üzerinden söylemlerde bulunulması gibi hemen hemen her noktada Bilecik halkı seçimi hissetmiştir. Daha önce de belirtildiği gibi bu olaylar ABD basınının da dikkatini çekmiş ve muhabir göndermişlerdir. Belki bu ara seçimin bu kadar ciddiyete alınması ve olayların yükselmesi uzun yıllardır iktidarda olan CHP'nin kaybettiği itibarını geri getirmesi açısından bir fırsat olarak görmesidir. Öte yandan DP'nin de tek güç olmak istemesi olayları tırmandırmıştır. Nitekim seçimler sonucunda DP çoğunluğun kararıyla 17 ilin 15'inde seçimleri önde bitiren parti olmayı başarmıştır.

Hazırlanan çalışmada Bilecik'e atanan valilerden de bahsedilmiştir. DP döneminde Bilecik'te on vali görev yapmıştır. Bu yıllardaki Bilecik valileri kısa süreliğine görevlerde bulunmuşlardır. Bilecik, valilerin adeta bürokrasi kariyerlerinde birer geçiş noktası olmuştur. Valilerin çok kısa aralıklarla değişmesi Bilecik'e hizmet noktasında istenilen düzeye ulaşmalarını engellemiş olabilir. Sonuç olarak şehre ve halka alışmadan, şehrin ihtiyaçlarının tam olarak belirlenmemesi yatırımların da istenilen düzeyde olmamasına neden olmuş olabilir. Sözü edilen yıllarda iktidar partisinin siyasetin ve bürokrasinin hemen her noktasına nüfuz etmesi ve Bilecik'in siyaset noktasında faal olması bu sık değişikliklerin yaşanmasında etkili olmuş olabilir. Öyle ki, bazı valilerin de ara seçimler esnasında DP'nin seçim çalışmalarına katılması ve yanlış davranışları iktidarın gücünü göstermesi açısından etkilidir. Bilecik hem milletvekilleri hem de valiler açısından siyasetin önemli noktalarından bir tanesi olmuştur.

Belediye başkanları noktasında ise Bilecik'te istikrarlı bir durum karşımıza çıkıyor. On yıllık dönem boyunca iki farklı belediye başkanının görev yaptığı görülmektedir. Bu on yıllık dönemin uzun süre belediye başkanlığı yapan ismi Necmi Kadioğlu'dur. 1952 yılında seçilen Kadioğlu, DP'nin iktidarının sonuna kadar başkanlık görevini devam ettirmiştir.

Sonuç olarak Bilecik küçük bir il olmasına rağmen siyasetin mühim konularının ana karakterini oluşturan illerden biri olmuştur. Bu sayede de dikkatleri üzerine çekmeyi başarmıştır. Yapmış olduğu seçimler ve belirlediği temsilciler aracılığıyla Bilecik adı TBMM'de duyulmuştur. Bilecik milletvekillerinden Yümnü Üresin'in Ulaştırma Bakanlığı yapması görev almaktan geri durmadıklarını göstermektedir. Yine diğer Milletvekili Talat Oran'ın mesleğinin getirmiş olduğu bilgi ve tecrübelerine dayanarak sağlık komisyonlarında görev aldığı görülmektedir. Aldıkları görevler boyunca hem ülke düzeyinde hem de yerelde Bilecik özelinde halkın sorunlarına çözümler aramışlardır.

KAYNAKÇA

Akdoğan, M. (2017). *Kore Harbi'ne Bilecik ve Çevresinden Katılanlar*, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bilecik.

Akis (28.04.1956). *8 Milletvekilimizi Tanıyalım*. s. 7.

Akşam (15.05.1950). *Seçimlerde D. Parti Kazanıyor*. s. 1.

Akşam (17.08.1951). *Ara Seçimlerde C.H.P. Adayları Listesi İlan Edildi*. s. 2.

Akşam (18.08.1951). *Ara Seçimlerin Hazırlığı*. s. 1-2.

Akşam (21.03.1954). *Bu Devre 541 Mebus Çıkaracağız*. s. 1.

Akşam (23.08.1951). *Bilecik'teki Beyanname*. s. 1-2.

Akşam (24.08.1951). *Bilecik Hadisesi Askeri Mahkemeye Verildi*. s. 2.

Akşam (25.08.1951). *Muhalefet, Beyanname İddiasına Cevap Verdi*. s. 1-2.

Bilecik Valiliği Arşiv Belgeleri

Bilecik Demokrat Gürses (05.09.1955). *Sayın Vali Nadir Tüzün işe başladı*. s. 1

Bilecik Demokrat Gürses (14.11.1955). *Belediye seçimlerinde çetin mücadelelerden sonra DP büyük başarı kazandı*. s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (14.11.1955). *Vali nakledildi*. s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (28.10.1957). *DP Bilecik'te seçimleri 31842 reyle kazandı*. s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (08.09.1958). *Valimiz işe başladı*. s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (26.09.1955). *DP Bilecik Vilayetinde umumi meclis seçimlerini serbest aday Necati Akgün ile Saadettin Gürses ve CHP'li İsmail İmre'ye karşı (4685) reye karşı (27305) reyle kazandı. Gölpazarı kazasında seçime iştirak nispeti yüzde yetmiştir*. s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (19.12.1955). *Vilayet Umumi Meclisi toplandı*. s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (03.12.1956). *Vilayet umumi meclisi toplandı*. s.1.

Bilecik Demokrat Gürses (19.01.1959). *Vilayet umumi Meclisi toplantısını bitirdi. Bütçeyi 744.077 lira olarak kapadı*. s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (02.05.1955). *Bilecik CMP il kongresi*. s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (29.04.1957). *Osmaneli CMP ilçe başkanı Süleyman Kaya partisinden istifa etti ve DP'ye girdi.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (09.06.1958). *Bilecik'e geldi.* s. 1

Bilecik Demokrat Gürses (05.10.1959). *CHP'den istifalar devam ediyor.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (24.12.1956). *Bozüyük D.P. kongresi yapıldı.* s. 1-2.

Bilecik Demokrat Gürses (13.05.1957). *DP kongreleri devam ediyor.* s. 1-2.

Bilecik Demokrat Gürses (03.06.1957). *D.P. kongreleri devam ediyor.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (15.07.1957). *D.P. kongreleri.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (12.08.1957). *Demokrat Parti kongreleri.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (23.12.1957). *Muzaffer Erdem Demokrat Parti il Başkanlığı'na intihap edildi.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (26.05.1958). *Zafer gazetesinin 21 Mayıs 1958 tarihli nüshasını birinci sayfasına çıkan Bilecik heyeti.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (21.07.1958). *D.P. kongreleri devam ediyor.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (04.08.1958). *D.P. Osmaneli ve Söğüt ilçe kongreleri yapıldı.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (11.08.1958). *D.P. Gölpazarı ilçe kongresi 200 delegenin iştiraki ile yapıldı.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (08.09.1958). *D.P. kongreleri.* s. 2.

Bilecik Demokrat Gürses (15.09.1958). *D.P. ilk kongresi 10 Eylül 1958 Çarşamba günü yapıldı.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (14.03.1960). *Söğüt'te D.P. kadınlar kolu kuruldu, faaliyete geçti.* s. 1-2.

Bilecik Demokrat Gürses (28.03.1960). *Dönemin maliye vekili Hasan Polatkan Bilecik'e gelerek D.P. iktidarının iktisadi kalkınma politikasını halka izah etmiştir.* s. 1.

Bilecik Demokrat Gürses (16.09.1957). *Bilecik'e Çok Yakında Seramik ve Konserve Fabrikalarının temelleri atılacak.* s. 1.

Cumhuriyet (11.06.1950). *İdare Amirliklerinde Yapılan Değişiklikler.* s. 1.

Cumhuriyet (29.03.1954). *İllerde yoklamayı kazanan C.H.P. lilerin isimleri.* s. 6.

- Cumhuriyet** (11.09.1958). *D.P. Kongresinde D.P. Mebuslarına Sert Hücumlar*. s. 1.
- Cumhuriyet** (13.01.1960). *Menderes Seçim İçin Karar Alınmış Değildir, Diyor*. s. 1.
- Cumhuriyet** (15.12.1958). *Güç Birliğine İltihaklar Devam Ediyor*. s. 1.
- Cumhuriyet** (17.09.1951). *Ara Seçimi 15 İlde D. Parti Kazandı*. s. 1.
- Cumhuriyet** (18.11.1957). *Bilecik Seçimleri*. s. 1.
- Cumhuriyet** (22.08.1965). *CHP Adayı Trafik Kazasında Yaralandı*. s. 1.
- Cumhuriyet** (25.08.1951). *Bilecik Hadisesinde Muhalefetin Cevabı*. s. 1.
- Cumhuriyet** (26.06.1957). *Gülek, Bölükbaşı Hakkındaki Kararı Son Derece Üzücüdür, Diyor*. s. 1.
- Cumhuriyet** (30.11.1957). *Bilecik'te Tekrar Seçim Yapılmayacak*. s. 1.
- Cumhuriyet** (31.07.1958). *Valiler Arasında Nakil ve Tayinler*. s. 1.
- Cumhuriyet** (07.04.1957). *Başbakan CHP'lilere Yeni Bir Hitabette Bulundu*. s. 1.
- Cumhuriyet** (08.05.1957). *Selçuk Çakıroğlu Hür P.ye Katıldı*. s. 1.
- Cumhuriyet** (12.01.1960). *CHP Genel Başkanı Dün Bilecik'te İkinci Konuşmasını Yaptı*. s. 1.
- Çetinkaya, S.** (2017). Demokrat Parti Dönemi'nde Bilecik, *Uluslararası Tarihte ve Günümüzde Bilecik ve Çevresi Sempozyumu*. Abdulhalik Bakır vd. (Ed.). Bilecik: Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi Yayınları. s. 85-102.
- Demir, Ş.** (2011). *Düello Menderes ve İnönü Demokrat Parti'den 27 Mayıs Darbesi'ne Olaylar*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Demiryürek, H.** (2012). *Bir Başkan Bir Kitap*. [Erişim: 20.08.2024, <https://www.bilecikhaber.com.tr/bir-baskan-bir-kitap-7467yy.html>]
- Demokrat Bilecik** (30.06.1954). *D. Partiden İhraç Edilenler*. s. 1.
- Demokrat Bilecik** (10.11.1952). *Bilecik Milletvekili Gl. Yümnü Üresin Ulaştırma Bakanı Oldu*. s. 1.
- Demokrat Bilecik** (15.04.1954). *D.P Bilecik adayları tespit ve ilan edildi*. s. 1-3.
- Demokrat Bilecik** (06.10.1954). *Bilecik'te lise açıldı*. s. 1.
- Demokrat Bilecik** (23.04.1953). *Necati Çiller Bilecik valisi oldu*. s.1.
- Demokrat Bilecik** (09.01.1954). *Nail Gürer haysiyet divanına verildi*. s. 1.

Demokrat Bilecik (19.01.1954). *İleri Bilecik Gazetesi Sahibi Nail Gürer partiden ihraç edildi.* s. 1.

Demokrat Bilecik (10.05.1954). *D.P (60) Vilayette seçimi kazandı. Muhalefet ancak (4) vilayette çoğunluk temin edebildi.* s. 1.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (00.00.1955). 30.01.0.0/51.309.9

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (00.00.1960). 010.09.0.0/214.664.1

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (02.01.1951). 30.11.1.0/218.38.7

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (07.09.1950). 30.01.0.0/51.309.3

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (10.01.1956). 30.11.1.0/255.3.13.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (13.11.1954). 30.01.0.0/67.422.1

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (13.11.1955). 30.01.0.0/51.309.8

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (17.05.1950). 30.10.0.0/77.510.3

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (21.02.1952). 30.11.1.0/229.4.6.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (27.09.1951). 30.10.0.0/77.514.1.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (29.11.1959). 30.01.0.0/52.312.7

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (18.09.1957). 30.01.0.0/51.310.5

Devlet Arşivleri Başkanlığı Cumhuriyet Arşivi (CA) (01.01.1954). 30.01.0.0/18.106.37

Doğruyol (01.03.1952). *Yeni Valimiz Geldi.* s. 1.

Doğruyol (19.01.1952). *Belediye Başkan Seçimi Yapıldı.* s. 3.

Doğruyol (08.11.1952). *Bilecik milletvekili Yümnü Üresin Ulaştırma Bakanlığı'na getirildi.* s. 1.

Doğruyol (23.12.1954). *Bilecik merkez mahalle muhtarları aralarında vazife taksimi yapıldı.* s. 2.

Doğruyol (13.10.1955). *Belediye seçimleri 13 Kasım'da yapılacak.* s. 1.

Doğruyol (24.11.1955). *Bozüyük Pazaryeri Gölpazarı ve İnönü Belediye Reisleri Seçildi.* s. 3.

Doğruyol (09.02.1956). *Bilecik belediye reisinin gazetemize beyanatı.* s. 1-2.

Doğruyol (07.11.1957). *Demokrat Parti'nin yeni mebuslarının tam listesi.* s. 3.

Doğruyol (10.11.1957). *Demokrat Parti Genel Kurulu'nun isabetli kararı.* s. 1.

Doğruyol (10.10.1957). *Demokrat Parti Genel Kurulu'nun isabetli kararı.* s. 1.

Doğruyol (05.12.1957). *CHP Bilecik seçimini itirazı fiyasko ile neticelendi.* s. 1.

Doğruyol (06.09.1958). *Yeni valimiz geldi.* s. 1.

Doğruyol (08.09.1955). *Demokrat Parti Bilecik vilayet meclisi adayları.* s. 2.

Doğruyol (29.09.1955). *Vilayet umumi meclisi seçimi bütün yurttta yapıldı.* s. 1.

Doğruyol (15.12.1955). *Vilayet umumi Meclisi toplantıları.* s. 3.

Doğruyol (20.06.1953). *Millet Partisi'nin Bilecik kongresi.* s. 2.

Doğruyol (02.09.1954). *CHP mebus adayı hükümete hakaretten adliyeye verildi.* s. 1.

Doğruyol (25.10.1958). *Hürriyet Partisi Dağlıyor.* s. 2.

Doğruyol (29.11.1958). *Hürriyet P. Gözyaşları içinde CHP'ye iltihak etti.* s. 1.

Doğruyol (03.05.1951). *Bilecik merkez ilçe D. Parti kongresi çok hararetli oldu.* s. 1-3.

Doğruyol (16.02.1952). *D.P. Osmaneli merkez ilçe Ocak kongreleri yapıldı.* s. 1.

Doğruyol (08.03.1952). *Gölpazarı D.P. Ocak kongreleri.* s.1.

Doğruyol (29.03.1952). *Osmaneli D.P. kongreleri.* s. 2.

Doğruyol (16.05.1952). *Pazarcık D.P. kongresi.* s. 1-2.

Doğruyol (07.06.1952). *D.P. Gölpazarı ilçe kongresi çok heyecanlı oldu.* s. 1-2.

Doğruyol (28.06.1952). *Osmaneli D.P. ilçe kongresi yapıldı.* s. 1.

Doğruyol (16.08.1952). *Davavekili Muhsin Güney Demokrat Parti'ye girdi.* s. 1.

Doğruyol (23.08.1952). *Demokrat Partisi Söğüt ilçe kongresi çok samimi geçti.* s.1.

Doğruyol (04.10.1952). *Demokrat Parti kongresi başarı ile sona erdi.* s. 1.

Doğruyol (18.07.1953). *Bozüyük D.P. ilçe kongresi yapıldı.* s. 1.

Doğruyol (05.09.1953). *D.P. Osmaneli ilçe kongresi.* s. 1.

Doğruyol (09.09.1953). *D.P. Gölpazarı ilçe kongresi.* s. 1.

Doğruyol (19.09.1953). *D.P. Gölpazarı ilçe kongresi.* s. 1.

- Doğruyol** (26.09.1953). *Söğüt ve Pazaryeri ilçeleri D. Parti kongreleri çok hararetli geçti.* s. 1-2.
- Doğruyol** (26.12.1953). *D.P. Bilecik il kongresi.* s. 1.
- Doğruyol** (24.03.1955). *Demokrat Parti inhisar bucak kongresi yapıldı.* s. 1.
- Doğruyol** (03.02.1955). *Dodurga D. Parti bucak kongresi yapıldı.* s. 1-3.
- Doğruyol** (24.02.1955). *DP'nin Bilecik'te kuruluşunun dokuzuncu dönüm yıl dönümü.* s. 1-2.
- Doğruyol** (24.03.1955). *Demokrat Parti inhisar bucak kongresi yapıldı.* s. 1.
- Doğruyol** (23.02.1956). *DP'nin Bilecik'te kuruluşunun onuncu yıl dönümü.* s. 1.
- Doğruyol** (15.03.1956). *DP'nin vilayetimizde yeni müfettişleri.* s. 1.
- Doğruyol** (11.04.1957). *Başvekil Adnan Menderes'in Bilecik'te yaptığı konuşma.* s. 1-2.
- Doğruyol** (13.02.1958). *Demokrat Parti'nin Bilecik'te kuruluşunun 12. yıl dönümü.* s. 1-2.
- Doğruyol** (26.09.1957). *Bilecik Konserve fabrikasının temeli atıldı.* s. 1.
- Doğruyol** (27.02.1956). *Celal Bayar'ın Zelzele Bölgesinde Tetkikleri.* s. 1.
- Durma,A.** (2021), *Cumhuriyetin Valileri.* [Erişim:25.07.2024, https://www.academia.edu/63141211/Cumhuriyetin_Valileri].
- Ertuğrul** (25.02.1952). *Bilecik' te Millet Partisi Kuruldu.* s. 2.
- Ertuğrul** (01.02.1954). *Millet Partisi Kapatıldı.* s. 1.
- Ertuğrul** (19.04.1954). *Gölpazarı'nda D.P lilerin Telaşı.* s. 2.
- Ertuğrul** (10.05.1954). *Yeni Mebuslar.* s. 1.
- Ertuğrul** (21.01.1952). *İl Genel Meclisi.* s. 2.
- Ertuğrul** (21.01.1952). *Bilecik Belediye Başkanlığı.* s. 2.
- Ertuğrul** (12.05.1952). *Kasım Gülek Geldi.* s. 1.
- Ertuğrul** (12.05.1952). *Kasım Gülek'in Gazetemize Beyanatı.* s. 1.
- Ertuğrul** (01.02.1954). *Bilecik'te tören.* s. 1.
- Ertuğrul** (01.02.1954). *D.P den kitle halinde istifalar devam etmektedir.* s. 2.
- Ertuğrul** (22.02.1954). *CHP kongresi.* s. 1-3.
- Ertuğrul** (29.03.1954). *İnönü Bucak kongresi.* s. 1.

Ertuğrul (26.04.1954). *Pazaryeri Belediye Hoparlörleri D P emrinde*. s. 3.

Ertuğrul (26.04.1954). *D.P den istifalar*. s. 3.

Ertuğrul (08.02.1954). *Gençlik Kolu*. s. 1.

Evliyagil, N. (01.09.1951). Seçim Faaliyetinin Sıklet Merkezi Bilecik Oldu. *Cumhuriyet*, s. 1.

Evliyagil, N. (02.09.1951). Bazı Bölgelerde Hatipler Din Mevzuunu Ele Aldılar. *Cumhuriyet*, s. 1.

Evliyagil, N. (04.09.1951). Bilecik'te CHP Hatipleri Dini Siyaset Alet Etmekten Birdenbire Vazgeçtiler. *Cumhuriyet*, s. 1.

Evliyagil, N. (11.09.1951). Bilecik'te Bazı HP'lilerin Evlerinde Aramalar Yapıldı. *Cumhuriyet*, s. 1.

Evliyagil, N. (28.08.1951). Bilecik'te Halkın Teessürü. *Cumhuriyet*, s. 1.

Göktürk Çetinkaya, S. (2023). *Cumhuriyet'in İlk Kadın Jeoloğu Prof. Dr. Nuriye Pınar Erdem Deprem Araştırmalarıyla Çığır Açtı*. [Erişim: 10.09.2024, <https://www.aa.com.tr/tr/bilim-teknoloji/cumhuriyetin-ilk-kadin-jeologu-prof-dr-nuriye-pinar-erdem-deprem-arastirmalariyla-cigir-acti/3034468>]

Göktürk Çetinkaya, S., & Vural, B. (2024). Genelin Yerelden Okunması: 1951 Ara Seçimleri ve Bilecik, *Van İnsani ve Sosyal Bilimler Dergisi* (7), s. 41-65.

Güngör, S. (2010), 14 Mayıs 1950 Seçimleri ve CHP'de Bunalım, *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi* (21), s. 193-208.

İleri Bilecik (16.06.1950). *Vali Şinasi Turga Emekliye Ayrıldı*. s. 1.

İleri Bilecik (02.11.1951). *Belediye Başkanlığı*. s. 3.

İleri Bilecik (03.02.1952). *Valimiz Ahmet Akbil*. s. 1.

İleri Bilecik (03.04.1953). *Cumhuriyet Halk Partisinin İl Kongresi*. s. 1.

İleri Bilecik (03.10.1952). *Bilecik Demokrat Parti İl Kongresi*. s. 1.

İleri Bilecik (11.08.1952). *Milli Eğitim Bakanı Tevfik İleri Bilecik'e Geldi*. s. 1.

İleri Bilecik (12.10.1951). *Belediye Reisi İstifa Etti*. s. 1.

İleri Bilecik (14.11.1952). *Milletvekilimiz Korgeneral Yümnü Üresi Ulaştırma Bakanı Oldu*. s. 2.

İleri Bilecik (17.04.1953). *Valimiz Necati Çiller*. s. 1.

- İleri Bilecik** (22.02.1952). *Bilecik'te M.P. Kuruldu.* s. 2.
- İleri Bilecik** (22.12.1950). *İl Genel Meclisi Toplantılarına Devam Ediyor.* s. 1.
- İleri Bilecik** (26.06.1953). *Cumhurbaşkanımız Celâl Bayar Bilecik'i Şenlendirdiler.* s. 1.
- İleri Bilecik** (29.10.1955). *13 Kasım 1955 Pazar Günü Yapılacak Olan Belediye Seçimleri İçin Demokrat Parti ve Müstakil Adayları Aşağıda Neşrediyoruz.* s. 5.
- İleri Bilecik** (02.11.1954). *Valayetimizde muhtar seçimleri normal geçti.* s. 1.
- İleri Bilecik** (02.02.1953). *Su ve elektrik işlerimiz.* s. 1.
- İleri Bilecik** (03.04.1953). *Ulaştırma Bakanı şehrimizde.* s. 1.
- İleri Bilecik** (01.06.1953). *Belediye Başkanımıza Bir Mülakat.* s. 1.
- İleri Bilecik** (16.10.1953). *Belediye Faaliyetleri.* s. 1.
- İleri Bilecik** (23.10.1953). *Belediye Faaliyetleri.* s. 1,2.
- İleri Bilecik** (02.04.1954). *Bilecik milletvekili adayları.* s. 1,2.
- İleri Bilecik** (25 Kasım 1955). *Belediye Seçimleri.* s. 1.
- İleri Bilecik** (27.12.1955). *Belediye reisimizle bir konuşma ve anlattıkları.* s. 1,2.
- İleri Bilecik** (07.03.1952). *Valimizle Bir Mülakat.* s. 1,2.
- İleri Bilecik** (28.03.1952). *Valimiz ve Belediye Başkanımız Ankara'da.* s. 1.
- İleri Bilecik** (05.01.1953). *Valimizin yapmak isteyip de yapamadan bıraktığı işler.* s. 1.
- İleri Bilecik** (05.01.1953). *General valimiz gidiyor.* s. 1.
- İleri Bilecik** (14.06.1954). *Valimiz değişiyor.* s. 1.
- İleri Bilecik** (08.08.1955). *Valimiz Ekmel Çetiner Zonguldak Valiliği'ne tayin edildi.* s. 1.
- İleri Bilecik** (25.11.1955). *Van valisi İlhan Engin Bilecik Valiliği'ne tayin edildi.* s. 1.
- İleri Bilecik** (08.12.1952). *İl genel meclisi çalışmalarına başladı.* s. 1.
- İleri Bilecik** (22.01.1954). *Daimî encümen azaları seçimi yapıldı.* s. 1.
- İleri Bilecik** (10.08.1954). *Riayet umumi meclisi toplandı.* s. 1.
- İleri Bilecik** (02.09.1955). *DP il Genel meclis adayları belli oldu.* s. 1.
- İleri Bilecik** (21.07.1952). *Millet Partisi.* s. 2

- İleri Bilecik** (01.08.1952). *Söğüt'te Millet Partisi Şubesi kuruldu.* s. 1.
- İleri Bilecik** (03.04.1953). *Cumhuriyet Halk Partisi'nin il kongresi.* s. 1-2.
- İleri Bilecik** (26.06.1953). *Millet Partisi Bilecik'te miting yaptı.* s. 2.
- İleri Bilecik** (17.07.1953). *Bilecik millet Partisi'nde arama.* s. 1.
- İleri Bilecik** (27.01.1954). *Halk Partisi yeni binası törenle açıldı.* s. 2.
- İleri Bilecik** (08.02.1954). *Yeni kurulacak siyasi parti.* s. 1.
- İleri Bilecik** (12.02.1954). *Yeni partide iş bölümü yapıldı.* s. 2.
- İleri Bilecik** (08.12.1952). *D.P. il haysiyeti Divan'ı teşekkül etti.* s.1.
- İleri Bilecik** (25.12.1953). *Demokrat partinin il kongresi yapıldı.* s. 1-3.
- İleri Bilecik** (10.12.1954). *D.P. il idare kurulu ve yedekleri toptan istifa etti.* s. 1.
- İleri Bilecik** (26.06.1953). *Cumhurbaşkanımız Celâl Bayar Bilecik'i şenlendirdi.* s. 1-2.
- İpek, G.** (2016), *Ayvalık'ta Sosyal ve Siyasi Hayat (1940-1950)* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Celal Bayar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Manisa.
- Kemal Kadioğlu Koleksiyonu**
- Lüleci, A.** (2023). "Salih Ekmel Çetiner", *Kocaeli Ansiklopedisi Cilt 3*, Kocaeli: Kocaeli Büyükşehir Belediyesi, Kültür ve Sosyal İşleri Dairesi Başkanlığı Yayınları, s. 1732-1733.
- Milliyet** (12.01.1960). "Menderes'e İnönü'nün beyanatlarıyla söz Savaşı devam ediyor" 1
- Milliyet** (12.01.1960). *Söz Savaşı Devam Ediyor.* s. 1.
- Milliyet** (15.05.1950). *Birçok Merkezde Demokratlar Tam Liste Halinde Seçim Kazandılar.* s. 1.
- Milliyet** (17.09.1951). *D.P. Ara Seçimlerini Ezici Bir Çoğunlukla Kazandı.* s. 3.
- Milliyet** (17.09.1951). *Kaybeden CHP'liler.* s. 1.
- Milliyet** (21.08. 1951). *D.P. Namzetleri Kısmen Belli Oldu.* s. 1.
- Milliyet** (22.08.1951). *Bilecik'teki Hadise Adliyeye İntikal Etti.* s.1.
- Milliyet** (24.08.1951). *Bilecik Hadisesi Askeri Mahkemeye İntikal Etti.* s. 1.
- Milliyet** (28.10.1957). *D.P. 381 CHP 196.* s. 5.
- Milliyet** (4.08.1951). *Ara Seçimler Dolayısıyla CHP İki Gruba Ayrıldı.* s. 1-3.

Milliyet (5.10.1957). *İlk Miting Dün Eyüp'te Yapıldı.* s. 1.

Milliyet (6.11.1957). *Yüksek Seçim Kurulu Kararı Bozmazsa Bilecik'te Seçim Tekrar Edilecek.* s. 1-2.

Milliyet (9.11.1957). *CHP'nin Bilecik İtirazı Reddedildi.* s. 1.

Okumuş, A. (2021). Bilecik'te Kulaklıtaş Çeşmesi Adıyla Bilinen Lahdin Saklı Kalan Öyküsü. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* (69), s. 300-318.

Oğuz Cabar Koleksiyonu

Özkan, A. (2013), 1947 Muhtarlık Seçimleri Bağlamında Urfa'da Parti Mücadeleleri (Vali ve Umumi Müfettiş Raporlarına Göre), *A.Ü Türkiye Araştırmaları Enstitüsü Dergisi* (50), s. 254-270

Son Posta (07.09.1950). *CHP'nin Belediye Seçimini Kazandığı Yerler.* s. 3.

Son Posta (14.03.1950). *Bilecik Demokrat Parti İl Kongresi Dün Yapıldı.* s. 1,7.

Star Güncel (26.05.2007). *İhtilal Yaraları Benzinle Sarıldı.* s. 13.

T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü (DİE) (1966). *1950-1965 Milletvekilleri ve 1961,1964 Cumhuriyet Senatosu Üye Seçimleri Sonuçları.* Ankara.

TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü (2010). *TBMM Albümü 1920-2010.* C. 2 (1950-1980). Ankara: TBMM Basın ve Halkla İlişkiler Müdürlüğü Yayınları

TBMM (1950) *İsmail Aşkın Olumluk Kağıdı.*

TBMM (1950) *İsmail Aşkın'ın Seçim Tutanağı.*

TBMM (1950) *Keşşaf Mehmet Korkut Olumluk Kağıdı.*

TBMM (1950) *Keşşaf Mehmet Korkut'un Seçim Tutanağı.*

TBMM (1950) *Şevki Hasırcı Olumluk Kağıdı.*

TBMM (1950) *Talat Oran Olumluk Kağıdı.*

TBMM (1950) *Talat Oran'ın Seçim Tutanağı.*

TBMM (1951) *Yümnü Üresin Olumluk Kağıdı.*

TBMM (1951) *Yümnü Üresin'in Seçim Tutanağı.*

TBMM (1954) *İsmail Selçuk Çakıroğlu Tercüme-i Hal Varakası.*

TBMM (1954) *İsmail Selçuk Çakıroğlu'nun Seçim Tutanağı.*

TBMM (1954) *Mehmet Şevki Hasırcı'nın Seçim Tutanağı*

TBMM (1954) *Şevki Hasırcı Tercüme-i Hal Varakası.*

TBMM (1954) *Talat Oran'ın Seçim Tutanağı.*

TBMM (1954) *Yümnü Üresin Tercüme-i Hal Varakası.*

TBMM (1954) *Yümnü Üresin'in Seçim Tutanağı.*

TBMM (1957) *Ertuğrul Çolak Tercüme-i Hal Varakası.*

TBMM (1957) *Ertuğrul Çolak'ın Seçim Tutanağı.*

TBMM (1957) *Mehmet Erdem Tercüme-i Hal Varakası.*

TBMM (1957) *Mehmet Erdem'in Seçim Tutanağı.*

TBMM (1957) *Şevki Hasırcı'nın Seçim Tutanağı.*

TBMM (1957) *Yümnü Üresin'in Seçim Tutanağı.*

TBMM KD (02.01.1953) D 9. C 18

TBMM TD (01.11.1952) D 9. C 17

TBMM TD (06.11.1950) D 9. C 2

TBMM TD (06.11.1950) D 9. C 2

TBMM TD (07.12.1953) D 9. C 26

TBMM TD (09.11.1953) D 9. C 25

TBMM TD (10.11.1952) D 9. C 17

TBMM TD (12.05.1952) D 9. C 15

TBMM TD (12.07.1950) D 9. C 1

TBMM TD (15.12.1954) D 9. C 28

TBMM TD (18.01.1952) D 9. C 12

TBMM TD (18.04.1951) D 9. C 6

TBMM TD (19.02.1951) D 9. C 20

TBMM TD (19.12.1951) D 9. C 11

TBMM TD (21.01.1952) D 9. C 12

TBMM TD (21.02.1953) D 9. C 20

TBMM TD (21.05.1952) D 9. C 15

TBMM TD (23.02.1951) D 9. C 5

TBMM TD (23.05.1952) D 9. C 15

TBMM TD (25.02.1953) D 9. C 20

TBMM TD (25.02.1954) D 9. C 28

TBMM TD (26.02.1951) D 9. C 5

TBMM TD (26.02.1951) D 9. C 5

TBMM TD (26.02.1952) D 9. C 13

TBMM TD (26.02.1953) D 9. C 20

TBMM TD (26.02.1953) D 9. C 20

TBMM TD (26.02.1954) D 9. C 28
TBMM TD (26.06.1950) D 9. C 1
TBMM TD (27.02.1951) D 9. C 5
TBMM TD (27.02.1953) D 9. C 20
TBMM TD (27.02.1953) D 9. C 20
TBMM TD (27.02.1954) D 9. C 28
TBMM TD (29.05.1950) D 9. C 1
TBMM TD (29.05.1950) D 9. C 1
TBMM TD (29.05.1950) D 9. C 1
TBMM ZC (06.06.1956) D 10. C 12
TBMM ZC (08.06.1956) D 10. C 12
TBMM ZC (08.12.1958) D 11. C 6
TBMM ZC (09.06.1958) D 11. C 4
TBMM ZC (10.11.1954) D 10. C 2
TBMM ZC (10.11.1954) D 10. C 2
TBMM ZC (10.11.1954) D 10. C 2
TBMM ZC (10.11.1954) D 10. C 2
TBMM ZC (12.11.1956) D 10. C 14
TBMM ZC (12.11.1956) D 10. C 14
TBMM ZC (12.11.1956) D 10. C 14
TBMM ZC (12.11.1956) D 10. C 14
TBMM ZC (14.11.1958) D 11. C 5
TBMM ZC (14.11.1958) D 11. C 5
TBMM ZC (14.11.1958) D 11. C 5
TBMM ZC (14.11.1958) D 11. C 7
TBMM ZC (16.01.1956) D 10. C 9
TBMM ZC (16.11.1955) D 10. C 8
TBMM ZC (16.11.1955) D 10. C 8
TBMM ZC (16.11.1955) D 10. C 8
TBMM ZC (16.11.1955) D 10. C 8
TBMM ZC (16.11.1959) D 11 C 10
TBMM ZC (16.11.1959) D 11. C 10
TBMM ZC (16.11.1959) D 11. C 36
TBMM ZC (17.08.1956) D 10. C 13

TBMM ZC (18.08.1956) D 10. C 13
TBMM ZC (19.11.1958) D 11. C 5
TBMM ZC (20.08.1956) D 10. C 13
TBMM ZC (22.02.1955) D 10. C 5
TBMM ZC (22.11.1957) D 11. C 1
TBMM ZC (22.11.1957) D 11. C 1
TBMM ZC (22.11.1957) D 11. C 1
TBMM ZC (22.11.1957) D 11. C 1
TBMM ZC (24.05.1954) D 10. C 1
TBMM ZC (24.05.1954) D 10. C 1
TBMM ZC (24.05.1954) D 10. C 1
TBMM ZC (24.05.1954) D 10. C 1
TBMM ZC (25.02.1955) D 10. C 5
TBMM ZC (25.02.1957) D 10. C 17
TBMM ZC (25.06.1958) D 11. C 4
TBMM ZC (26.02.1958) D 11. C 2
TBMM ZC (27.02.1956) D 10. C 10
TBMM ZC (27.02.1957) D 10. C 17
TBMM ZC (27.02.1958) D 11. C 2
TBMM ZC (28.02.1956) D 10. C 10

Tuncer, E. (2010), *1950 Seçimleri*, Ankara: Toplumsal Ekonomik Siyasal Araştırma Vakfı

Tunç, B. (2018), Arşiv Belgelerine Göre Bilecik'te Vatan Cephesi, *Tarih Okulu Dergisi* (33), s. 551-565.

Ulus (29.08.1939). *Mesleki, Teknik Öğretim okullarında terfi eden öğretmenlerin listesi*. s. 5

Vatan (06.04.1954). *Merkez Adayları Kati Olarak Tespit Edilemedi*. s. 7.

Vatan (11.04.1954). *T. Köylü Partisi adayları dün ilan edildi*. s. 6.

Vatan Bilecik İlavesi (09.04.1952). *Bilecik'te Belediye Çalışmaları*. s. 2.

Yavuz, E. (2020), Erzincan'da Çok Partili Süreçte Partiler Arası Mücadele (1946-1960), Erdem Yavuz & Yusuf Ziya Keskin (Ed.), *Erzincan Tarihi, Cilt 5, Erzincan İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü*, Erzincan, s. 229-248

Yüzbaşı, E. & Akça, B. (2017), Bilecik Halkevi Şubeleri ve Faaliyetleri, *Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15(1), 363-394.

Zafer (11.06.1950). *Dokuz Vali Birden Emekliye Ayrıldı.* s. 1.

Zafer (14.03.1950). *Dün Bilecik Kongresi Yapıldı.* s. 1,5, 6.

Zafer (16.08.1950). *Muhtar Seçimlerinde D.P. Başta.* s. 1, 8.

EKLER

EK:1 KEMAL KADIOĞLU İLE YAPILAN RÖPORTAJ

Bu röportaj 1952 ile 1960 yılları arasında Bilecik ilinde belediye başkanlığı yapmış olan Necmi Güney'in (Kadioğlu) oğlu Kemal Kadioğlu ile hem Necmi Güney (Kadioğlu) hem de dönem hakkında bilgi almak için 30.09.2024 ve 29.10.2024 tarihli görüşmelerde ortaya çıkartılmıştır.

- Babanızın soyadı 1952 başbakanlık tutanaklarında "Güney"1955'teki tutanaklarda ise "Kadioğlu" diye geçiyor bu değişikliğin sebebi nedir?

- Babamlar dört kardeşler. Üçü aynı anneden diğer kardeşleri ise başka anneden. Eskiden beri soyadları Güney'miş. Galiba dedemin babasının kadı teşkilat ile bir bağlantısı olduğu için üç kardeş soyadlarını Kadioğlu olarak değiştirmiş. Diğer kardeşi ise Güney soyadını kullanmış. O yüzden sülalemizde hem Güney hem de Kadioğlu soyadı geçiyor.

- Babanız belediye başkanlığından önce hangi meslekleri yapmış? Bazı kaynaklarda öğretmen bazı kaynaklarda da belediye personeli olarak geçmekte tam olarak aslı nedir?

- Bence ikisi de yanlış bilgi. Babamın babası Cumhuriyet'in ilk meclisinin milletvekili ve hukukla ilgili bağlantısı var ama fakülte mezunu değilmiş. Babam da hukuk ikiden ayrılmış. Bana anlatılanlara göre öğretmenlikle ilgisi yok, Anadolu'nun belli yerlerine memurluklar yapmış. Elâzığ Guleman ve Afyon'un bir kazasında memurluklar yaptığını biliyorum. Daha sonrasında Bilecik'e dönmüş ve belediye başkanı seçilmiş hatta bir dönem belediye başkanlığından atılarak karayollarında memur kadrosunda çalışmış. Kalemî iyi olduğu için bir dönem arzuhalcilik yapmış. Elimde kendi el yazması kitabı mevcut aynı zamanda gazetede de yazılar yazmış.

- Annenizin adı kaynaklarda Mukadder Kadioğlu olarak geçiyor doğru bir bilgi midir? anneniz Bilecikli mi ve kızlık soyadı nedir?

- Annemin adı Muammere Kadioğlu'dur. Annem de Bilecikli'dir. Kızlık soyadı Acar, lakapları Torumoğlu. Babası İbrahim Acar, annesi İffet Acar. Dedemin ipek böcekçiliğiyle uğraşıyormuş, fabrikası varmış.

- Babanız 21 Ağustos 1965 tarihinde bir trafik kazasında mı vefat etti?

- Evet. Bozüyük'e varmadan tam mevki hatırlamıyorum bir Fransız minibüsüyle kendi bulunduğu aracın çarpışması sonucu vefat etti. Araçta üç kişi bulunuyor. Biri babam diğeri CHP adayı Fuat Özsezen aracı kullanıyormuş diğerini hatırlamıyorum. Sadece babam vefat ediyor.

- Babanızın adı kaynaklarda Necmi Kadioğlu olarak geçiyor ama nüfusta da bu şekilde mi geçmekte?

- İbrahim Necmettin Kadioğlu olarak nüfusta geçiyor.

- Baba evinizin tam olarak konumu neresiydi?

- Cumhuriyet Caddesi'nde şu an kafe olarak kullanılan beyaz konağın hemen yanındaydı ve o konağın ikiziydi.

- Necmi beye partilerden teklif geldi mi ya da bir parti tarafından baskı gördü mü?

- Bir baskı olduğunu düşünmüyorum babam CHP tandasıdır. Neden seçimlere partisiz katıldığını bilmiyorum.

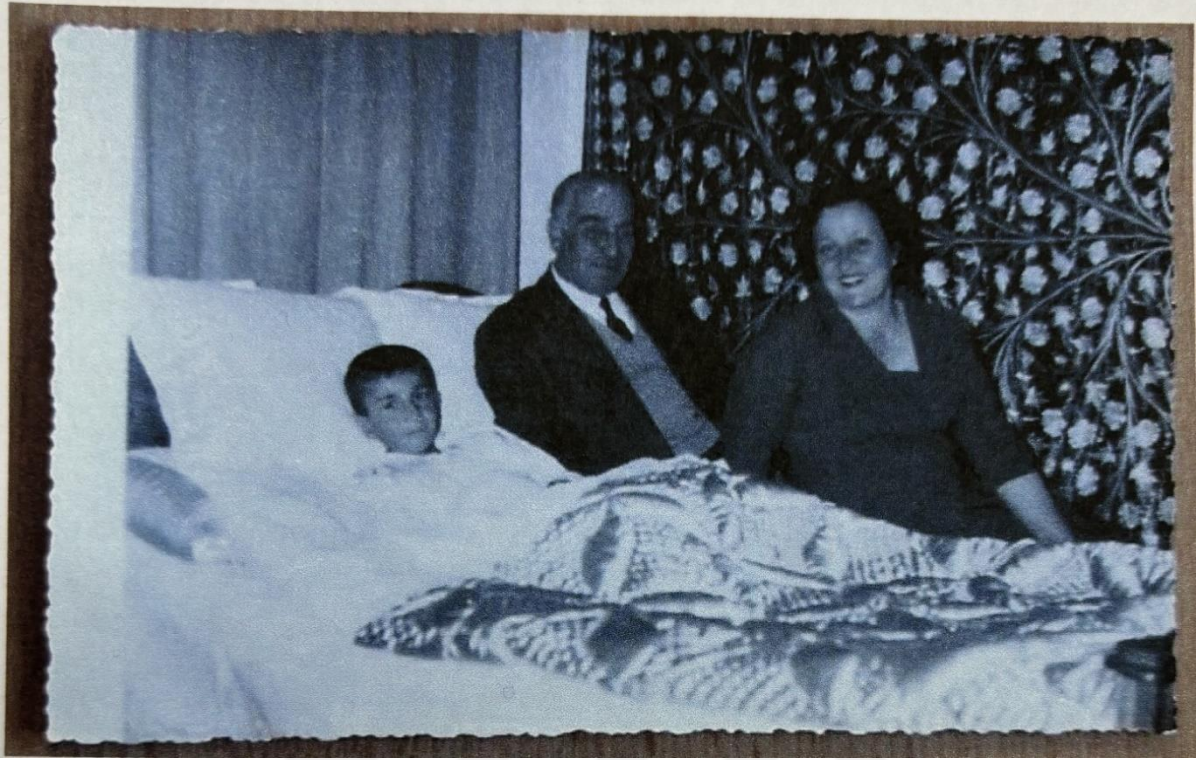
- Babanız dönemin siyasileri Bilecik'e geldiğinde bir görüşme yapmış mıdır? Elinizde bununla ilgili bir belge ya da fotoğraf var mıdır?

- Muhakkak görüşmüştür. Elimde bununla ilgili bir fotoğraf ya da belge mevcut değil.

- Babanızın darbe sürecindeki tutumu nedir? bu süreçte ifadesine başvurulmuş mudur?

- Bilmiyorum. İhtilalden sonra görevden aldılar sonra görevine devam etmedi.

EK-2

Görsel: Soldan sağa Kemal Kadioğlu, Necmi Kadioğlu ve Muammere Kadioğlu

Kaynak: Kemal Kadioğlu Koleksiyonu

Görsel: Necmi Güney resmî tören selamlama

Kaynak: Kemal Kadioğlu Koleksiyonu

EK-4

Per.

T. C.
BAYINDIRLIK BAKANLIĞI
KARAYOLLARI GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
1. BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ

23600

KAYIT NO :
KONU : Tayininiz Hk.

DOSYA NO : 437

TEL: KUM - BOSTANCI
KÜÇÜKYALI - BOSTANCI - İSTANBUL
9 / 8 / 1963

EK :
Necmi Kadioğlu
Eski Belediye reisi BİLECİK

Bursa-Yalova Bet.Asfalt Şant.Müh.liğine anbar memur yardımcısı olarak 20- lira yevmiye ile tayininiz yapılmış olup görevinize başlama nızı 25.7.1963 tarihli dilekçenize cevaben bilgi edinmenizi rica ederim.

[Signature]
Bölge Müdürü

HALDUN ÖRTE
Müdür Muavini

Form İda 1B

Görsel: Necmi Kadioğlu Göreve Başlama Yazısı

Kaynak: Kemal Kadioğlu Koleksiyonu

EK-5

Görsel: Başbakan Adnan Menderes'in Eskişehir Ziyaretine Eşlik Eden Bilecik Mebusu Mehmet Erdem ve D.P Bilecik İl Başkanı Şükrü Aynur

Kaynak: Star Güncel (26.05.2007). İhtilal Yaraları Benzinle Sarıldı. s. 13

Kaynak: CA (01.01.1954). 30.01.0.0/18.106.37

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ CUMHURİYET ARŞİVİ		A/7	
T. C. BAŞVEKÂLET HUSUSİ KALEM MÜDÜRLÜĞÜ	Yazan memur		Dosya No
	Yazı tarihi		Gidiş No. T E L
	Beyaz tarihi		Gidiş tarihi 7. 11. 1954
		Ekleri	

Sayın Ekmel Çetiner
vali
Bilecik

Sayın Necmi Kadioğlu
Belediye Reisi
Bilecik

Sayın Rüstem Erdemlioğlu
Maarif Müdürü
Bilecik

Sayın Müeyyet Zeyrek
D. P. Başkanı
Bilecik

Vilâyetinizin liseye kavuşması dolayısıyla
izhar olunan iyi uygulamalara teşekkür eder, hayırlı olma-
sı temennisiyle saygılarımı sunarım.

Başvekil
Adnan Menderes

Aslı gibidir

030 01 18 106 37

Görsel:Bilecik'in liseye kavuşması sebebiyle gönderilen teşekkür telgrafına Başbakan'ın cevabı

Kaynak: CA (01.01.1954). 30.01.0.0/18.106.37

DEVLET ARŞİVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ
CUMHURİYET ARŞİVİ

0/5

Pek Muhterem Başvekilimiz ve Parti Başkanımız
Adnan Menderes Beyefendiye

Zatîâlinize seçim bölgem olan Bilecik hakkında bazı maruzatta bulunmak istiyorum. Malûmunuz veçhiyle çok bağlı olduğum partime muhalefet zamanında ve karanlık günlerimizde içimden gelen şiddetli bir arzu ile iltihak etmiştim. 8 senelik Mebusluğum zamanında , yalnız bir defa aile toplantımız olan Gurubumuzda çok samimi tenkit ve temennilerde bulunmuştum. Bunu bir çokları istismar ederek bendeniz hakkında belki yanlış kanaat edinmenize sebebiyet vermişlerdir.

Önümüzdeki seçimlerde Mebus olayım veya olmayayım bazı hakikatları zatîâlinize arz etmeyi borç biliyorum. 1950- 1954 arasında partimiz içinde çok iyi bir tesanût var iken bilâhare çok yıkıcı bazı hareketlerle teşkilât dağılmıştır. 1955 senesinde en idealist arkadaşlar partiden ihraç edilmiş ve bunlarda bu gün Bilecikte Hürriyet Partisini kurmuşlardır. 1954 seçimlerinde vasatı 4-5 bin rey fark ile seçimi kazanmıştık. Halk Partililerin ise daima 2+5 nisbetinde reyleri bulunduğundan aradaki bu ufak farkı diğer muhalif partilerle yapacakları işbirliği vasıtasıyla kolayca yenebileceklerdir. Halk Partililer ise bu seçimlerde Kasım Gülek'ı ve üç yerli çok sevilen avukatı aday olarak göstermektedirler. Diğer partilerde halk partisi listesini atmaya kararlı bulunmaktadırlar. En büyük ve en kuvvetli kazalarımızın 1946 - 1954 arasındaki İlçe Başkanlarımız bu gün aynı kazaların Hürriyet Partisi Başkanlarıdır.

030	01			50	303	11
-----	----	--	--	----	-----	----

Yeni aday listemizde bir tek yerli aday vardır. O da Ortemektep mezunu kültürsüz bir arkadaştır. Diğer adaylar Yümnü Üresin hariç halk tarafından tutulmamaktadırlar.

Mebus olayım veya olmayayım Vilâyetimde ve bütün memleketimde Partimizin kazanması en şiddetli bir arzumdur. Bendenize tevcih edeceğiniz emirlerinizi bekler hörmetlerimi sunarım.

18.9.1957

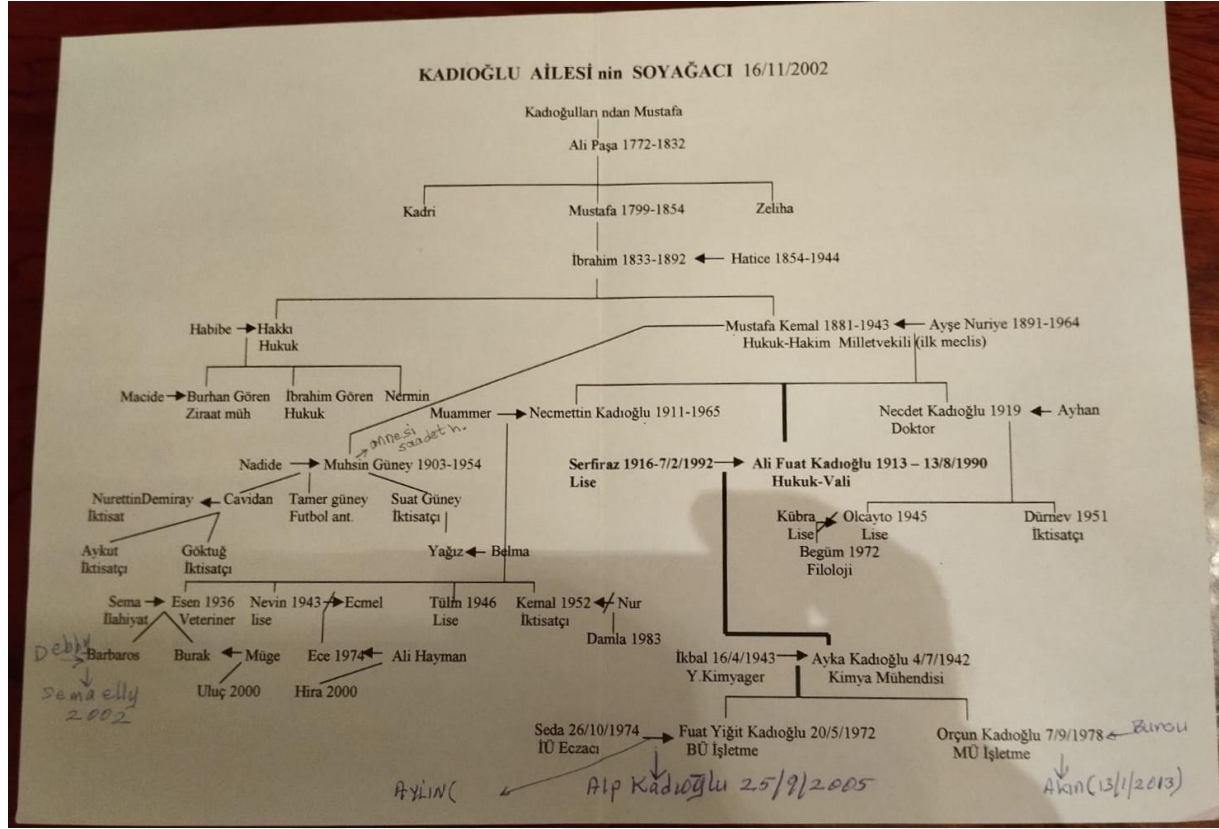
Bilecik Mebusu
Dr. Talât Oran

030	01			50	303	11
-----	----	--	--	----	-----	----

2

Görsel: Bilecik Milletvekili Dr. Talat Oran'ın Başbakana seçim dolayısıyla Bilecik hakkında bazı maruzatı

Kaynak: CA (18.09.1957). 30.01.0.0/51.310.5

Görsel: Kadioğlu Ailesi'nin Soy Ağacı
Kaynak: Kemal Kadioğlu Koleksiyonu

EK-10

Görsel: Celal Bayar'ın Bozüyük Ziyaret
Kaynak: Oğuz Cabar Koleksiyonu

Görsel: Bilecik Cumhuriyet Caddesindeki Necmi Kadioğlu'nun evi
Kaynak: Kemal Kadioğlu Koleksiyonu

Görsel: Necmi Kadioğlu ve eşi Muammere Kadioğlu
Kaynak: Kemal Kadioğlu Koleksiyonu

Zafer gazetesinin 21 Mayıs 1958 tarihli nüshasının birinci sayfasında çıkan Bilecik hey'eti

Bilecik D. P. il Başkanı Muzaffer Erdem'in riyasetinde bir Bilecik hey'eti şehrimize gelerek, vilâyetlerine ait meseleleri üzerinde temaslarda bulunmuşlardır. Bilecik mebusu Mehmet Erdem'in de refakatinde olarak Muzaffer Erdem, ikinci başkan Recai Ünal, il idare azasından Ahmet Torumtay, Hasan Hüseyin Torun, Rıza Sert, Hasan Örnek, İslam Arar, Merkez ilçe başkanı Şükrü Aynur, aza Adem Kıray, Küplü bucak başkanı İrfan Çatal Osmaneli ilçe başkanı Hasan Azap, Osmaneli belediye başkanı Ali Durmaz, ilçe idare heyetinden Ali Yıldırım, Daimi encümen azası Şakir Şener, Yusuf Gür, Dodurga bucak başkanı Ali Osman Sayın, Dodurga azası Abdullah Derince, Dodurga idare heyeti azasından Memiş Aldemir, Ali Baran ve Ali Domaç dün gazetemizi de ziyaret etmişlerdir. Resimde heyet gazetemiz önünde kastamonu mebusu Basri Aktaş Bilecik Mebusu Mehmet Erdem'le birlikte görülüyor.

Görsel: Bilecik Demokrat Parti Heyetinin Ankara Ziyaretleri

Kaynak: Bilecik Demokrat Gürses (26.05.1958). s. 1